UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Libri Septimi Decretalium Quinti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62915

Visual Library

SEPTIMI DECRETALIUM LIBER QUINTUS.

TITULUS I.

DE JUDÆIS.

JULIUS III.

Hæbræorum & Judæorum filii invitis parentibus Chriſtiani & orthodoxi non inſtituantur aut baptizentur, nemini ſiquidem ad credendum vis inferri debet.

CAP. I.

EPiſcopis eorumque Vicariis & officialibus ac quibuſvis aliis perſonis tam Eccleſiaſticis quàm ſecularibus expreſsè inhibemus, ne Iudæorum filios tam mares quàm fœminas ipſis parentibus invitis violenter auferre ſeu ſubducere, nec præter formam ſacrorum canonum quomodolibet baptizare debeant vel præſumant. Rom. 8. Iun. 1551.

Nicolaus Tertius, general. ord. Prædicatorum.

Evangelium prædicandum Iudæis, & converſi infideles rudimentis fidei debent initiari.

CAP. II.

VIneam Soreth velut electam plantavit dextera Dei patris & omne ſemen verum ſeminavit in ipſa, Angelica cuſtodia ſepivit illam, lapides nocivos abjecit ex ea. Hanc de Ægypto in luto & latere, ſub jugo Pharaonis oppreſſam in ſignis & prodigiis transferens, dux itineris ejus exiſtens, in terram promiſſionis adduxit. Vinea in Domini exercituum domus Iſraël eſt, viri Iuda delectabile germen ejus. Hanc ſic mirè tranſlatam, quaſi adhuc eorum campum vomere legali proſcindens, prophetali doctrina ſulcavit, & ut ipſam ad maturam frugem, i. e. ad regenerationis gratiam præpararet. Sed, proh dolor, peccatorum ſpinis obſita, nullum imbrem gratiæ ſpiritualis excipiens, quæ ſperabatur ut uvas educeret, lambruſcas eduxit: unde ſperabatur judicium, proceſſit iniquitas: unde juſtitia, inde clamor. Hæc eſt vinea in qua fici arbor, ſcilicet ſynagoga Iudæorum plantata, Evangelica veritate deſcribitur: cujus plantator Chriſtus, cœtus Apoſtolicus cultor exiſtit. Hæc triplici tempore, quaſi tribus annis, ut fructum produceret expectata, infructuoſa reperta, cultori ſuccidenda prædicitur. Nam nec tempore circumciſionis ad perfectum deducta, quia circumciſionem animæ non quærebat: nec ſanctificata per legem, quia per eam tantùm carnalia ſequebatur: nec tandem juſtificata per Evangelii gratiam, quia gratiam recipere noluit: quin potius latorem gratiæ juſtum injuſtè peremit, & quodammodo indurationem Pharaonis excedens, omne curantis & curæ refutavit antidotum, adeò ut nec verbis, nec ſignis, nec Sacramentis, quinimo nec ipſius Chriſti & Dei corporali præſentia molliretur. Multifariè enim multiſque modis, olim Deus loquens antiquis ipſius ſynagogæ patribus in Prophetis, noviſſimè in fine temporum locutus eſt ipſis & nobis in filio, quem conſtituit hæredem univerſorum, per quem fecit & ſecula: ſed omnem eſcam abominata eſt anima eorum: & idcirco juſto Dei judicio reprobatam exterminavit eam aper de ſylva, & ſingularis ferus depaſtus eſt eam. Ablata eſt ſepes ejus, proſternata maceries, & in direptionem poſita ut deſerta, nec inventus eſt in terris amplius locus ejus. Verùm quia miſerationes Dei ſuper omnia ſua opera prædicantur, qui omnes ſalvos fieri, & neminem vult perire, qui ſe ipſum pro nobis & ipſis hoſtiam ſalutis exhibuit Deo patri: qui exaltatus à terra, expanſis in cruce manibus, ad ſe cuncta trahere Evangelica voce prædixit. Nos, licet immeriti, vicem ejus tenentes in terris, qui etiam Iudaicam perfidiam à ſua miſericordia non repellit, libenter pro illius populi obcæcatione labores appetimus, ut affectum noſtrum divina proſequente clementia, cognita veritatis luce, quæ Chriſtus eſt, à ſuis tenebris eruantur. Porrò quia Iudæorum ipſorum, quaſi per univerſum mundum, divino judicio, prævia diſperſione ipſos ad recipiendum ſacramenta fidei, ac doctrinam commodè in unum convenire non patitur, neceſſitate nos voluntarios urgente, compellimur per diverſas mundi partes diverſos ſeminatores eligere, per quos ſemen verbi Dei, prout poſſibile eſt, ſpargamus in ſingulos, quorum ſalutem univerſaliter & ſingulariter affectamus. Ad te igitur inter alios ſub ſpe divinæ gratiæ, mentis noſtræ oculos convertentes, cùm tui ordinis claritate reluceas, & credaris ubilibet per opera utilia, & exempla laudabilia fructuoſus: & ex data tibi divinitus gratia ſcire te confidamus & poſſe fructus uberes in domo Domini germinare: diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus confidens in illo, cui proprium eſt ſpirituales gratias elargiri, tales umbrarum tenebris obcæcatos, in commiſſa tibi provincia, per te, ac alios fratres tui ordinis, quos ad hoc honeſtate morum, experta ſcientia, probatis virtutibus, circumſpectione provida, & experientia comprobata idoneos eſſe cognoveris, & quorum induſtria atque doctrina divinis donis à Domino fœcundata intrepidè pro catholica fide reluceat, & in ſui claritate non titubet, ſed tenebroſas mentes radiorum repercuſſione clarificet, & obſtinatas cervices reprimat perverſorum: Iudæos eoſdem in terris & locis, in quibus habitant, generaliter & ſingulariter convocando ſemel & pluries, ac totiens repetitis inſtantiis, quotiens proficere poſſe putaveris, prout melius fieri poterit, prædicationibus, ſa-

bus, ſalutaribus monitis, & diſcretis inductionibus, Evangelicis doctrinis informare ipſos ſtudeas, juxta datam tibi à Domino gratiam, fugatis tenebrarum nubibus ad viam reducere claritatis: ut renati fonte baptiſmatis, reluceant in limine vultus Chriſti, & exinde chorus Angelicus delectetur. Tu quoque, ac alii, quos ad proſecutionem tanti negotii, duxeris eligendos, perennis boni præmium, noſtramque benedictionem & gratiam, vobis de bono in melius vendicetis. Et ut affectum quem ad ſalutem ſtatus ipſorum gerit mater Eccleſia, percipiant per effectum, tu illos ex eis, quos ad ſuſceptionem ſacri baptiſmatis gratia divina perduxerit, prælatis ac dominis locorum, in quibus tales habitare contigerit, ex parte noſtra affectuoſiſſimè recommendes, ut Deo gratias in recuperata ove deperdita, & filio prodigo redeunti, vitulum exultationis & gaudii exhibentes, eos charitativè foveant, favoribus muniant, benignè pertractent: nec ipſos in perſonis, aut rebus, per Iudæos vel alios indebitè moleſtari permittant: quin potius in omnibus favorabiliter ipſis aſſiſtant auxiliis oportunis. Sed ſi fortè (quod abſit) aliqui ex ipſis, in eorum obſtinata perfidia perdurantes, & velut aſpis ſurda ſuas aures incredulas obturantes, ne tui & illorum, quos ad hæc ſalutis opera deputabis, vocem audiant, ut de tenebris ad lucem exeant, incantantium ſapienter tuas, & per te ad hæc deputandorum fratrum ſalutares convocationes, aſpernanter effugerent, de iſtis (ſi tales inveneris) qui ſint, in quibus locis, & ſub quorum dominio commorentur, nobis reſcribere non omittas: ut circa pertinaces hujuſmodi, de ſalutari eorum remedio, ſicut expedire videbimus, cogitemus. Vt autem de præmiſſis avidis noſtris conceptibus, juxta noſtra deſideria ſatisfiat, frequenter nobis intimare ſtudeas, qualiter tibi commiſſum negotium proſperetur, & qualem fructum ſeminata repromittant. Dat. Viterbii 2. Non. Auguſt. Pontificatus noſtri An. 1.

Paulus Tertius.

Iudæorum ad fidem Chriſtianam converſorum indulta, quæ amittunt ſi ad vomitum redierint, imò ut hæretici relapſi puniuntur.

CAP. III.

CVpientes Iudæos, & alios infideles quoſlibet ad fidem catholicam converti, & prætextu bonorum per eos antea poſſeſſorum ab eadem fide non diſtrahi, motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, hac in poſterum valitura conſtitutione ſancimus, quòd cuicunque eorundem Iudæorum, & infidelium ad dictam fidem converti volenti, etiam ſi in patria poteſtate conſtitutus fuerit, bona ſua quæcunque, tam mobilia, quàm immobilia intacta & illæſa permaneant. Ita ut etiam filiifamilias, & in patria poteſtate, ut præfertur, conſtituti, legitima, & quacunque alia portione bonorum patrimonialium aut maternorum eis de jure, ſeu ſucceſſione bonorum eis aliàs debitorum, per eorum parentes fraudari aut privari non poſſint, neque debeant, ſed eis integrè, etiam ſi contra voluntatem parentum ſuorum ad fidem ipſam converſi fuerint, etiam eorum parentibus viventibus, debeantur. Et ſi bona ipſa ex uſura, aut illicito quæſtu fuerint acquiſita, & notæ ſint perſonæ, quibus eorum fuerit de jure facienda reſtitutio (quia non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur malè ablatum) illa eiſdem perſonis omninò reſtituantur: perſonis verò non extantibus prædictis, quia bona ipſa eſſent per manus Eccleſiæ in pios uſus convertenda, bona hujuſmodi eiſdem Iudæis & aliis infidelibus, in favorem ſuſcepti baptiſmatis tanquam in pium uſum liberè concedimus: eaque apud ipſos ſic converſos Iudæos & alios infideles remanere decernimus. Interdicentes ſub divini anathematis pœna, quibuſvis tam Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus perſonis, ne ullam ſuper bonis hujuſmodi, quovis quæſito colore, moleſtiam inferant, aut inferri patiantur. Sed magnum ſe feciſſe lucrum exiſtiment dum tales Chriſto lucrati fuerint. Et quoniam (ut ſcriptum eſt) qui habuerit ſubſtantiam mundi hujus, & viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in ipſo? ſi ipſi converſionis tempore inopes aut indigentes fuerint, omnes tam Eccleſiaſticos quàm ſeculares per viſcera miſericordiæ Dei noſtri exhortamur, ut ipſis converſis manus porrigant adjutrices, ipſi quoque diœceſani non ſolùm Chriſtianos ad ſubveniendum ipſis exhortentur, ſed etiam tam de reditibus Eccleſiarum, prout poterunt, quàm de his, quæ ad pauperum uſus per ipſos convertenda devolvuntur, hujuſmodi neophitos ſuſtentare non negligant: ipſoſque à detractionibus & contumeliis paterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptiſmi cives ſanctorum, & domeſtici Dei efficiuntur, longeque dignius exiſtit regenerari ſpiritu, quàm naſci carne, eadem conſtitutione ſtatuimus, ut civitatum & locorum in quibus ſancto baptiſmate pro tempore regenerabuntur, verè cives ſint, & privilegiis, ac libertatibus, & immunitatibus, quæ alii ratione nativitatis & originis duntaxat conſequuntur, gaudeant. Curent inſuper ſacerdotes baptizantes, & alii de ſacro fonte eos ſuſcipientes, tam ante baptiſmum, quàm poſt, illos in articulis fidei, ac legis novæ præceptis, catholicæque Eccleſiæ ritibus diligenter inſtruere, & tam ipſi quàm diœceſani operam dent, ne cum aliis Iudæis ſeu infidelibus ſaltem per longum tempus converſentur, ne ſicut quandoque contigit, ab infirmitate curatis modica occaſio ad priſtinam damnationem recidivam efficiat. Et quoniam experientia teſte compertum eſt, mutuam ipſorum neophitorum inter ſe converſationem ipſos in fide noſtra fragiliores reddere, ac ſaluti ipſorum plurimùm officere, exhortamur locorum ordinarios, ut quantum pro incremento fidei viderint expedire, curent & ſtudeant neophitos ipſos cum originariis Chriſtianis matrimonio copulare. Et prohibeant eiſdem ſub gravibus pœnis, ne mortuos more Iudæorum ſepeliant, aut ſabbatha, aliaſque ſolemnitas, & antiquæ ſectæ ritus quoquomodo obſervent: ſed & Eccleſias, & prædicationes, prout alii catholici frequentent, & in omnibus Chriſtianorum moribus ſe conformes reddant. Contemptores autem prædictorum, per ſacerdotes in quorum parochiis degent, aut alios ad quos de jure vel antiqua conſuetudine de talibus inquirere ſpectat, aut etiam per alios quoſcunque diœceſanis, ſeu inquiſitoribus hæreticæ pravitatis deferant, & invocato, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis, per eos taliter puniantur, quòd aliis tranſeat in exemplum. Et inſuper de his omnibus in provincialibus & ſynodalibus Conciliis diligens fiat inquiſitio, & tam circa Epiſcopos & ſacerdotes in præmiſſis negligentes, quàm ipſos neophitos & infideles prædictos contemptores, oportunum adhibeatur remedium. Si quis autem, cujuſcunque gradus vel præeminentiæ fuerit, hujuſmodi neophitos, ne obſervationem ritus Chriſtiani, & aliorum præmiſſorum complectantur, foverit aut defenderit, pœnas contra fautores hæreticorum promulgatas ipſo facto incurrat: neophiti verò ſi ſe corrigere poſt monitionem canonicam neglexerint, & ad vomitum Iudaizantes redire cõperti ſint, contra eos tanquam perfidos hæreticos, per ordinarios locorum, ſecundùm ſacrorum canonum inſtituta procedatur. Romæ 21. Mart. An. 1542.

Paulus Quartus.

Iudæi ut fide diſtincti à Chriſtianis, ſic & locorum ſeparatione, ſive cohabitatione, & veſtitus ratione, cæteriſque privilegiis diſcriminari debent.

CAP. IV.

CVm nimis abſurdum & inconveniens exiſtat, ut Iudæi, quos propria culpa perpetuæ ſervituti ſubmiſit, ſub prætextu quòd pietas Chriſtiana illos receptet, & eorum cohabitationem ſuſtineat, Chriſtianis adeò ſint in-

grati, ut eis pro gratia contumeliam reddant, & in eos
pro ſervitute, quam illis debent, dominatum vendicare
procurent. Nos ad quorum notitiam nuper devenit eoſ-
dem Iudæos in alma urbe noſtra, & nonnullis ſanctæ
Romanæ Eccleſiæ civitatibus, terris & locis, in id inſo-
lentiæ prorupiſſe, ut non ſolùm mixtim cum Chriſtianis,
& propè eorum Eccleſias, nulla intercedente habitus di-
ſtinctione, cohabitare, verùm etiam domos in nobilio-
ribus civitatum, terrarum & locorum, in quibus degunt,
vicis & plateis conducere, & bona ſtabilia comparare,
& poſſidere, ac nutrices & ancillas alioſque ſervientes
Chriſtianos mercenarios habere, & diverſa alia in igno-
miniam & contemptum Chriſtiani nominis perpetrare
præſumant, conſiderantes Eccleſiam Romanam eoſdem
Iudæos tolerare in teſtimonium veræ fidei Chriſtianæ, &
ad hoc ut ipſi ſedis Apoſtolicæ pietate & benignitate al-
lecti, errores ſuos tandem recognoſcant, & ad verum
catholicæ fidei lumen pervenire ſatagant, & propterea
convenire, ut quamdiu in erroribus perſiſtunt, effectu
operis recognoſcant ſe ſervos, Chriſtianos verò liberos
per Ieſum Chriſtum Deum & Dominum noſtrum effe-
ctos fuiſſe, iniquumq; exiſtere, ut filii liberæ filiis famu-
lentur ancillæ. Volentes in præmiſſis, quantum cum Deo
poſſumus, ſalubriter providere. Hac noſtra perpetuò vali
tura conſtitutione ſancimus, quòd de cætero perpetuis
futuris temporibus tam in dicta urbe, quàm in quibuſvis
aliis ipſius Romanæ Eccleſiæ civitatibus, terris & locis,
Iudæi omnes in uno & eodem, ac ſi ille capax non fuerit,
in duobus aut tribus, vel tot quot ſatis ſint, contiguis,
& ab habitationibus Chriſtianorum penitus ſejunctis,
per nos in urbe, & per magiſtratus noſtros in aliis civi-
tatibus, terris, & locis prædictis deſignandis vicis, ad quos
unicus tantùm ingreſſus pateat, & quibus ſolùm unicus
exitus detur, omninò habitent. Et in ſingulis civitati-
bus, terris & locis, in quibus habitaverint, unicam tan-
tùm Synagogam in loco ſolito habeant, nec aliam de no-
vo conſtruere, aut bona immobilia poſſidere poſſint.
Quinimò omnes eorum Synagogas, præter unam tantùm
demoliri, & devaſtare. Ac bona immobilia, quæ ad præ-
ſens poſſident, infra tempus eis per ipſos magiſtratus
præfigendum, Chriſtianis vendere. Et ad hoc ut pro Iu-
dæis ubiq; dignoſcantur, maſculi biretum, fœminæ verò
aliud ſignum patens, ita ut nullo modo celari aut ab-
ſcondi poſſit, glauci coloris palàm deferre teneantur, &
aſtricti ſint, nec ſuper non delatione bireti, aut alterius ſi-
gni hujuſmodi, prætextu cujuſvis eorum gradus, vel præ-
eminentiæ, ſeu tolerantiæ excuſari, aut per ejuſdem Ec-
cleſiæ Camerarium, vel Cameræ Apoſtolicæ clericos, ſeu
alias illi præſidentes perſonas, aut ſedis Apoſtolicæ Le-
gatos, vel eorum vicelegatos quovis modo diſpenſari
aut abſolvi poſſint. Nutrices quoque, ſeu ancillas, aut
alios utriuſque ſexus ſervientes Chriſtianos habere, vel
eorũ infantes per mulieres Chriſtianas lactari aut nutriri
facere, ſeu dominicis, vel aliis de præcepto Eccleſiæ feſtis
diebus in publico laborare, aut laborari facere, ſeu Chri
ſtianos quoquo modo gravare, aut contractus fictos vel
ſimulatos celebrare, ſeu cum ipſis Chriſtianis ludere aut
comedere, vel familiaritatem, ſeu converſationem habe
re nullatenus præſumant. Nec in libris rationum &
computorum, quæ cum Chriſtianis pro tempore habe
bunt, aliis quàm latinis literis, & alio quàm vulgari Ita-
lico ſermone uti poſſint, & ſi utantur, libri hujuſmodi
contra Chriſtianos nullam fidem faciant. Iudæi quoque
præfati ſola arte ſtrazzariæ, ſeu cenciariæ (ut vulgò dici-
tur) contenti, aliquam mercaturam frumenti, vel ordei,
aut aliarum rerum uſui humano neceſſariarum facere. Et
qui ex eis medici fuerint, etiam vocati & rogati, ad curam
Chriſtianorum accedere, aut illi intereſſe nequeant. Nec
ſe à pauperibus Chriſtianis dominos vocari patiantur.
Et menſes in eorum rationibus & computis ex triginta
diebus completis omninò conficiant, & dies, qui ad nu-
merum triginta non aſcenderint, non pro menſibus inte-
gris, ſed ſolùm pro tot diebus, quot in effectu fuerint,
computentur, & juxta ipſorum dierum numerum, & non
ad rationem integri menſis eorum credita exigant. Ac pi-
gnora eis pro cautione pecuniarum ſuarum pro tempore
conſignata, niſi tranſactis prius à die, quo illa eis data
fuerint, decem & octo integris menſibus, vendere neque-
ant, & poſtquam menſes prædicti effluxerint, ſi ipſi Iudæi
pignora hujuſmodi vendiderint, omnem pecuniam, quæ
eorum credito ſuperfuerit, domino pignorum con[illegible]
re. Et ſtatuta civitatum, terrarum, & locorum, in quibus
pro tempore habitaverint, favorem Chriſtianorum con-
cernentia, inviolabiliter obſervare etiam teneantur. Et
circa præmiſſa in aliquo quomodolibet defecerint, juxta
qualitatem delicti in urbe per nos ſeu vicarium noſtrum
aut alios à nobis deputandos, ac in civitatibus, terris &
locis prædictis per eoſdem magiſtratus, etiam tanquam
rebelles, & criminis læſæ majeſtatis rei, à toto populo
Chriſtiano diffidati, noſtri, & ipſorum vicarii, ac depu-
tandorum, & magiſtratuum arbitrio puniri poſſint. Rom.
prid. Id. Iul. 1555. Vid. ſup. tit. de medic. cap 2.

Gregorius XIII.

Inquiſitorum fidei animadverſio in Iudæorum blaſfemias, & flagitioſam vivendi conſuetudinem.

CAP. V.

ANtiqua Iudæorum improbitas, qua divinæ bonitati
ſemper reſtiterunt, tantò execratior conſiſtit [illegible]
quantò ipſi cumulandam patrum ſuorum menſuram in
Dei filio repudiando, ejuſque in mortem nefariè conſpi-
rando, gravius deliquerunt: qui propterea ſuis etiam
majoribus nequiores, propriis ſedibus expulſi, atque in
omnes diſperſi orbis terrarum regiones, ſervituti per-
petuæ mancipati, non majorem in cujuſquam ditione
clementiam, quàm in Chriſtianorum provinciis, maxi-
mè verò in Apoſtolicæ pietatis gremio invenerunt, quæ
pro eorum converſione loborans, eos miſericorditer ex-
cepit, atq; in cohabitatione unà cum filiis ſuis ſuſtinuit,
ad veritatiſque lumen allicere pio ſemper ſtudio conata
eſt, rebuſq; ad vitam neceſſariis juvit, injuriis & contume-
liis prohibuit, multis deniq; beneficentiæ ſuæ privilegiis
circummunivit: illi verò nullis beneficiis manſuefacti,
nihilque de ſuo priſtino ſcelere remittentes, Dominum
noſtrum Ieſum Chriſtum in cœlo triumphantem adhuc
in Synagogis ſuis, & ubiq; perſequuntur: Chriſti quoque
membris infenſiſſimi non deſinunt in religionem Chri-
ſtianam horrenda facinora quotidie magis audere, qui-
bus nos, ne pietatis noſtræ puritas polluatur, aut a fœdis
mancipiis Chriſto, Chriſtiano [illegible] impunè illuda-
tur, obviare volentes. Statuimus, ac etiam declaramus,
Inquiſitores hæreticæ pravitatis liberè procedere poſſe in
omnibus cauſis & caſibus, qui ſequuntur.

Si quis Iudæus aut infidelis, in iis quæ circa fidem cum
illis nobis ſunt communia, veluti Deum unum & æter-
num, omnipotentem, creatorem omniũ viſibilium & in-
viſibilium, & ſimilia non eſſe aſſeruerit, prædicaverit, vel
privatim alicui inſinuaverit.

Si dæmones invocaverit, conſulueritvé, aut eorum re-
ſponſa acceperit, ad illoſvé ſacrificia, aut preces ob divi-
nationem, aliamvé cauſam direxerit, aut quid eis immo-
laverit, vel thuris alteriuſve rei fumigationes ob[illegible]
aut alia quævis impietatis obſequia præſtiterit.

Si Chriſtianos verbo facto, vel exemplo, aut alio quo-
vis modo nefaria hujuſmodi docuerit, vel ad ea perpe-
tranda perduxerit, aut perducere attentaverit.

Si Salvatorem & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum
purum hominem, vel etiam peccatorem fuiſſe, matrem-
vé Dei non eſſe virginem, & alias hujuſmodi blaſphe-
mias, quæ per ſe hæreticæ dici ſolent, in Chriſtianæ fidei
ignominiam, contemptum, aut corruptionem [illegible]
protulerit.

Si cujuſvis eorum opera, auxilio, conſilio, vel favore aliquis Chriſtianus à fide deſciverit, quamque ſemel ſuſceperat, abnegaverit, vel ad Iudæorum ſeu aliorum infidelium ritus, ceremonias, ſuperſtitiones, vel impias ſectas tranſierit, vel redierit, ſeu in hæreſim aliquam inciderit, aut qui, ut Chriſti fidem abneget, ſeu in hæreſim incidat, opem, conſilium, auxilium, vel favorem quomodocunq; præſtiterit.

Si quis Catechumenum, vel quemcunq; ex Iudæis aut infidelibus Deo inſpirante ad fidem Chriſtianam venire volentem, poſt declaratam nutu, verbo, facto, aut quocunq; alio modo ejus voluntatem, à fide, vel fidei inſtructione aut à ſacri baptiſmi ſuſceptione retrahere, avertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, nevé regenerationis lavacro abluatur, quovis modo impediverit.

Si quis apoſtatas, hæreticoſvé ſcienter domi ſuæ acceptaverit, aluerit, commeatu juverit, ſeu quovis modo eis cibaria ubicunque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miſerit, aut de loco ad locum deduxerit, ſeu aſſociaverit, vel deducendos ſeu aſſociandos curaverit, aut ſumptus miniſtraverit, Duces, Comiteſvé illis adjunxerit vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut inveſtigari queant, fecerit. Quique dictos apoſtatas aut hæreticos ſcienter aliquo modo receptaverit, occultaverit, defenderit, aut eis opem, conſilium, auxilium, vel favorem quomodolibet præſtiterit.

Si libros hæreticos, vel thalmudicos, aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut aliàs prohibitos tenuerit, cuſtodierit, vel divulgaverit, vel in quæcunq; loca detulerit, aut ad eam rem operam ſuam accommodaverit.

Si Chriſtianos deriſerit, redemptionisq; noſtræ hoſtiam ſalutarem in ara crucis immolatam, Chriſtum Dominum ludibrio & deſpectui habens, quandocunque, maximè verò in ſacro paraſceves die agnum, ſive ovem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit, in eámve conſpuerit, ſeu quodcunq; contra ipſam fecerit.

Si nutrices Chriſtianas contra ſacrorum canonum ſtatuta, diverſorumq; Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum ſanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens die, qua ſanctiſſimum euchariſtiæ ſacramentum ſumpſerint, lac uno vel pluribus diebus in latrinas, cloacas, vel alia loca effundere coëgerit.

In quibus caſibus univerſis & ſingulis omnes prædictæ pravitatis Inquiſitores omnium regnorum, provinciarum, civitatum, dominiorum, & locorum univerſi orbis Chriſtiani judices in ſuis quemq; locis perpetuò delegamus, ut ſuper his contra Iudæos atq; infideles quoſcunq; ſimul vel ſeparatim, prout in cauſis fidei juxta ſacrorum canonum formam necnon officii inquiſitionis hujuſmodi conſtitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro culpæ modo, ac etiam pro criminum numero vel multiplicatione, aut conſuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoq; publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & aliàs de eis exempla edant, quæ ſceleratos illos deterreant ab hujuſmodi flagitiis in poſterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus, Inquiſitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Prælatis, ac etiam aliis prædictis Inquiſitoribus in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipimus & mandamus, ut præſentes noſtras literas in civitatibus & locis cuique ſubjectis publicare, & juxta illarum tenorem procedere, ipſasque debitæ executioni mandare procurent. Rom. Cal. Iun. 1581.

Idem.

Catecheſis & fidei inſtructionis ſedula cura adhibeatur ab Epiſcopis in Iudæorum converſionem, ubi hujus diſperſæ gentis Synagogæ colliguntur.

CAP. VI.

SAncta mater Eccleſia, cujus Chriſtus caput eſt, ingenitam ſuam charitatem ad omnes latè diffundens, antiquæ Iſraëliticæ gentis, populique Dei peculiares reliquias, pio nunquam deſinit effectu miſerari, graviterque contriſtatur Iudæorum quondam nationem præcipuis auctam muneribus & gratiis, cujus erat adoptio filiorum, gloria, teſtamentum, legiſlatio, obſequium, & promiſſa, unde etiam Chriſtus Salvator noſter ſecundùm carnem naſci dignatus eſt, per diverſas orbis partes tot jam ſecula diſperſam, ac contagioſi gregis more per invia & inaquoſa miſerè vagantem, verbi Dei fame, & aquæ refectionis ſiti perire, longeque non à terrena tantùm, ſuper quam Dominus flevit, ſed quod gravius eſt, à cœleſti quoque Hieruſalem, niſi Chriſtus, quem negavit, confiteatur, exturbari: qua miſeratione & mœrore nos quoq; non leviter commoti indies ſemper aliquid excogitamus, unde eorum converſioni & ſaluti opportunius provideatur, ipſiſque ad intelligentiæ viam, quam ſibi præcluſerunt, valeant Deo propitio pervenire. Quare ſollicito hæc animo meditantes, ac fœlicis recordationis Nicolai Papæ V. nonnullorumque Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, præſenti conſtitutione generali præcipimus, omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, etiam Cardinalatus honore præditis, ut in ſuis quiſque civitatibus, terris, & locis, in quibus competens aliquis numerus Iudæorum, qui Synagogam conſtituat, commoratur, curent Sabbathi, vel alio cujuſcunque hebdomadis ſtatuto die, ad Iudæos ipſos in locum præſtitutum, non tamen ſacrum, nec ubi ſacra conficì ſolent, convocatos, per aliquem magiſtrum in Theologia, aliumvé idoneum virum ab eis eligendum, cum mercede congrua illi ex ipſorum Hebræorum collatione, aut aliàs, prout commodius eis videbitur, Hebraicæ (ſi fieri poterit) linguæ peritum, ſermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur ſcripturæ veteris teſtamenti, Moyſis ſcilicet & Prophetarum, præſertim verò, quæ eo Sabbatho leguntur, ſeu lectæ in eorum ſunt Synagogis, juxta ſanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum catholicæ Eccleſiæ ſenſum, ac in eis diſſeratur de veritate Chriſtianæ fidei, de certo adventu & incarnatione filii Dei, illiusque nativitate, vita, miraculis, paſſione, morte, ſepultura, deſcenſu ad inferos, reſurrectione, in cœlum aſcenſione, de ejus Evangelio in toto terrarum orbe per Apoſtolos ejus, & alios ſanctos prædicato, innumeris atque clariſſimis virtutibus, & illuſtrium miraculorum gloria confirmato, ac de ejus ſpirituali & vero regno, & de impio idolorum cultu ſublato, & gentium vocatione, de perpetua tum Hieruſalem, & terræ eorundem Iudæorum deſolatione, tum ipſorum ubique terrarum diſperſione, & captivitate, & de aliis ſimilis argumenti dogmatibus & articulis ex lege & Prophetis, de diutina præterea & irrita Iudæorum adventus Meſſiæ, & carnalis ipſius regni expectatione, de vana eorum, quæ ſæpè, quinimò quotidie eos fruſtrata eſt, ſpe reditus in terram promiſſionis, & reſtaurationis tertii templi, & demum de multiplicibus & variis erroribus & hæreſibus eorum, in quas miſerrimè ſe demerſerunt, poſtquam Chriſtum Dominum in carne venientem agnoſcere noluerunt, & de falſa per eorum Rabbinos tradita ſacrarum ſcripturarum interpretatione, quarum literam & ſenſum fabulis, mendaciis, & variis dolis & modis detorquentes corruperunt & depravarunt, & hactenus corrumpere & depravare non deſinunt, deque omnibus aliis, quæ eos poſſint ad agnitionem fidei, ad errorum ſuorum correctionem, ad orthodoxamque fidem convertere, pro loci, temporis ſumptique argumenti ratione prudenter agant, veris, & ex ſacra ſcriptura depromptis demonſtrationib. nulla cum obtrectatione aut iracundia, ſed magna cū charitate, & modeſtia,

veritatis lumen illis aperire conentur; Ad quos ſermones & lectiones volumus univerſos & ſingulos utriuſque ſexus Iudæos à duodecim annis ſupra, infirmitate & alia legitima cauſa, de qua ordinarios docere debeant, non impeditos, in civitate & locis, ut præfertur, habitantes, vel aliunde advenientes, etiamſi inibi domicilium non habeant, ita per circuitum convenire, ut tertia ſaltem eorum pars, nec unquam minor, ſemper adſit. Quòd ſi facere neglexerint, interdicti cum fidelibus commercii, & aliis pœnis arbitrio ordinarii pro contumaciæ modo imponendis, donec ſatisfecerint, competenter, ad ipſos ſermones audiendos compellantur. Si quis verò de numero fidelium ita fuerit ſalutis, aut ſui, aut proximi ſui, de quo unicuique mandatum eſt, immemor, qui eos à ſalutaribus hujuſmodi ſermonibus ſeu lectionibus directè vel indirectè abduxerit, aut impediverit, ſeu contenderit quoquo modo, excommunicationis ſententia ſit eo ipſo ligatus, & contra eum ad alias pœnas ordinarii arbitrio omninò procedatur. Cæterùm Imperatorem, Regesq́;, & Principes omnes, necnon Reſpublicas, magiſtratus, & dominos temporales ſeculares rogamus & obteſtamur in Domino, ut Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis ordinariis prædictis, eorumq́; vicariis & miniſtris ſuum in præmiſſis auxilium præſtent, ampliſſimum ab omnipotenti Deo præmium in ſupremis gloriæ æternæ tabernaculis habituri.

TITVLVS II.

DE HIS QVI INFIDELIBVS ADverſus Chriſtianos auxiliantur.

Nicolaus Quintus.

Excommunicantur arma & præſidia quæcunq; ferentes Saracenis & infidelibus in Chriſtianæ Reipublicæ perniciem & detrimentum, eorumq; fiſco adſcribuntur bona.

CAP. I.

OLim tam in generali quàm in Lugdunenſi poſtmodum ſubſtituto conciliis, per ſedem Apoſtolicam celebratis, in illos falſos & impios Chriſtianos, qui contra Deum & Chriſtianum populum, Saracenis ferrum, arma, quibus Chriſtianos impugnent, & lignamina galearum, & aliorum vaſorum navigabilium, deferunt ad eos; & qui eis galeas vendunt, ac naves; quique in pyraticis Saracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel in machinis & quibuſlibet aliis, eis impendunt auxilium, vel conſilium, vel favorem, in Chriſtianorum diſpendium, & ſpecialiter terræ ſanctæ: fuit excommunicationis ſententia promulgata, ipſosque rerum ſuarum privatione mulctari, & ſervos capientium fore cenſuerunt Concilia ſupradicta: expreſsè quoque in ipſis præcipitur, ut talibus gremium non aperiatur Eccleſiæ, niſi totum quod de commercio tam damnato perceperint, & tantundem de ſuo, in ſubſidium terræ memoratæ præſtiterint, ut æquo judicio in quo deliquerit, puniatur. Nos itaque gerentes corde negotia dictæ terræ, duximus hactenus ſtatuendum, ut nullus equos, ferrum, lignamina, victualia, & alia quæq; mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Saracenorum terræ Ægypti deferre vel mittere, ſeu partibus eorum, ut eiſdem deferantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut conſilium, vel favorem præſtare quoquomodo præſumat; ac illos, qui contra hujuſmodi conſtitutionem noſtram auſu temerario venire tentaverint, eo ipſo excommunicationis ſententia decernimus ſubjacere, à qua non poſſit abſolvi, niſi tantum de bonis propriis in dictæ terræ ſanctæ ſubſidium convertendum exſolverit, quantum ad partes prædictas extulerit vel miſerit, & deferre vel de ipſorum partibus extrahi permiſerit, ad eoſdem deferendum. Et nihilominus ſi perſonas eorum capi contigerit, in ſervitute capientium illorum eſſe volumus, in quorum acciderint captionem. Volentes autem in hac parte ſolertius providere, quanto amplius exigere hoc noſcitur urgens neceſſitas dictæ terræ, Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut nullus omninò aliqua victualia, uſque ad decennium à data præſentium computandum; alia verò prædicta, ad aliquod ſeu aliqua de eiſdẽ, aut aliud quodlibet (victualibus ſicut præmittitur uſque ad prædictum tempus duntaxat exceptis) quacunq; occaſione vel cauſa ſeu quovis ingenio, vel quæſito colore, ullo unquam tempore in Alexandriam, vel partes Ægypti, ſeu terras Soldano ſubjectas mittere vel deferre præſumat, vel quisquam in eo fuerit, mitti vel deferri permittat; auctoritate decernimus eadem, ut hi, qui contra hujuſmodi ſtatutum noſtrum quolibet modo venire præſumpſerint, præter pœnas prædictas, quas ipſo facto incurrere volumus, perpetuò ſint infames, & inteſtabiles habeantur, ita quòd nec teſtari, nec legata eis, ſeu relicta percipere valeant. Et inſuper ad ſucceſſiones tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato ſint prorſus & reddantur inhabiles, nec ad publica quælibet admittantur officia, ſintque illis actus legitimi perpetuò interdicti; & poſtquam de hujuſmodi temeritate conſtiterit, diebus feſtivis & dominicis publicè nuncientur, & ad fiſcum bona omnia devolvantur. Apud urbem veterem. 10. Cal. Septemb. 1449.

TITVLVS III.

DE HÆRETICIS ET SCHISmaticis.

Innocentius Quartus.

Leges Frederici Imperatoris in hæretica pravitatis reos, eorumq; complices & fautores latæ, confirmantur, & ſervari jubentur.

CAP. I.

INnocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis poteſtatibus, conſiliis, & communitatibus civitatum aliorumque locorum Lombardiæ, Marchiæ Terviſinæ, ac Romaniolæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm adverſus hæreticam pravitatem quondam Fredericus Romanorum Imperator promulgaverit quaſdam leges, per quas ne pervagetur, compeſci poterit peſtis illa: Nos illas volentes ad robur fidei ac ſalutem fidelium obſervari, Vniverſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eas, quarum tenores vobis mittimus inſertos præſentibus, faciatis ſingulis in veſtris capitularibus annotari, contra hæreticos ſecundum quaslibet ſecundum eas exacta diligentia proceſſuri: alioquin dilectis filiis, Priori Provinciali & fratribus Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia Terviſana, & Romaniola literis noſtris injungimus, ut vos ad id per excommunicationem in perſonis & interdictum in terram appellatione remota compellant: tenores autem legum hi ſunt.

Fredericus Dei gratia Romanorum Imperator & ſemper Auguſtus, Hieruſalem & Siciliæ Rex, dilectis Principibus ſuis, venerabilibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliisque Prælatis Eccleſiarum, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Poteſtatibus, Sculteris, Burggraviis, Advocatis, Iudicibus, Miniſterialibus, Officialibus, & omnibus per totum Imperium conſtitutis, præſentes literas inſpecturis fidelibus ſuis, gratiam ſuam & omne bonum.

Commiſſi nobis cœlitus cura regiminis, & Imperialis, cui dante Domino præſidentes, faſtigium dignitatis materialem, quo diviſim à ſacerdotio fungimur, gladium adverſus hoſtes fidei & in exterminium hæreticæ pravitatis exigunt exercendum, ut perfidiæ vipereos filios contra Deum & Eccleſiam inſultantes tanquam materni uteri

uteri corroſores in judicio & juſtitia perſequamur, maleficos vivere non paſſuri, per quorum ſcientiam ſeducentem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas gravior infligitur corruptela.

Statuimus itaque ſancientes, ut hæretici, quocunque nomine cenſeantur, ubicunque per Imperium damnati fuerint ab Eccleſia, & ſeculari judicio aſſignati, animadverſione debita puniantur.

Si qui verò de prædictis poſtquam fuerint deprehenſi, territi metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem, juxta canonicas ſanctiones ad agendum pœnitentiam in perpetuum carcerem detrudantur. Præterea quicunque hæretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, ſeu aliis locis Imperii, per inquiſitores ab Apoſtolica ſede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores; hi qui juriſdictionem ibidem habuerint, ad inquiſitorum & aliorum catholicorum virorum inſinuationem eos capere teneantur, & eos captos arctius cuſtodire, donec per cenſuram Eccleſiaſticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei ſacramenta & vitæ damnabant. Simili quoq; pœna plecti cenſemus omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidus hoſtis ſuſcitat advocatos, vel parat illicitos defenſores; maximè cùm facinus quod inquinat: niſi monitione præmiſſa deſtiterint, & eorum vitæ duxerint conſulendum. Eos præterea qui convicti in uno loco de hæreſi, ad alia loca ſe transferunt, ut cautius poſſint effundere virus hæreticæ pravitatis, debitam cenſemus ſubire vindictam: ut ſuper hoc viros ab eodem errore converſos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæreſi convicerunt (quod & in hoc caſu concedimus licitè faciendum) evidens teſtimonium habeatur. Item mortis ſententiæ ducimus addicendos, ſi quos hæreticorum ad judicium tractos, in extremæ vitæ periculo hæreſim abjurantes, poſtmodum de falſo juramento conſtiterit, & fide mentita convinci ac eos contigerit ejuſdem morbi ſpontaneam incurrere recidivam: ut ſibi damnabilius iniquitas ſit mentita, & pœnam debitam mendacium non evadat. Omne inſuper proclamationis & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptatoribus, & fautoribus eorundem penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii in quibus ſemper debet exiſtere fida fides, hæreticæ labis germina, modis omnibus deleantur.

Cæterùm quia quantò majora divinæ nutu miſerationis accepimus, & altiorem locum præ filiis hominum obtinemus, tantò devotiora debemus obſequia gratitudinis conferenti; ſi quando in noſtri nominis contemptores noſtri culminis excandeſcit auctoritas: ſi reos læſæ majeſtatis, in perſonis eorum & liberorum ſuorum exhæredatione damnamus, multò fortius iſtiusque contra Dei blaſphematores nominis & catholicæ fidei detractores provocamur: eorundem hæreticorum, receptatorum, fautorum, & advocatorum ſuorum hæredes & poſteros uſque ad ſecundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis & honoribus, imperiali auctoritate privantes: ut in paterni memoria criminis continuò mœrore tabeſcant: verè ſcientes quòd Deus zelotes eſt, peccata patrum in filios potenter ulciſcens. Nec quidem à miſericordiæ finibus duximus excludendum, ut ſi qui paternæ hæreſis non ſequaces latentem patrum perfidiam revelaverint, quacunque reatus illorum animadverſione plectantur, prædictæ punitioni non ſubjaceant innocentiæ filiorum. Ad hæc notum fieri volumus fratres Prædicatores de ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii noſtri contra hæreticos deputatos, cæteroſquoque qui ad hæreticos judicandos accesſerint, niſi aliqui eorum ab Imperio fuerint proſcripti, eundo, morando, & redeundo, ſub noſtri Imperii ſpeciali defenſione receptos, & quos apud omnes ſub ope, ac recommendatione fidelium Imperii eſſe volumus inoffenſos: univerſitati veſtræ mandantes, quatenus quocunque, & apud quemcunq; veſtrûm pervenerint, benignè recipiatis eoſdem: & perſonas ab incurſu hæreticorum eis inſidiantium conſervantes indemnes, omne conſilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quod & oſtenderint ipſi vobis, in juriſdictione veſtra ſinguli capientes, diligenti cuſtodia detinendos, donec poſt Eccleſiaſticæ damnationis judicium, pœnam ſubeant, quam merentur: Sciturі quòd in executione ipſius negotii gratum Deo, & laudabile nobis obſequium confeſretis, ſi ad expellendam de partibus noſtri Imperii novam & inſolitam hæreticæ pravitatis infamiam, opem & operam, unà cum eiſdem fratrib' præſtiteritis efficacem. Et ſi quis foret exinde negligens & remiſſus, ac etiam inutilis coram Domino, & in conſpectu noſtro, poterit meritò culpabilis apparere. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indict.

Idem univerſis Chriſti fidelibus.

Excommunicantur nonnulli hæretici, ut ſunt, Cathari, Patareni, pauperes de Lugduno, Paſſagini, Ioſepini, Arnaldiſtæ, Speroniſtæ, omneſq; ſingulari opinione in Eccleſiam catholicam pertinaces.

CAP. II.

NOverit univerſitas veſtra, quòd nos ad inſtar fœlic. record. Gregorii Papæ prædeceſſoris noſtri, excommunicamus & anathematizamus univerſos hæreticos, Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Paſſaginos, Ioſepinos, Arnaldiſtas, Speroniſtas, & alios quibuſcunque nominibus cenſeantur, facies quidem habentes diverſas, ſed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipſum. Damnati verò per Eccleſiam ſeculari judicio relinquantur, animadverſione debita puniendi: clericis prius à ſuis ordinibus degradatis. Si qui autem de prædictis, poſtquam fuerint deprehenſi, redire noluerint; ad agendum condignam penitentiam in perpetuum carcerem detrudantur. Credentes autem eorum erroribus, hæreticos ſimiliter judicamus. Item receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum, excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere, firmiter ſtatuentes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, à ſua ſuper hoc non curaverit præſumptione ceſſare, ipſo jure ſit factus infamis, nec ad publica officia ſeu conſilia nec ad eligendos aliquos ad hujuſmodi nec ad teſtimonium admittatur. Sit etiam inteſtabilis, ut nec teſtamenti habeat factionem, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedat. Nullus præterea ipſi ſuper quocunq; negotio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Qui ſi fortè judex extiterit, ejus ſententia nullam obtineat firmitatem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, inſtrumenta confecta per ipſum nullius penitus ſint momenti, & in ſimilibus idem præcipimus obſervari. Si verò clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, poſtquam ab Eccleſia fuerint denotati, evitare contempſerint, excommunicationis ſententia percellantur, aliàs animadverſione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, anathematis gladio feriantur, & uſque ad ſatisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quòd ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, extunc velut hæretici condemnentur. Item proclamationes & appellationes hujuſmodi perſonarum minimè audiantur. Item judices, advocati, & notarii nulli eorum officium ſuum impendant, alioquin eodem officio perpetuò ſint privati. Item, clerici non exhibeant hujuſmodi peſtilentibus Eccleſiaſtica ſacramenta: nec eleemoſynas aut oblationes eorum accipiant. Similiter Hoſpitalarii & Templarii, ac quilibet regulares, alioquin ſuo privētur officio, ad quod nunquam reſtituantur abſque indulto ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Item quicunque tales præſumpſerint Eccleſia-

ſticæ tradere ſepulturæ, uſq; ad ſatisfactionem idoneam, excommunicationis ſententiæ ſe noverint ſubjacere, nec abſolutionis beneficium mereantur, niſi propriis manibus publicè extumulent & projiciant hujuſmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetuò careat ſepultura. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam laicæ perſonæ liceat publicè vel privatim de fide catholica diſputare: qui verò contrafecerit excommunicationis laqueo innodetur. Item, ſi quis hæreticos ſciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, ſeu à communi converſatione fidelium vita & moribus diſſidentes, eos ſtudeat indicari confeſſori ſuo, vel alii per quem credat ad prælati ſui notitiam pervenire, alioquin excommunicationis ſententia percellantur. Hæretici autem & receptatores, defenſores, & fautores eorum, ipſorumque filii uſque ad ſecundam generationem ad nullum Eccleſiaſticum beneficium ſeu officium admittantur. Quòd ſi ſecus actum fuerit, decernimus irritum & inane. Nos enim prædictos & quoſcunque viros Eccleſiaſticos, qui ad preces hujuſmodi peſtilentium perſonarum dignitates, perſonatus, & alia quæcunque Eccleſiaſtica beneficia ſunt adepti, ex nunc privamus taliter acquiſitis, volentes ut tales & habitis perpetuò careant, & ad alia vel ſimilia nequaquam in poſterum admittantur. Illorum autem filiorum emancipationem nullius eſſe momenti volumus, quorum parentes poſt emancipationem hujuſmodi ad invicem ſuperſtitionis hæreticæ à via declinaſſe conſtiterit veritate. Datum Anagniæ 17. Cal. Iul. Anno 11. Pontificatus noſtri.

IMPERATOR FREDERICUS
ſemper Auguſtus, &c.

PAtarenorum receptatores, & complices, & quocunque modo fautores, qui ut à pœna alios poſſint eximere, de ſe velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum eſſe cenſemus. Et ipſorum filii ad honores aliquos nullatenus admittantur. Si tamen aliquis fautorum hujuſmodi detexerit aliquem Patarenum, de cujus perfidia manifeſtè probatur, in fidei præmium quam agnovit, famæ priſtinæ de Imperiali clementia reſtitutionis beneficium integrum conſequatur.

INCIPIUNT CAPITULA CONSTITUTIONIS contra Patarenos edita per eundem Fredericum, illuſtrem virum, Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, Hieruſalem & Siciliæ Regem.

CAtharos, Patarenos, Speroniſtas, Leoniſtas, Arnaldiſtas, Circumciſos, Paſſaginos, Ioſepinos, Garatenſes, Albanenſes, Franciſcos, Bagnarolos, Commixtos, VValdenſes, Roncarolos, Communellos, VVarinos, & Ortholinos, cum illis de Aquanig. & omnes hæreticos utriuſq; ſexus quocunque nomine cenſeantur, perpetua damnamus infamia, diffidamus atque bannimus, cenſentes ut bona talium confiſcentur, nec ad eos ulterius revertantur: ita quòd filii eorum ad ſucceſſionem pervenire non poſſint, cùm longè ſit gravius æternam, quàm temporalem offendere majeſtatem. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi ad mandatum Eccleſiæ juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur; ita quòd ſi per annum permanſerint, ex tunc eos ſicut hæreticos condemnamus. Statuimus etiam hoc edicto in perpetuum valituro, ut poteſtates, & conſules, ſeu rectores, quibuſcunq; fungantur officiis, pro defenſione fidei præſtent publicum juramentum, quòd de terris ſuæ ditioni ſubjectis univerſos hæreticos ab Eccleſia denotatos, bona fide pro viribus exterminare ſtudebunt: ita quòd amodò quandocũq; quis fuerit in perpetuam poteſtatem, vel temporalem aſſumptus, hoc teneatur capitulum juramento firmare: alioquin neq; pro poteſtatibus neq; pro conſulibus, ſeu conſimilibus habeantur, eorumque ſententias ex tunc decernimus inutiles [illegible]. Si verò dominus temporalis requiſitus & monitus ab Eccleſia, terram ſuam purgare neglexerit ab hac [illegible]vitate, poſt annum à tempore monitionis elapſum, terram ipſius exponimus catholicis occupandam: qui [illegible] exterminatis hæreticis abſque ulla contradictione [illegible]ant, & in fidei puritate conſervent: ſalvo jure [illegible] temporalis: dummodo ſuper hoc nullum [illegible]culum, nec aliquod impedimentum opponat: [illegible]hilominus lege ſervata, contra eos qui non [illegible]minos principales. Credentes præterea, [illegible] defenſores, & fautores hæreticorum bannimus [illegible]entes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, ſatisfacere contempſerit infra [illegible] extunc ipſo jure ſit factus infamis, & ad publica [illegible] conſilia, vel ad aliquos eligendos hujuſmodi, [illegible]ſtimonium admittatur. Sit etiam inteſtabilis [illegible]ſtamenti liberam habeat factionem; nec ad [illegible] ſucceſſionem accedat. Nullus ei præterea ſuper [illegible]que negotio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Quòd ſi judex extiterit, ejus ſententia nullam obtineat [illegible]tem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam [illegible]. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus [illegible]tatur. Si tabellio, ejus inſtrumenta confecta [illegible] ipſius nullius penitus ſint momenti. Adjicimus [illegible] quod hæreticus per hæreticum convinci poſſit: [illegible] domus Patarenorum, receptatorum, & defenſorum [illegible] fautorum, ſive ubi docuerint, ſive ubi aliis [illegible] fuerint, deſtruantur, nullo tempore reſtituendæ. [illegible] Paduæ 22. Feb. 12. indictione.

Rex Regum. Apoſtatantes à fide catholica [illegible]ecramus, inſequimur ultionibus, bonis ſuis [illegible]liamus. Et ut à profeſſione vel vita naufragantes [illegible]bus coarctamus. Succeſſiones tollimus, [illegible]jus legitimum abdicamus. Dat. Peruſii [illegible] Pontificatus noſtri An. 1.

ALIUD RESCRIPTUM FREDErici in hæreticos.

INconſutilem tunicam Dei noſtri diſſuere conantur hæretici, & vocabuli vitio ſervientes, quòd ſignificationem diviſionis enunciat, in ipſius indiviſibilis fidei unitate nituntur inducere ſectionem: & oves à Petri cuſtodia cui paſcendæ à paſtore bono ſunt creditæ, ſegregare. Hi ſunt lupi rapaces, intrinſecus eò uſq; manſuetudinem prætendentes ovium, quouſque [illegible] Hi ſunt filii pravitatis dominicum. Hi ſunt angeli peſſimi [illegible] ad animas tatum à patre nequitiæ & fraudis [illegible] ſimplices deſtinati. Hi colubri qui columbas decipiunt. Hi ſerpentes qui latenter [illegible] inſerpere, & ſub mellis dulcedine virus evomere: ut vitæ cibum miniſtrare ſe ſimulent, à cauda feriunt, & mortis poculum velut quoddam diriſſimum venenum immiſcent. Horum ſecta [illegible] veteribus, vel ne in publicum prodeant non ſunt [illegible] nominibus: vel quod eſt fortè nefandius, non contenti ut vel ab Arrio Arriani, vel à Neſtore Neſtoriani, aut [illegible] ſimilibus ſimiles nuncupentur: ſed in exemplum Martyrum qui pro fide catholica martyria ſubierunt, Patarenos ſe nominant, velut expoſitos paſſioni. Hujuſmodi miſeri Patareni à quibus abeſt ſancta credulitas [illegible] tatis æternæ, ſub uno contextu nequitiæ [illegible] fendunt: Deum videlicet, proximos, & ſeipſos. Decipiunt dum Dei fidem & filium non agnoſcunt: Decipiunt proximos, dum ipſis ſub ſpe ſpiritualis alimoniæ, [illegible] pravitatis oblectamenta miniſtrant. Crudelius [illegible] ſæviunt in ſeipſos, dum poſt animarum diſpendium corpora denique ſeveræ mortis illecebris, quam per [illegible]gnitionem veram & veræ fidei poſſent evadere, [illegible] digi & necis improvidi ſectatores involvunt, & [illegible]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

eſt ipſo dictu diriſſimum) ſuperſtites etiam non terrentur exemplo.

Contra tales ſibi, Deo, & hominibus ſic infeſtos, continere non poſſumus motus noſtros, quin debitæ ultionis in eos gladium exeramus; tantò ipſos inſtantius perſequentes, quando in evidentiorem deluſionem fidei Chriſtianæ, prope Romanam Eccleſiam, quæ caput Eccleſiarum omnium judicatur, ſuperſtitionis ſuæ ſcelera latius exercere noſcuntur. Adeò quòd ab Italiæ finibus, præſertim à partibus Lombardiæ, in quibus pro certo perpendimus ipſorum nequitiam latius abundare; jamque uſque ad regnum noſtrum Siciliæ, ſuæ perfidiæ rivulos derivatunt.

Quod acerbiſſimum reputantes, ſtatuimus in primis, ut crimen hæreſeos, & damnatæ ſectæ cujuſlibet, quocunque nomine cenſeantur ſectatores, (prout veteribus legibus eſt indictum) inter publica crimina numerentur: imò crimine læſæ majeſtatis noſtræ debet ab omnibus horribilius judicari, quod in divinæ majeſtatis injuriam noſcitur attentatum, quamvis judicii poteſtate alterum alteri non excellat. Nam ſicuti per duellionis crimen perſonas adimit damnatorum, & bona, & damnat poſt obitum memoriam defunctorum: ſic & in prædicto crimine, quo Patareni notantur, per omnia volumus obſervari.

Et ut ipſorum nequitia, qui (quia Dominum non ſequuntur) in tenebris ambulant, detegatur: nemine etiam deferente inveſtigari volumus diligenter hujuſmodi ſcelerum patratores, & per officiales noſtros, ſicut & alios malefactores inquiri, ac inquiſitione notatos, etſi levis ſuſterſtitionis argumento tangantur, à viris Eccleſiaſticis, & prælatis examinari jubemus. Per quos ſi inventi fuerint à fide catholica ſaltem in articulo deviare, ac per ipſos paſtorali more commoniti, tenebroſi diaboli relictis inſidiis, noluerint agnoſcere Deũ lucis, ſed in erroris concepta inſtantia perſeverent, præſentis noſtræ legis edicto damnatos mortem pati Patarenos, alioſque hæreticos quocunq; nomine cenſeantur, decernimus, quam affectant: ut vivi in conſpectu hominum comburantur, flammarum commiſſi judicio. Nec dolemus quòd in hoc ipſorum ſatisfacimus voluntati, ex quo pœnam ſolummodo, nec fructum alium conſequuntur erroris. Apud nos pro talibus nemo intervenire præſumat: quod qui fecerit in ipſum noſtræ indignationis aculeos non immeritò convertemus. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indict.

Vrbanus IV. Inquiſitoribus ordinis Prædic. in Prov. Lombardiæ, Marchiæ, Ianuenſ.

Abjurantes hæreſim, & reſipiſcentes excipiuntur.

CAP. III.

QVi hæretica labe penitus abjurata redire voluerint ad Eccleſiaſticam unitatem, eis juxta formam Eccleſiæ abſolutionis beneficium impendatis & injungatis eiſdem quod injungi talibus conſuevit, proviſo ſolerter, ne ſimulata converſione redeant fraudulenter, & vos, imò potius ſeipſos fallentes, ſub agni ſpecie gerant lupum.

Quòd ſi aliqui fuerint judicandi hæretici vel incarcerationis pœna perpetuæ alicui pro hujuſmodi crimine fuerit infligenda, ad id per vos de diœceſanorum, vel vicariorum ſuorum, ſi ipſis diœceſanis abſentibus præſentes fuerint, conſilio procedatur: ut in tantæ animadverſionis judicio non poſtponenda Pontificum auctoritas intercedat. Verùm quia in tam gravi crimine cum multa oportet cautela procedi, ut in reos ſine ullo proferatur errore duræ ac dignæ ſeveritas ultionis, volumus & mandamus, ut vos vel illi, quos ad hoc duxeritis deputandos in examinatione teſtium, quos recipi ſuper crimine prædicto, ipſumque contingentibus oportuerit, adhibeatis duas religioſas & diſcretas perſonas, in quarum præſentia per publicam, ſi commodè poteſt haberi, perſonam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorundem depoſitiones teſtium conſcribantur. Ad conſcribendas quoque hujuſmodi depoſitiones teſtium, & ad faciendum omnia, quæ in commiſſo vobis officio, ad ſcriniarii ſeu tabellionis officium pertinent, teneri diſtrictè præcipimus, cùm per vos, ſeu deputatos ad hoc à vobis requiſiti fuerint, omnes & ſingulos veſtri ordinis fratres, qui dum eſſent, in ſeculo hujuſmodi tabellionatus officium habuiſſe & exercuiſſe noſcuntur: & illos etiam, quibus idem tabellionatus officium, ratione præfati negotii fidei, fuit à dicta ſede commiſſum, & in poſterum committetur. Datum Viterbii 13. Cal. April. Pontificatus noſtri Anno primo.

Ioannes XIII. Inquiſitori hæreticæ pravitatis F. Lamberto de ord. Prædic.

Fœdera cum hæreticis inita damnantur & prohibentur.

CAP. IV.

CVm nonnulli de provincia noſtra Romandiolæ, tam clerici quàm laici, Deum & Romanam matrem Eccleſiam offendere, ſeque in præcipitium damnationis & mortis immergere non verentes, adeò favere & faviſſe dicantur damnatis hæreticis, confœderationes, ligas, & ſocietates ineundo cum ipſis, eosq; receptando, & ſibi præſtando multipliciter auxilia, conſilia & favores, quòd de labe hæreſis ſe reddiderunt, & reddunt vehementer ſuſpectos: Nos tam ipſorum quàm multorum aliorum periculis, & præmiſſis imminentibus obviare ſalubriter cupientes: diſcretioni tuæ per Apoſt. ſcripta mandamus, quatenus contra fautores hujuſmodi, & alios quoſlibet, de crimine pravitatis hæreticæ culpabiles, vel ſuſpectos, ſic ſolerter ſecundùm formam canonum, ac privilegiorum conceſſorum inquiſitionis officio, procedere non poſtponas, quòd inde debeat tua diligentia meritò commendari. Datum Avinion. 12. Calend. Septemb. Pontificatus noſtri An. 10.

Honorius IV. Calgano de Eugubio ord. minorum, Inquiſitori hæret. pravitatis.

Filii hæreticorum inhabiles ſunt ad officia, ob paterni flagitii luem quam contraxiſſe videntur.

CAP. V.

EXhibita nobis dilecti filii Archioni militis nati quondam Philippi dicti Palmerii militis Spoletan. primò continebat, quòd olim ſignificantibus fœlicis recordationis Alexandro Papæ prædeceſſori noſtro inquiſitoribus pravitatis hæreticæ per Italiam deputatis, quòd frequenter à ſede Apoſtolica committebatur eiſdem, ut tam hæreticos credentes, fautores, & receptatores hæreticorum quàm ipſorum filios & nepotes privandi dignitatib⁹, perſonatibus, officiis publicis, & beneficiis Eccleſiaſticis de diœceſanorum vel eis abſentibus vicariorum ſuorum conſilio haberent liberam poteſtatem, & qualiter hoc deberet intelligi, poſtulantibus declarari, præfatus prædeceſſor eiſdem Inquiſitoribus per ſuas dixit literas reſpondendum, quòd de filiis & nepotibus illorum hæreticorum credentium & aliorum hujuſmodi qui modo tales eſſe probantur intelligendum eſſe videbatur, non autem illorum quos emendatos eſſe conſtaret, ac pro culpa hujuſmodi ad mandatum Eccleſiæ pœnitentiam recepiſſe, quam ipſi vel jam perfecerant, vel humiliter proſecutioni ejus inſtarent, vel parati fuerant dum viverent ad recipiendum eandem. Verùm licet Inquiſitor pravitatis hujuſmodi, tunc in partibus illis per ſedem Apoſtolicam deputatus, memoratum Philippum qui ſibi confeſſus extitit, quod cuidam hæretico reverentiam fecerat, quædam contra fidem proferendo catholicam, privaverit bonis ſuis, ac idem Philippus injunctam ſibi propter hoc ab eodem Inquiſitore pœnitentiam perfecerit reverenter, ac tandem ſicut verè catholicus receptis Eccleſiaſticis ſacramentis viam fuerit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

univerſæ carnis ingreſſus, & ab Inquiſitore præfato etiam abſolutus, tamen poteſtas, conſilium, & commune Spoletan. dictum Archionum ejusque filios occaſione præmiſſorum ad officia civitatis Spolet. pro ſua recuſant admittere voluntate. Quare prælibatus Archionus nobis humiliter ſupplicavit, ut nos miſericorditer attendentes, quòd idem Philippus ſicut præmittitur, tanquam verè catholicus & fidelis Eccleſiæ Roman. deceſſit, eundem Archionum & filios ejus decerneremus juxta præmiſſum ejuſdem prædeceſſoris reſponſum in aliquo puniri occaſione hujuſmodi non debere: ſed eos ad omnia ſecularia officia & beneficia Eccleſiaſtica & dignitates, ac ad omnes ordines impedimento hujuſmodi non obſtante potius admittendos. Quia igitur de facto hominis & ejus circumſtantiis habere poteris notitiam pleniorem: Nos gerentes de circumſpectione tua fiduciam in Domino ſpecialem, præſentium tibi auctoritate committimus & mandamus, ut ſi diligenti inquiſitione præmiſſa, prædicta inveneris veritate fulciri, & tibi etiam conſtiterit quòd præfati Archionus & filii non ſint de hæretica pravitate ſuſpecti, & in fidelitate ac devotione Eccleſiæ ſupradictæ perſiſtant, ſuper quibus omnibus tuam intendimus conſcientiam onerare, auctoritate noſtra denunties & declares, quòd propter præmiſſa vel eorum occaſione nihil eis poſſit objici vel opponi, quin ad omnia ſecularia officia & beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſi dignitates exiſtant, illis non obſtantibus, aſſumi liberè valeant, & hi qui literati eſſe noſcuntur, ad omnes ordines promoveri, prout ſecundùm Deum & honorem catholicæ fidei videris expedire. Quicquid autem ſuper his inveneris & duxeris faciendum, nobis per tuas patentes literas harum ſeriem continentes fideliter ſtudeas intimare. Datum Rom. apud S. Sabinam 5. Cal. Decemb. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Alexander IV.

Solvuntur quædam dubia circa diſcuſſiones & deciſiones cauſarum fidei, & hæreſis pœnas.

CAP. VI.

ALexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis fratribus ordinis Minorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione ſancti Franciſci, præſentibus ac futuris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quòd ſuper nonnullis quæſtionum articulis, in quibus cauſa fidei tangitur, nos conſulere voluiſtis, ſollicitudinis veſtræ prudentiam in Domino commendamus.

Primus igitur veſtræ conſultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapſus a in hæreſim qui lapſus eſt in eam poſt abjurationem ipſius, in qua non invenitur antea commiſiſſe, cùm ſecundùm proprietatem verborum, non videatur relapſus, qui non fuerat ante lapſus. Ad quod taliter reſpondemus, quod talis, ſi tanquam accuſatus vel ſuſpectus de hæreſi eam in judicio abjuravit, & poſtea committat in ipſa, cenſeri debet quadam juris fictione relapſus, licet ante abjurationem ſuam plenè probatum non fuerit crimen hæreſis contra ipſum, dummodo hujuſmodi prius orta ſuſpicio violenta fuerit, & certis ac veris indiciis comprobata. Si verò levis & modica, quanquam ex hoc ſit gravius puniendus, relapſorum tamē in hæreſim non debet pœna puniri, ex quo præſumi non poteſt veriſimiliter ante lapſus in eam.

Quæſiviſtis etiam circa idem, ſi is qui hæreſim abjuravit, & per ſolam inexcuſabilem receptionem vel receptationem, aut deductionem ſeu aſſociationem, vel viſitationem hæreticorum, ſive dationem vel miſſionem munerum, aut etiam aliàs in favorem eorum, qui excuſari non poſſit, ſine adoratione tamen (ut verbis veſtris utamur) lapſus eſt poſtmodum, propter hoc debeat judicari relapſus. Et quidem ſi legitime conſtet, vel etiam nunc conſtaret, quòd tales ante hujuſmodi abjurationem in hæreſi commiſiſſent, non eſt dubium eos per hoc fuiſſe relapſos: quia tunc dubitari non debet, illos ex approbati à ſe prius erroris conſequentia id feciſſe.

Præterea nonnulli talium, ut proponitis, juramento Inquiſitoribus tam de ſe quàm de aliis ſuper facto hæreſis veritatem dicere, ſed perjurant, non odio tamen vel pretio, ſed timore ſui potius & ſuorum: correctionem tem ſe poſtmodum ſuper iis contra ſe ac alios [illegible] plices deponendo. Cùm itaque perjurus ſecundum [illegible] etiam poſt pœnitentiam in criminalibus à teſtimonio repellatur; hinc quæritur utrum contra illos ſuos complices ſit per teſtimonia talium procedendum. Super [illegible] taliter reſpondemus, quod cùm crimen hujuſmodi [illegible] exceptum, ſi ex manifeſtis indiciis apparuerit, tales non animi levitate aut odii fomite ductos, ſeu corruptos pecunia, ſed zelo fidei tanquam pœnitentes propria [illegible] aſſerere, quòd talia prius tacuerant, & velint in hoc errorem ſuum corrigere, ac alios nominare, [illegible] in favorem fidei, niſi aliud obſiſteret, [illegible] eorundem.

Ad illud autem quod quæritur, utrum ad Inquiſitores hæreſis pertineat de divinationibus & ſortilegiis, quæ contra aliquos ſibi denunciantur cognoſcere, & punire talia exercentes: brevibus reſpondetur, quod cùm negotium fidei, quod ſummè privilegiatum exiſtit, per occupationes alias non debeat impediri, Inquiſitores [illegible] iis, niſi manifeſtè ſaperent hæreſim, ratione [illegible] officii ſibi commiſſi, ſe nullatenus intromittant, [illegible] relinquant ſuis judicibus pœna debita caſtigandos.

Quidam inſuper (ut adjicitis) pro iis quæ commiſerunt, in hæreſi aſtringunt ſe Inquiſitoribus ſub obligatione bonorum ſuorum, ad recipiendum ab eis pœnitentiam & complendam: ſed ea licet injuncta, non tamen peracta, quin potius in toto vel in parte neglecta, decedunt. Quæritur ergo, utrum Inquiſitores ipſi, vel qui in eorum locum ſuccedunt, poſſint ad ſatisfaciendum pro ipſis defunctis, hæredes vel detentores bonorum ſic decedentium coarctare. Ad quod dicimus, quod ſi pro hujuſmodi pœnitentiam aliquod onus ad ſalutem proficiens impoſitum fuerit, in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipſius per Inquiſitores cogi debent hæredes, vel alii ad quos bona talium cum ſuo onere devenerunt.

Injungitur etiam aliquibus ad pœnam [illegible] pro hæreſi, ab ipſius peſtis Inquiſitoribus ut uſuras reſtituant, ad quod obligaverant in judicio Eccleſiæ ſe & ſua. In quo quæritur, utrum Inquiſitores ipſi, vel qui ſuccedunt in locum eorum, ad reſpondendum coram ſe conquerentibus de uſuris hujuſmodi, & ad reſtitutionem earum, ſi de ipſis conſtiterit, poſſint compellere tales pœnitentes, prout ab eis in aliis injunctis ſibi pœnitentiis fieri conſuevit. Ad quod reſpondemus, quæſtiones ſuper uſuris moram, contra tales judicialiter non debent audiri ab Inquiſitoribus hæreſis, nec decidi. Nolumus quod per cauſas hujuſmodi offendiculum negotio fidei præparetur: eos tamen ad reſtitutionem uſurarum, à quibus conſtiterit, compellere poterunt; quibus ſi in [illegible] factionem pro prædicto crimine hujuſmodi reſtitutionem in pœnitentia injunxerunt.

Sunt & alii, qui confeſſi ſunt in judicio de hæreſi coram Inquiſitoribus hujuſmodi pravitatis, ſed antequam eis injugeretur pœnitentia, deceſſerunt. Super quo quæritur, ſi hæredes talium compelli poſſint ab Inquiſitoribus, ut ad ipſorum arbitrium ſatisfaciant pro defunctis, præcipuè cùm iidem dum viverent, ad faciendam pœnitentiam, quam Inquiſitores eis vellent injungere, bona ſua Inquiſitoribus obligarint: cui quæſtioni ſic duximus reſpondendum, quòd poſtquam tales non decedunt [illegible] hæreſi

a *Relapſus dicitur qui in hæreſim abjuratam vel in aliam iterum labitur. c. fi. de hæret. Panorm.*

hæretici, ſed reincorporati potius Eccleſiæ unitati, non
vidimus quòd eis poſt mortem, vel eorum hæredibus,
qui ad ſucceſſionem talium admittuntur, ſit ſatisfactio
pro extincto jam crimine injungenda. In eo verò caſu,
in quo hæredes hujuſmodi ad ſucceſſionem non deberent
ob culpam ſui actoris admitti, non obſtante quòd actori-
bus ipſis viventibus, hoc non fuerit intercedente ipſorum
morte per ſententiam declaratum, ad confiſcationem bo-
norum poſt mortem nihilominus procedatur.

Adjeciſtis præterea, negotium ſeu officium inquiſitio-
nis contra hæreticos dilecto filio Priori fratrum Prædica-
torum Pariſien. à ſede Apoſtol. fuiſſe ſub ea forma com-
miſſum, ut idem ſuper hoc poſſet inquirere, tam per ſe,
quàm per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo
quæritur, utrum tales delegati exiſtant, & quot poſſint
etiam ſic eligi. Super quo taliter duximus ordinandum,
quòd idem Prior poſſit tres vel quatuor idoneos ad hoc o-
pus aſſumere, qui parem cum ipſo habeant poteſtatem, &
amovere illos, ac ipſorum loco alios ſubſtituere, quoties-
cunque viderit expedire: ipſi tamen priori, & aliis ſic aſ-
ſumptis committendi duntaxat citationes, & examina-
tiones teſtium, cùm de hujuſmodi crimine ac circumſtan-
tiis ejus inquiritur, ac denunciationis ſententiam, quas
ſuper iis contra quoſlibet contigerit ferri, & iis ſimilia
faciendi conceditur ab eadem ſede facultas.

Quæſtioni verò qua quæritur, utrum conſtitutus in ſa-
cris, deprehenſus in hæreſi, & propter hoc immurandus
perpetuò, prius ſit ab ordinibus à ſuo Epiſcopo degra-
dandus, antequam tradatur hujuſmodi pœnitentiæ. Re-
ſpondemus, quod talis qui eſt perpetuò immurandus,
prius debet à ſuis ordinibus degradari.

Nonnulli quoq; clerici, & quod eſt deterius, ſacerdo-
tes prætextu pecuniæ, vel alicujus ſervitii temporalis, in-
veniuntur aliquando inquiſitionis impedire negotium,
inſtruendo citatos hæreticorum credentes de celanda ve-
ritate, falſitate dicenda, vel eos indebitè liberando: de
quibus quæritur, utrum Inquiſitores poſſint tales capere,
ac etiam retinere, aut quòd ſic accepta reſtituant, coarcta-
re. Dubium itaq; non videtur, quòd ii quos conſtat exer-
cere præmiſſa, ea faciunt in favorem hæreticæ pravitatis,
quare poſſunt à talibus per Inquiſitores compeſci, & pœ-
na debita caſtigari, tam per captionē perſonarum, quàm
etiam aliàs prout culpa exegerit delinquentis.

Quòd autem poſtmodum quærebatur, quomodo eſ-
ſent puniendi religioſi, qui inveniuntur in hæreſim deli-
quiſſe, cùm ſeculares peccantes in ſimili caſu, immurati-
onis vel alia pœna plectantur: ejus ſolutio ſatis patet,
cùm certum ſit tales in hoc & in conſimilibus delinquen-
tes gravius etiam ſecularibus puniendos.

Frequenter etiam vobis ab Apoſtolica ſede committi-
tur, ut tam hæreticos, credentes, receptatores, fautores &
defenſores eorum, quàm ipſorum filios & nepotes, ac il-
los etiam qui prædictorum interventu vel gratia tale
eſſent adepti, vel aſſequerentur in poſterum, privandi per-
ſonatibus, dignitatibus & honoribus quibuſcunq; ac be-
neficiis Eccleſiaſticis, & officiis publicis, de diœceſano-
rum, vel eis abſentibus vicariorum ſuorum conſilio, ha-
beatis liberam facultatem: quod qualiter intelligi de-
beat, petiviſtis ejuſdem ſedis oraculo declarari. Hoc ſanè
de filiis & nepotibus illorum credentium & aliorum hu-
juſmodi, qui modò tales eſſe probantur, intelligendum
eſſe videtur, non autem illorum, quos emendatos con-
ſtiterit, & pro culpa hujuſmodi ad mandatum Eccleſiæ
pœnitentiam recepiſſe, quam ipſi vel jam perfecerunt, vel
humiliter proſecutioni ejus inſiſtunt, vel parati fuerunt
dum viverent ad recipiendam eandem. Diœceſani quo-
que in privandis talibus ſunt generaliter requirendi, niſi
forſan conſtaret legitimè, quòd iidem ſcienter eis bene-
ficia contuliſſent: tunc enim eos in iis requirendos eſſe
non credimus, ſed potius à ſuo judice puniendos. Vos
igitur hæc & alia contingentia in hac parte commiſſum
vobis officium ſic prudenter & fideliter exequi procure-
tis, ſic ad ea purè propter Deum, cujus cauſam geritis,
veſtra feratur intentio, quòd labor veſter vobis ad vitæ
præmium, & aliis ad ſalutem, quæ ſolùm in talibus quæ-
ritur, proficiat animarum. Dat. Viterbii 5. Cal. Octobr.
Pontificatus noſtri Anno quarto.

Idem ordinis minorum Inquiſitoribus.

*Excommunicati & ſocii criminis jure in teſtimonium admittun-
tur contra hæreticos.*

CAP. VII.

CONſuluit nos diſcretio veſtra, utrum illos qui ratio-
ne criminis hæreſeos, vel alia de cauſa excommuni-
cationis ſententia ſunt ligati, contra hæreticos, creden-
tes, defenſores, fautores vel receptatores eorum, ad teſti-
monium perhibendum admittere, & ſtare dictis eorum,
ſeu illorum etiam debeatis, qui complices, participes, ſeu
ſocios ejuſdem criminis ſe fatentur. Quia igitur, ſi ii-
dem excommunicati non admitterentur ad perhiben-
dum teſtimonium contra tales, & dictis eorum acſi fa-
tentium non ſtaretur, frequenter officium inquiſitionis
vobis commiſſæ, in diſpendium fidei contingeret impe-
diri, quando præſertim vix aut nullo modo poteſt, niſi
per ſic fatentes, ſuper hoc veritas apparere, ſtatuimus in
favorem fidei, ut in hujuſmodi inquiſitionis negotio, di-
cti excommunicati, contra hæreticos, credentes, defen-
ſores, fautores & receptatores eoſdem, ad teſtimonium a
admittantur, & ſtetur tam illorum dictis, quàm eorum,
qui, ut prædictum eſt, ſocios ejuſdem criminis ſe fatentur,
ex veriſimilibus conjecturis, quæ ex numero deponen-
tium, vel perſonarum tam deponentium quàm eorum,
contra quos deponitur qualitate, ac aliis circumſtantiis
conjici poterunt, ſic fatentes non falſa dicere præſuman-
tur. Datum Lateran. 10. Calend. Februar. Pontificatus
noſtri Anno ſeptimo.

Leo Decimus, ex Concilio Latera-
nenſi.

Hæreticum eſt aſſerere animam rationalem eſſe mortalem.

CAP. VIII.

APoſtolici b regiminis ſolicitudo nos aſſiduè pulſat,
ut medendis animarum languoribus, quarum nos
ex alto omnipotens auctor curam habere voluit, iis po-
tiſſimùm qui inſtantius fideles nunc urgere cernuntur,
ſalutifero olei & vini medicamine ad inſtar Samaritani
in Evangelio ſolicitam operam impendamus, ne nobis
iſtud Hieremiæ objiciatur: Nunquid reſina non eſt in
Galaad, aut medicus non eſt ibi? Cùm itaque diebus no-
ſtris (quod dolenter ferimus) zizaniæ ſeminator anti-
quus humani generis hoſtis, nonnullos perinicioſiſſimos
errores à fidelib⁹ ſemper exploſos in agro Domini ſuper-
ſeminare & augere ſit auſus, de natura præſertim animæ
rationalis, quòd videlicet mortalis ſit, aut unica in cun-
ctis hominibus, & nonnulli temerè philoſophantes, ſe-
cundùm ſaltem Philoſophiam, verum id eſſe aſſeverent:
contra hujuſmodi peſtem opportuna remedia adhibere
cupientes, hoc ſacro approbante Concilio damnamus &
reprobamus omnes aſſerentes, animam intellectivam
mortalem eſſe, aut unicam in cunctis hominibus, & hæc
in dubium vertentes, cùm illa non ſolùm verè per ſe &
eſſentialiter humani corporis forma exiſtat, ſicut in ca-
none fœl. rec. Clementis c Papæ V. prædeceſſoris no-
ſtri in generali Vienn. Concilio edito continetur: verùm
& immortalis, & pro corporum quibus infunditur mul-

a *Inquiſitores procedere poſſunt cum teſtibus excommunicatis, ſociis & participibus criminis, & aliis defectus habentibus, ut traditur in c. in fidei favorem, de hæret. in 6.* b *Alphonſus de Caſtro hanc conſtitutionem commentariis illuſtravit.* c *Clemens V. in Concilio Viennenſi, ut habetur in Clement. titul. 1. de ſumma trinit. & fide cathol.*

titudine ſingulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda ſit. Quod manifeſtè conſtat ex Evangelio, cùm Dominus ait, Animam autem occidere non poſſunt. & alibi: Qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vitam æternam cuſtodit eam: Et cùm æterna præmia & æterna ſupplicia pro merito vitæ judicandis repromittit: aliàs incarnatio, & alia Chriſti myſteria nobis minimè profuiſſent, nec reſurrectio expectanda foret, ac ſancti & juſti miſerabiliores eſſent (juxta Apoſtolum) cunctis hominibus. Cumque verum vero minimè contradicat, omnem aſſertionem veritati illuminatæ fidei contrariam, omninò falſam eſſe diffinimus, & ut aliter dogmatizare non liceat, diſtrictius inhibemus: omnesque hujuſmodi erroris aſſertionibus inhærentes, veluti damnatiſſimas hæreſes ſeminantes, per omnia ut deteſtabiles & abominabiles hæreticos, & infideles, catholicam fidem labefactantes, vitandos, & puniendos fore decernimus. Inſuper omnibus & ſingulis Philoſophis in univerſitatibus ſtudiorum generalium, & alibi publicè legentibus, diſtrictè præcipiendo mandamus, ut cùm Philoſophorum principia, aut concluſiones, in quibus à recta fide deviare noſcuntur, auditoribus ſuis legerint, ſeu explanaverint, quale hoc eſt de animæ mortalitate, aut unitate, & mundi æternitate, ac alia hujuſmodi, teneantur eiſdem veritatem religionis Chriſtianæ omni conatu manifeſtam facere, & perſuadendo pro poſſe dicere, ac omni ſtudio hujuſmodi Philoſophorum argumenta, cùm omnia ſolubilia exiſtant, pro viribus excludere atque reſolvere. Et cùm non ſufficiat aliquando tribulorum radices præſcindere, niſi & ne iterum pullulent, funditus evellere, ac eorum ſemina, originales que cauſas, unde facile oriuntur, removere: cùm præcipuè humanæ Philoſophiæ ſtudia diuturniora, quam Deus ſecundùm verbum Apoſtoli evacuavit, & ſtultam fecit, abſque divinæ ſapientiæ condimento, & quæ ſine revelatæ veritatis lumine in errorem quandoque magis inducunt, quàm in veritatis elucidationem: ad tollendam omnem in præmiſſis errandi occaſionem, hac ſalutari conſtitutione ordinamus & ſtatuimus, ne quiſquam de cætero in ſacris ordinibus conſtitutus, ſecularis vel regularis, aut aliàs ad illos à jure arctatus in ſtudiis generalibus vel alibi publicè audiendo, Philoſophiæ aut Poëſis ſtudiis ultra quinquennium poſt Grammaticam & Dialecticam, ſine aliquo ſtudio Theologiæ aut juris Pontificii incumbat. Verùm dicto exacto quinquennio, ſi illis ſtudiis inſudare voluerit, liberum ſit ei, dum tamen ſimul aut ſeorſum, aut Theologiæ, aut ſacris canonibus operam navaverit, ut in his ſanctis & utilibus profeſſionibus ſacerdotes Domini inveniant, unde infectas Philoſophiæ & Poëſis radices purgare & ſanare valeant. Cal. Ianuarii 1513.

Paulus Quartus.

Hæreticorum, ſchiſmaticorum, eorumq; fautorum pœna.

CAP. IX.

CVm ex Apoſtolatus officio, nobis, meritis licet imparibus, divinitus credito, cura Dominici gregis nobis immineat generalis, & exinde teneamur pro fideli illius cuſtodia, & ſalubri directione, more vigilis paſtoris, aſſiduè vigilare, & attentius providere, ut qui hac ætate, peccatis exigentibus, propriæ prudentiæ innitentes licentius & pernicioſius ſolito contra orthodoxæ fidei diſciplinam inſurgunt, & ſuperſtitioſis ac fictitiis adinventionibus ſacrarum ſcripturarum intelligentiam pervertentes, catholicæ Eccleſiæ unitatem & inconſutilem Domini tunicam ſcindere moliuntur, ab ovili Chriſti repellantur, nec magiſterium erroris continuent, qui diſcipuli veritatis eſſe contemnunt: Nos conſiderantes rem hujuſmodi adeò gravem & periculoſam eſſe, ut Romanus Pontifex, qui Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti vices gerit in terris, & ſuper gentes & regna plenitudinem obtinet poteſtatis, omneſque judicat, à nemine in hoc ſeculo judicandus, poſſit ſi deprehendatur à fide devius redargui, & quod ubi majus intenditur periculum, ibi eſt plenius & diligentius conſulendum, ne Pſeudoprophetæ, aut alii etiam ſecularem juriſdictionem habentes ſimplicium animas miſerabiliter illaqueent, innumerabileſque populos eorum in ſpiritualibus aut temporalibus curæ & regimini commiſſos, ſecum in perditionem, & damnationis interitum trahant, nec aliquando contingat nos abominationem deſolationis, quæ dicta eſt à Daniele Propheta, in loco ſancto videre, cupimus quantum cum Deo poſſumus pro noſtro munere paſtorali vulpes vineam Domini demoliri ſatagentes [illegible], & lupos ab ovilibus arcere, ne canes muti videamur, nequeuntes latrare, & perdamus cum malis agricolis, & mercenario comparemur. Habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, deliberatione matura, de eorum conſilio, & unanimi aſſenſu omnes & ſingulas excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ac privationis, & quaſvis alias ſententias, cenſuras & pœnas à quibuſvis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, aut pro talibus habitis, etiam per eorum literas extravagantes, ſeu ſacris Conciliis ab Eccleſia Dei receptis, vel ſanctorum Patrum decretis & ſtatutis, aut ſacris canonibus, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis contra hæreticos aut ſchiſmaticos quomodolibet latas, & promulgatas, Apoſtolica auctoritate approbamus & innovamus, ac perpetuo obſervari, & in viridi obſervantia, ſi forſan in ea non ſint, reponi, & eſſe debere, necnon quoſcunque qui hactenus à fide catholica deviaſſe, aut in aliquam hæreſim incidiſſe, ſeu ſchiſma incurriſſe, aut excitaſſe, ſeu commiſiſſe deprehenſi, aut confeſſi, vel convicti fuerint, in (quod Deus pro ſua clementia & in omnes bonitate avertere dignetur) in poſterum deviabunt, ſeu in hæreſim incident, aut ſchiſma incurrent, vel excitabunt, ſeu committent, & deviaſſe, ſeu incidiſſe, aut incurriſſe, vel excitaſſe, ſeu commiſiſſe deprehendentur, aut confitebuntur, ſeu convincentur, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ exiſtant, etiam ſi Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, Primatiali, aut alia majori dignitate Eccleſiaſtica, ſeu Cardinalatus honore, & Apoſtolicæ ſedis ubivis locorum, tam perpetuæ, quàm temporalis legationis munere, vel mundana, etiam Comitali, Baronali, Marchionali, Ducali, Regia, & Imperiali auctoritate ſeu excellentia præfulgeant, & eorum quemlibet ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas incurrere volumus atque decernimus. Et nihilominus conſiderantes dignum eſſe, ut qui virtutis amore à malis non abſtinent, metu pœnarum ab illis deterreantur, & quod Epiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, Primates, Cardinales, Legati, Comites, Barones, Marchiones, Duces, Reges, & Imperatores, qui alios docere, & illis bono exemplo, ut in fide catholica contineantur, eſſe debent, prævaricando gravius cæteris peccant, cùm non ſolum ſeipſos perdant, verumetiam alios innumerabiles populos eorum curæ & regimini creditos, ſeu aliàs eis ſubditos, ſecum in perditionem & puteum interitus trahant: de ſimilibus conſilio & aſſenſu, hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione, in odium tanti criminis, quo nullum in Eccleſia Dei majus aut pernicioſius eſſe poteſt, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſancimus, ſtatuimus, & decernimus, & diffinimus, quòd ſententiis, cenſuris, & pœnis prædictis in ſuis robore & efficacia remanentibus, ac effectum ſuum ſortientibus, omnes & ſinguli Epiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, Primates, Cardinales, Legati, Comites, Barones, Marchiones, Duces, Reges, & Imperatores, qui hactenus, ut præfertur, deviaſſe, aut in hæreſim incidiſſe, ſeu ſchiſma incurriſſe, excitaſſe, vel commiſiſſe deprehenſi, aut confeſſi, vel convicti fuerint, & in poſterum deviabunt, aut in hæreſim incident, ſeu ſchiſma incurrent, vel excitabunt, aut committent, & deviaſſe, ſeu in hæreſim incidiſſe, vel ſchiſma incurriſſe, aut excitaſſe,

citaſſe, ſeu commiſiſſe deprehendentur, aut confitebuntur, ſeu convincentur, cùm in hoc inexcuſabiliores cæteris reddantur, ultra ſententias, cenſuras & pœnas prædictas, ſint etiam eo ipſo abſque aliquo juris aut facti miniſterio ſuis ordinibus, & cathedralibus, etiam metropolitan. Patriarchalibus, & Primatialibus Eccleſiis, ac Cardinalatus honore, & cujuſvis legationis munere, necnon voce activa & paſſiva, omniq; auctoritate, ac monaſteriis, beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis, cum cura & ſine cura, ſecularibus & quorumvis ordinum regularibus, quæ ex quibuſvis conceſſionibus & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum, commendam, & adminiſtrationem, aut aliàs quomodolibet obtinuerint, & in quibus vel ad quæ jus aliquod habuerint, necnon quibuſvis fructibus, redditibus & proventibus annuis ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & proventibus eis reſervatis, & aſſignatis: Comitatibus quoque, Baroniis, Marchionatibus, Ducatibus, Regnis, & Imperio penitus, & in totum perpetuò privati, & ad illa de cætero inhabiles & incapaces, habeanturq; pro relapſis, & ſubverſis in omnibus & per omnia, perinde ac ſi prius hæreſim hujuſmodi in judicio publice abjuraſſent, nec ullo unquam tempore ad eorum priſtinum ſtatum, aut cathedrales metropolitanas, Patriarchales, & Primatiales Eccleſias, ſeu Cardinalatus, vel alium honorem, aut quamvis aliam majorem vel minorem dignitatem, ſeu vocem activam vel paſſivam, aut auctoritatem, ſeu monaſteria, & beneficia, vel Comitatus, Baronias, Marchionatus, Ducatus, Regna, & Imperium reſtitui, reponi, reintegrari, aut rehabilitari poſſint: quinimò ſecularis relinquantur arbitrio poteſtatis, animadverſione debita puniendi, niſi apparentibus in eis veræ pœnitentiæ indiciis, & condignæ pœnitentiæ fructibus, ex ipſius ſedis benignitate & clementia in aliquo monaſterio, aut alio regulari loco ad peragendum perpetuam in pane doloris & aqua mœſtitiæ pœnitentiam retrudendi fuerint. Quodque pro talibus ab omnibus cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, ac quacunq; etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali & primatiali, aut alia majore Eccleſiaſtica dignitate, & etiam Cardinalatus honore, ſeu mundana, etiam Comitali, Baronali, Marchionali, Ducali, Regia, & Imperiali auctoritate & excellentia pollentibus, haberi, tractari, & reputari, & ut tales evitari, omniq; humanitatis ſolatio deſtitui debeant.

Et qui jus patronatus, aut nominandi perſonas idoneas ad cathedrales etiam metropolitanas, & Patriarchales ac primatiales Eccleſias, ſeu monaſteria, vel alia beneficia Eccleſiaſtica per privationem hujuſmodi vacantia habere prætenderint, ne illa diutinæ vacationis exponantur incommodis, ſed de ſervitute hæreticorum erepta, perſonis concedantur idoneis, quæ illarum populos in ſemitas juſtitiæ fideliter dirigant, teneantur ad Eccleſias, monaſteria, & beneficia hujuſmodi alias perſonas idoneas infra tempus à jure vel ex eorum concordatis, ſeu compactatis cum dicta ſede initis ſtatutum, nobis ſeu pro tempore exiſtenti Romano Pontifici præſentare, alioquin tempore hujuſmodi elapſo plena & libera Eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum diſpoſitio ad nos, & Romanum Pontificem prædictum eo ipſo pleno jure devolvatur. Et inſuper qui ipſos ſic deprehenſos aut confeſſos, vel convictos ſcienter quomodolibet receptare, vel defendere, aut eis favere, vel credere, ſeu eorum dogmata dogmatizare præſumpſerint, ſententiam excommunicationis eo ipſo incurrant, efficianturq; infames, nec voce, perſona, ſcriptis, vel nuncio, aut procuratore aliquo ad publica ſeu privata officia, aut conſilia, ſeu Synodum, vel concilium generale vel provinciale, nec conclave Cardinalium, aut aliquam fidelium congregationem, ſeu electionem alicujus, aut teſtimonium perhibendum admittantur, nec admitti poſſint.

Sint etiam inteſtabiles, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedant: nullus præterea cogatur eis ſuper aliquo negotio reſpondere. Quòd ſi forſan judices extiterint, eorum ſententiæ nullam obtineant firmitatem, nec aliquæ cauſæ ad eorum audientiam deducantur: & ſi fuerint advocati, eorum patrocinium nullatenus recipiatur: ſi verò tabelliones extiternt inſtrumenta confecta per eos nullius ſint penitus roboris vel momenti. Et inſuper clerici omnibus & ſingulis Eccleſiis, etiam cathedralibus, metropolitan. Patriarchal. & Primatialibus, ac dignitatibus, monaſteriis, beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis, etiam ut præfertur, qualificatis, per eos quomodolibet obtentis, & tam ipſi quàm laici, etiam, ut præmittitur, qualificati, & dignitatibus prædictis præditi quibuſcunq; Regnis, Ducatibus, dominiis, feudis & bonis temporalibus per eos poſſeſſis privati exiſtant eo ipſo, Regnaque, Ducatus, dominia, feuda, & bona hujuſmodi publicentur, & publicata ſint, efficianturq; juris & proprietatis eorum, qui illa primò occupaverint, ſi in ſinceritate fidei, & unitate ſanctæ Rom. Eccleſiæ, ac ſub noſtra & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium obedientia fuerint.

Adjicientes quòd ſi ullo unquam tempore apparuerit aliquem Epiſcopum, etiam pro Archiepiſcopo ſeu Patriarcha, vel Primate ſe gerentem, aut prædictæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, etiam ut præfertur, legatum, ſeu etiam Romanum Pontificem ante ejus promotionem, vel in Cardinalem ſeu Romanum Pontificem aſſumptionem à fide catholica deviaſſe, aut in aliquam hæreſim incidiſſe, ſeu ſchiſma incurriſſe, vel excitaſſe, aut commiſiſſe, promotio ſeu aſſumptio de eo etiam in concordia, & de unanimi omnium Cardinalium aſſenſu facta, nulla, irrita, & inanis exiſtat, nec per ſuſceptionem muneris, conſecrationis, aut ſubſecutam regiminis, & adminiſtrationis poſſeſſionem, ſeu quaſi, vel ipſius Romani Pontificis inthronizationem, aut adorationem, ſeu ei præſtitam ab omnibus obedientiam, & cujuſvis temporis in præmiſſis curſum convaluiſſe dici, aut convaleſcere poſſit, nec pro legitima in aliqua ſui parte habeatur, nullamque talibus in Epiſcopos, ſeu Archiepiſcopos, vel Patriarchas, aut Primates promotis, ſeu in Cardinales, vel Romanum Pontificem aſſumptis in ſpiritualibus vel temporalibus adminiſtrandi facultatem tribuiſſe, aut tribuere cenſeatur: ſed omnia & ſingula per eos quomodolibet dicta, facta, geſta, & adminiſtrata, ac inde ſecuta quæcunq; viribus careant, & nullam prorſus firmitatem, nec jus alicui tribuant, ſintq; ipſi ſic promoti, & aſſumpti, eo ipſo abſq; aliqua deſuper facienda declaratione omni dignitate, loco, honore, titulo, auctoritate, officio & poteſtate privati, liceatq; omnib. & ſingulis ſic promotis & aſſumptis, ſi à fide antè non deviaſſent, nec hæretici fuiſſent, neq; ſchiſma incurriſſent, aut excitaſſent, vel commiſiſſent, ſubditis perſonis, tam clericis ſecularibus & regularibus, quàm etiam laicis, necnon Cardinalibus, etiam qui electioni ipſius Pontificis antea à fide devii, aut hæretici, ſeu ſchiſmatici interfuerint, ſeu aliàs conſenſerint, & ei obedientiam præſtiterint, eumq; adoraverint, ac caſtellanis, præfectis, capitaneis, & officialibus etiam almæ urbis noſtræ, & totius ſtatus Eccleſiaſtici, etiam eiſdem ſic promotis, vel aſſumptis homagio, ſeu juramento, vel cautione obligatis & obnoxiis, ab ipſorum ſic promotorum vel aſſumptorum obedientia & devotione impunè quandocunque recedere, eosq; ut magos, ethnicos, publicanos, & hæreſiarchas evitare, eiſdem ſubditis perſonis fidelitati & obedientiæ futurorum Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, Primatum, Cardinalium, & Romani Pontificis canonicè intrantis nihilominus aſtricti remanentibus, & ad majorem ipſorum ſic promotorum & aſſumptorum, ſi eorum regimen & adminiſtrationem continuare voluerint, confuſionem, contra eoſdem ſic promotos & aſſumptos auxiliũ brachii ſecularis implorare, nec propterea tales ab ipſorum ſic promotorum &

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

aſſumptorum fidelitate & obedientia præmiſſorum occaſione recedentes, tanquam tunicæ Domini ſciſſores aliquarum cenſurarum ſeu pœnarum ultioni ſubjaceant. Romæ 10. Cal. Martii. 1558.

Pius Quintus.

Sententiæ declaratoriæ in reorum hæreſis favorem latæ, contra juriſdictionem & ſtylum officii inquiſitionis, nunquam tranſeunt in rem judicatam.

CAP. X.

INter multiplices curas quæ animum noſtrum aſſiduè pulſant, illa in primis eſt, prout eſſe debet, ut Eccleſia Dei nobis ex alto commiſſa purgatis, imò quantum fieri poteſt, procul exterminatis omnibus hæreſibus, & pravis erronearum opinionum dogmatibus tutò militare, & tanquam navis in tranquillo mari, ſedatis omnibus tempeſtatum fluctibus & procellis, ſecurè navigare, & ad optatum ſalutis portum pervenire poſſit. Cùm itaque nos dum in minoribus conſtituti ſanctiſſimi officii Romanæ & univerſalis contra hæreticam pravitatem inquiſitionis negocia pertractaremus, tandem ex longo uſu atq; experientia rerum magiſtra cognoverimus, quòd multi rei delati, & in prædicto ſanctiſſimo officio, ſeu alibi eorum locorum ordinariis, & hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus proceſſati, ac de hæretica pravitate inquiſiti falſos teſtes ad eorum defenſam examinari faciendo, ac compurgatorum de eorum vita & doctrina minimè informatorum opera & teſtimonio ſe juvantibus, ac diverſis aliis illicitis modis, excogitatisque doloſis excuſationibus & malitiis prædictum ſacrum officium ſanctiſſimæ Inquiſitionis, cæterosque judices, & etiam Romanos Pontifices deludendo & decipiendo, plures etiam veluti innocentes diffinitivas à prædictis proceſſibus & inquiſitionibus abſolutorias, & præcedente canonica purgatione eorum aſſertæ bonæ & catholicæ fidei, vitæ & doctrinæ declaratorias ſententias, ſeu decreta, ab eodem ſanctiſſimo officio, aliisque locorum ordinariis ſive delegatis & inquiſitoribus, ac etiam Rom. Pont. prædeceſſoribus noſtris obtinuerunt, ſeu extorſerunt, quas ſententias & decreta præfati Romani Pont. etiam cum perpetui ſilentii impoſitione, ac inhibitione, ne dictum ſanctiſſimum officium, aut alii inquiſitores ad ulteriora procedere poſſent ſeu deberent, necnon etiam cum cauſarum evocatione, ad ſolum Romanum Pontificem ſub cujus protectione ſubmittebantur, aliisque derogatoriarum derogatoriis, & efficaciſſimis clauſulis, ac etiam irritantibus, & aliis decretis etiam in forma gratioſa ampliando, per varios & varias eorum motus proprios, ac etiam ſub plumbo vel annulo piſcatoris expeditas literas, etiam in conſiſtorio ſeu conſiſtorialiter emanatas, confirmarunt. Vnde eveniebat quòd prædicti rei inquiſiti ſub velamine & tutamine prædictarum ſententiarum declaratoriarum, & literarum Apoſtolicam, & præſertim vigore clauſulæ inhibitoriæ contra Inquiſitores facta confitentes, clàm, & etiam aliquando palàm in antiquis eorum erroribus contra fidem catholicam perſeverando, nunquam ad gremium Eccleſiæ verè redibant, imò cum aliis ſecurè & tanquam catholici converſando, eorundem aliorum animas corrumpere & inficere, ac in ſuas hæreticas opiniones trahere de facili potuerunt, in totius reipublicæ Chriſtianæ non modicum ſcandalum & præjudicium, prædictorumque delatorum animarum perniciem & jacturam. Nos huic ſcandalo adeò periculoſo & contagioſo obviare, dictarumq; animarum ſaluti conſulere & providere, omnemq; juriſperitorum dubietatem & altercationem, ac quæcunque impedimenta & obſtacula, propter quæ ſancta inquiſitio hæreticæ pravitatis quomodocunq; & qualitercunq; impediretur vel retardaretur, tollere volentes, motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, in primis omnes & ſingulas, ac quaſcunque literas Apoſtolicas, ſub quacunque verborum forma etiam in prædictis, ac quibuſvis aliis cauſis hæreſis, etiam motu proprio, &c. ac etiam conſiſtorialiter, &c. & aliis quomodolibet emanatas, necnon etiam deſuper ſignatas motuum propriorum, & alias cedulas quaſlibet, ad juſtitiam, ac juris terminos reducentes, necnon fiſco prædicti ſancti officii Inquiſitionis, & aliorum ordinariorum, & delegatorum judicum adverſus prædictas literas inhibitiones, ac etiam derogatoriarum derogatoriis aliasque clauſulas quaſlibet os aperientes, & quomodolibet juriſdictionis diſpoſitioni, vel ſtylo dicti officii contraria, illas penitus & perpetuò revocantes, hac noſtra perpetua perpetuoque valitura univerſali conſtitutione omnes & ſingulas, & quaſcunque, etiam ex capite aſſertæ innocentiæ abſolutorias, vel etiam præcedente canonica purgatione ſub quacunque verborum forma declaratorias ſententias etiam diffinitivas, & decreta in eorundem inquiſitorum & delatorum favorem per prædictum ſanctiſſimum officium, aliosque judices ordinarios & delegatos, ac etiam Roman. Pontifices latas, & lata, nec in futurum per nos etiam & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes ferendas, & ferenda, nunquam feciſſe, nec in futurum poſſe facere tranſitum in rem judicatam, Apoſtol. auctoritate declaramus, decernimus, ſtatuimus & ordinamus, præfatisque ſententiis & decretis, & quantumcunque per literas Apoſtolicas etiam in forma gratioſa, etiam iteratis vicibus ac etiam à pluribus Romanis Pontificibus emanatis, confirmatis vel confirmandis, cum prædictis, vel aliis quibuſcunque etiam derogatoriarum derogatoriis, ac etiam irritantibus, aliisq; clauſulis & decretis, necnon inhibitionibus, ac etiam in canonicis ſanctionibus quorum omnium & ſingulorum, aliorumq; præmiſſorum, & inde ſequutorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus, haberi volumus pro expreſſis, ac totaliter inſertis, cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcunque non obſtantibus, per prædictum ſanctum officium ſanctæ Inquiſitionis ac dilectos filios modernos, & pro tempore exiſtentes ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales hæreticæ pravitatis Inquiſitores, & ſuper dicto officio nunc & pro tempore deputatos, contra eoſdem & reos delatos, & inquiſitos etiam ſi fuerint, & ſint Epiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, Primates, ejuſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, Legati, etiam de latere, Comites, Barones, Marchiones, Duces, Reges, & Imperatores, tam de antiquis, quàm noviter etiam ſuper eiſdem articulis receptis, vel recipiendis teſtibus, aliisq; argumentis, probationibus, & indiciis, etiam facultates eiſdem Cardinalibus Inquiſitoribus per nos & quoſcunq; prædeceſſores & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes, ac ſedem Apoſtolicam quomodolibet conceſſas & datas, ac in futurum reſpectivè dandas & concedendas denuò inquiri & procedi poſſe & debere etiam, in omnibus & per omnia, perinde ac ſi prædictæ ſententiæ, decreta, & literæ Apoſtolicæ, ac etiam canonicæ purgationes in prædictorum reorum delatorum & Inquiſitorum, etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, Primatum, Cardinalium, Legatorum, Comitum, Baronum, Marchionum, Ducum, Regum, & Imperatorum favorem non emanaſſent, novis præſertim ſupervenientibus indiciis ejuſdem vel alterius ſpeciei hæreſis tempus præteritum etiam reſpicien. vel ubi appareret per aliqua indicia, quòd illicitis modis prius ipſe delatus vel inquiſitus fuiſſet abſolutus, eadem Apoſtolica auctoritate volumus pariter, & mandamus: Concedentes eiſdem Cardinalibus Inquiſitoribus, & ſuper dicto ſacro ſanctiſſimæ Inquiſitionis officio nunc & pro tempore deputatis plenam, liberam, amplam, & omnimodam facultatem, poteſtatem & auctoritatem, cauſas hujuſmodi etiam auctoritate œcumenici univerſalis

Con-

Concilii Tridentini deciſas revidendi, ac in ſtatu & terminis in quibus ante prædictas ſententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, reaſſumendi, fineque debito terminandi, prout in aliis cauſis pendentibus indeciſis per eoſdem Cardinales Inquiſitores juxta eorum facultates fit, fieriq́; poteſt, & conſuevit: Et inſuper veſtigiis fœlic. rec. Pauli Papæ IV. prædeceſſoris noſtri inhærendo Conſtitutionem aliàs contra hæreticos & ſchiſmaticos per eundem Paulum prædeceſſorum, ſub data videlicet Romæ apud ſanct. Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus ſui anno quarto editam, tenore præſentium renovamus, & etiam confirmamus, illamq; inviolabiliter, & ad unguem obſervari volumus & mandamus, juxta illius ſeriem atq; tenorem. Et ſic in omnibus & ſingulis ſupradictis cenſeri, ac ita per prædictos & quoſcunq; judices, &c. ſublata, &c. judicari, &c. debere. Irritum, &c. perpetuò decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.

DE LIBRIS PROHIBITIS.

Iulius Tertius.

Hebræorum utrumq; Thalmud, multis portentis, commentis, & blaſphemiis in Chriſtum & fidem Chriſtianam refertum, damnatur.

CAP. I.

IVlius Papa III. univerſis & ſingulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis aliis locorum ordinariis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, licet alias venerabiles fratres noſtri ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales hæreticæ pravitatis in univerſa republica Chriſtiana Inquiſitores generales certum Hebraicorum librorum volumen, Gemaroth a Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offendentia continens, de mandato noſtro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipſos Hebræos adhuc eſſe dicantur diverſi libri, diverſas contra Chriſtum Redemptorem noſtrum, ejusq; ſanctiſſimum nomen & honorem blaſphemias & ignominias continentes. Nos in præmiſſis opportunè providere volentes, vobis, & veſtrûm cuilibet per præſentes committimus & mandamus, quatenus ſingulis univerſitatibus Hebræorum infra limites juriſdictionis veſtræ conſiſtentibus ex parte noſtra intimetis & notificetis, quòd elapſis quatuor menſibus à die intimationis & notificationis hujuſmodi, omnes & ſinguli libri, in quibus nomen Ieſu Salvatoris noſtri, quod Ieſevi hanozri dicitur, cùm blaſphemia aut aliàs ignominiosè nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quàm privatis domibus, & alias ubiq; locorum diligentiſſimè exquirantur, & qui libros hujuſmodi penes ſe quoquo modo habere reperti fuerint, debitis pœnis, tam pecuniariis & confiſcationis bonorum, quàm ſi eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi ſupplicii, ac aliàs prout à fide Chriſti apoſtatantes puniũtur, irremiſſibiliter puniãtur, & nihilominus eiſdem quatuor menſibus elapſis per vos, vel alium ſeu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros hujuſmodi cum omni diligentia inquiratis, & ſtudiosè inveſtigetis, inquiriq; & inveſtigari faciatis, & eos quos libros hujuſmodi penes ſe habere repereritis, pœnis quib. apoſtatantes præfati puniuntur, omninò & irremiſſibiliter puniatis: Non permittentes de cæterò eoſdem Hebræos (qui in memoriam paſſionis Dominicæ à ſancta matre Eccleſia tolerantur, ut aliquando manſuetudine noſtra allecti ad verum Chriſti lumen divino afflante ſpiritu, convertantur) à quibuſvis etiam Apoſtolica auctoritate fungentibus, occaſione cujuſvis ſortis librorum apud eos exiſtentium (dummodo blaſphemiam, ut præfertur, non contineant) niſi de noſtro expreſſo mandato, quomodolibet vexari aut moleſtari: Contradictores quoſlibet & rebelles, ac vobis in præmiſſis non parentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, ac etiam pecuniarias arbitrio veſtro moderandas & applicandas, ac alia oportuna juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis. Romæ 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquiſitoribus exceptis, omnibus prohibetur hæreticorum librorum lectio.

CAP. II.

CVm meditatio cordis noſtri ad id potiſſimùm tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quæ omnis ab ea declinandi occaſio tollatur. Sanè cùm ſicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quæ aliquibus ut libros hæreticos aut de fide ſuſpectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere poſſent, aliquando conceſſæ fuerunt, non ii qui ſperabantur fructus hactenus provenerint, quinimò diverſa inconvenientia ſubſecuta ſunt: Nos præmiſſis occurrere, & Chriſti fidelium animarum ſaluti conſulere cupientes, motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtris certa ſcientia & matura deliberatione, omnes & ſingulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios hæreticos, ſeu de fide ſuſpectos, quibuſvis perſonis cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis vel conditionis exiſtentibus etiam ſi Epiſcopali, vel Archiepiſcopali, aut alia majori dignitate Eccleſiaſtica, ſeu præeminentia præfulgeant (Inquiſitoribus ſeu commiſſariis ſuper hæretica pravitate ab Apoſtolica ſede pro tempore deputatis, durante ipſa deputatione, duntaxat exceptis) à quibuſvis prædeceſſoribus noſtris, ac nobis, & dicta ſede Apoſtolica, ſeu ejus legatis, etiam de latere, aut majori pœnitentiario noſtro, vel quibuſvis aliis, ſub quibuſcunque verborum formis & expreſſionibus, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis clauſulis, irritantibusq́ue & aliis decretis quomodolibet etiam motu & ſcientia ſimilibus hactenus conceſſas, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab aliis haberi volumus: Diſtrictius inhibentes perſonis præfatis ſub ſententiis, cenſuris, & pœnis contra ſimiles libros tenentes aut legentes, tam à ſacris canonibus, quàm à nobis & ſede Apoſtolica hactenus inflictis & promulgatis, ne de cæterò facultatibus & licentiis prædictis uti, aut earum prætextu, ſeu aliàs quomodolibet libros prædictos, aut quoſcunque alios hactenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere præſumant: Et inſuper omnes & ſingulos librorum impreſſores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quaſcunque alias perſonas, libros Lutheranos, aut alios hæreticos, ſeu Lutheranam, aut aliam falſam doctrinam in ſe cõtinentes, vel à nobis & dicta ſede quomodolibet, reprobatos, ex quavis cauſa etiam ex noſtra & dictæ ſedis ſpeciali licentia ſeu permiſſione penes ſe habentes, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis, aut præeminentiæ exiſtant,

a *Libros Thalmud, ut omni contumelia & blaſphemia genere refertos in veritatem Chriſtianam, damnavit Gregorius IX. & Innocent. IV. & exuri mandarunt, propterea quòd multis & horrendis hæreſib. ſcateret. Veruntamen hodie recogniti & expurgati Trident. Concil. decreto tolerantur.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

uteri corroſores in judicio & juſtitia perſequamur, maleficos vivere non paſſuri, per quorum ſcientiam ſeducentem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas gravior infligitur corruptela.

Statuimus itaque ſancientes, ut hæretici, quocunque nomine cenſeantur, ubicunque per Imperium damnati fuerint ab Eccleſia, & ſeculari judicio aſſignati, animadverſione debita puniantur.

Si qui verò de prædictis poſtquam fuerint deprehenſi, territi metu mortis redire voluerint ad fidei unitatem, juxta canonicas ſanctiones ad agendum pœnitentiam in perpetuum carcerem detrudantur. Præterea quicunque hæretici reperti fuerint in civitatibus, oppidis, ſeu aliis locis Imperii, per inquiſitores ab Apoſtolica ſede datos, & alios orthodoxæ fidei zelatores; hi qui juriſdictionem ibidem habuerint, ad inquiſitorum & aliorum catholicorum virorum inſinuationem eos capere teneantur, & eos captos arctius cuſtodire, donec per cenſuram Eccleſiaſticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei ſacramenta & vitæ damnabant. Simili quoq; pœna plecti cenſemus omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidus hoſtis ſuſcitat advocatos, vel parat illicitos defenſores; maximè cùm facinus quod inquinat: niſi monitione præmiſſa deſtiterint, & eorum vitæ duxerint conſulendum. Eos præterea qui convicti in uno loco de hæreſi, ad alia loca ſe transferunt, ut cautius poſſint effundere virus hæreticæ pravitatis, debitam cenſemus ſubire vindictam: ut ſuper hoc viros ab eodem errore converſos ad fidem, necnon & per alios, qui eos de hæreſi convicerunt (quod & in hoc caſu concedimus licitè faciendum) evidens teſtimonium habeatur. Item mortis ſententiæ ducimus addicendos, ſi quos hæreticorum ad judicium tractos, in extremæ vitæ periculo hæreſim abjurantes, poſtmodum de falſo juramento conſtiterit, & fide mentita convinci ac eos contigerit ejuſdem morbi ſpontaneam incurrere recidivam: ut ſibi damnabilius iniquitas ſit mentita, & pœnam debitam mendacium non evadat. Omne inſuper proclamationis & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptatoribus, & fautoribus eorundem penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii in quibus ſemper debet exiſtere fida fides, hæreticæ labis germina, modis omnibus deleantur.

Cæterùm quia quantò majora divinæ nutu miſerationis accepimus, & altiorem locum præ filiis hominum obtinemus, tantò devotiora debemus obſequia gratitudinis conferenti; ſi quando in noſtri nominis contemptores noſtri culminis excandeſcit auctoritas: ſi reos læſæ majeſtatis, in perſonis eorum & liberorum ſuorum ex hæredatione damnamus, multò fortius iſtiusque contra Dei blaſphematores nominis & catholicæ fidei detractores provocamur: eorundem hæreticorum, receptatorum, fautorum, & advocatorum ſuorum hæredes & poſteros uſque ad ſecundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis & honoribus, imperiali auctoritate privantes: ut in paterni memoria criminis continuò mœrore tabeſcant: verè ſcientes quòd Deus zelotes eſt, peccata patrum in filios potenter ulciſcens. Nec quidem à miſericordiæ finibus duximus excludendum, ut ſi qui paternæ hæreſis non ſequaces latentem patrum perfidiam revelaverint, quacunque reatus illorum animadverſione plectantur, prædictæ punitioni non ſubjaceant innocentiæ filiorum. Ad hæc notum fieri volumus fratres Prædicatores de ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii noſtri contra hæreticos deputatos, cæterosquoque qui ad hæreticos judicandos accesserint, niſi aliqui eorum ab Imperio fuerint proſcripti, eundo, morando, & redeundo, ſub noſtri Imperii ſpeciali defenſione receptos, & quos apud omnes ſub ope, ac recommendatione fidelium Imperii eſſe volumus inoffenſos: univerſitati veſtræ mandantes, quatenus quocunque, & apud quemcunq; veſtrûm pervenerint, benignè recipiatis eoſdem: & perſonas ab incurſu hæreticorum eis inſidiantium conſervantes indemnes, omne conſilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram Deo negotiis exequendis. Hæreticos verò, quod & oſtenderint ipſi vobis, in juriſdictione veſtra ſinguli capientes, diligenti cuſtodia detinendos, donec poſt Eccleſiaſticæ damnationis judicium, pœnam ſubeant, quam merentur: Scituri quòd in executione ipſius negotii gratum Deo, & laudabile nobis obſequium conferetis, ſi ad expellendam de partibus noſtri Imperii novam & inſolitam hæreticæ pravitatis infamiam, opem & operam, unà cum eiſdem fratrib' præſtiteritis efficacem. Et ſi quis foret exinde negligens & remiſſus, ac etiam inutilis coram Domino, & in conſpectu noſtro, poterit meritò culpabilis apparere. Dat. Paduæ 22. Feb. 12. Indict.

Idem univerſis Chriſti fidelibus.

Excommunicantur nonnulli hæretici, ut ſunt, Cathari, Patareni, pauperes de Lugduno, Paſſagini, Ioſepini, Arnaldiſtæ, Speroniſtæ, omnesq; ſingulari opinione in Eccleſiam catholicam pertinaces.

CAP. II.

NOverit univerſitas veſtra, quòd nos ad inſtar fœlic. record. Gregorii Papæ prædeceſſoris noſtri, excommunicamus & anathematizamus univerſos hæreticos, Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Paſſaginos, Ioſepinos, Arnaldiſtas, Speroniſtas, & alios quibuſcunque nominibus cenſeantur, facies quidem habentes diverſas, ſed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in idipſum. Damnati verò per Eccleſiam ſeculari judicio relinquantur, animadverſione debita puniendi: clericis prius à ſuis ordinibus degradatis. Si qui autem de prædictis, poſtquam fuerint deprehenſi, redire noluerint; ad agendum condignam penitentiam in perpetuum carcerem detrudantur. Credentes autem eorum erroribus, hæreticos ſimiliter judicamus. Item receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum, excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere, firmiter ſtatuentes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, à ſua ſuper hoc non curaverit præſumptione ceſſare, ipſo jure ſit factus infamis, nec ad publica officia ſeu conſilia nec ad eligendos aliquos ad hujuſmodi nec ad teſtimonium admittatur. Sit etiam inteſtabilis, ut nec teſtamenti habeat factionem, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedat. Nullus præterea ipſi ſuper quocunq; negotio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Qui ſi fortè judex extiterit, ejus ſententia nullam obtineat firmitatem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, inſtrumenta confecta per ipſum nullius penitus ſint momenti, & in ſimilibus idem præcipimus obſervari. Si verò clericus fuerit, ab omni officio & beneficio deponatur. Si qui autem tales, poſtquam ab Eccleſia fuerint denotati, evitare contempſerint, excommunicationis ſententia percellantur, aliàs animadverſione debita puniendi. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, anathematis gladio feriantur, & uſque ad ſatisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quòd ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, extunc velut hæretici condemnentur. Item proclamationes & appellationes hujuſmodi perſonarum minimè audiantur. Item judices, advocati, & notarii nulli eorum officium ſuum impendant, alioquin eodem officio perpetuò ſint privati. Item, clerici non exhibeant hujuſmodi peſtilentibus Eccleſiaſtica ſacramenta: nec eleemoſynas aut oblationes eorum accipiant. Similiter Hoſpitalarii & Templarii, ac quilibet regulares, alioquin ſuo privētur officio, ad quod nunquam reſtituantur abſque indulto ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Item quicunque tales præſumpſerint Eccleſia-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilii Tridentini deciſas revidendi, ac in ſtatu & terminis in quibus ante prædictas ſententias & decreta, ac etiam canonicas purgationes quomodolibet reperiebantur, reaſſumendi, fineque debito terminandi, prout in aliis cauſis pendentibus indeciſis per eoſdem Cardinales Inquiſitores juxta eorum facultates fit, fieriq; poteſt, & conſuevit: Et inſuper veſtigiis fœlic. rec. Pauli Papæ IV. prædeceſſoris noſtri inhærendo Conſtitutionem aliàs contra hæreticos & ſchiſmaticos per eundem Paulum prædeceſſorum, ſub data videlicet Romæ apud ſanct. Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo, 15. Cal. Martii, Pontificatus ſui anno quarto editam, tenore præſentium renovamus, & etiam confirmamus, illamq; inviolabiliter, & ad unguem obſervari volumus & mandamus, juxta illius ſeriem atq; tenorem. Et ſic in omnibus & ſingulis ſupradictis cenſeri, ac ita per prædictos & quoſcunq; judices, &c. ſublata, &c. judicari, &c. debere. Irritum, &c. perpetuò decernimus & declaramus.

TITVLVS IV.

DE LIBRIS PROHIBITIS.

Iulius Tertius.

Hebræorum utrumq; Thalmud, multis portentis, commentis, & blaſphemiis in Chriſtum & fidem Chriſtianam refertum, damnatur.

CAP. I.

IVlius Papa III. univerſis & ſingulis venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis aliis locorum ordinariis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm ſicut nuper non ſine animi noſtri moleſtia accepimus, licet alias venerabiles fratres noſtri ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales hæreticæ pravitatis in univerſa republica Chriſtiana Inquiſitores generales certum Hebraicorum librorum volumen, Gemaroth [a] Thalmud nuncupatum, nonnulla indigna, & legem divinam, orthodoxamque fidem offendentia continens, de mandato noſtro damnaverint, & igne comburi fecerint: nihilominus inter ipſos Hebræos adhuc eſſe dicantur diverſi libri, diverſas contra Chriſtum Redemptorem noſtrum, ejusq; ſanctiſſimum nomen & honorem blaſphemias & ignominias continentes. Nos in præmiſſis opportunè providere volentes, vobis, & veſtrûm cuilibet per præſentes committimus & mandamus, quatenus ſingulis univerſitatibus Hebræorum infra limites juriſdictionis veſtræ conſiſtentibus ex parte noſtra intimetis & notificetis, quòd elapſis quatuor menſibus à die intimationis & notificationis hujuſmodi, omnes & ſinguli libri, in quibus nomen Ieſu Salvatoris noſtri, quod Ieſevi hanozri dicitur, cùm blaſphemia aut aliàs ignominioſè nominatur, tam in eorum Synagogis & locis publicis, quàm privatis domibus, & alias ubiq; locorum diligentiſſimè exquirantur, & qui libros hujuſmodi penes ſe quoquo modo habere reperti fuerint, debitis pœnis, tam pecuniariis & confiſcationis bonorum, quàm ſi eorum contumacia aut qualitas delicti id exegerit, corporis etiam ultimi ſupplicii, ac aliàs prout à fide Chriſti apoſtatantes puniũtur, irremiſſibiliter puniãtur, & nihilominus eiſdem quatuor menſibus elapſis per vos, vel alium ſeu alios, quos ad hoc duxeritis deputandos, libros hujuſmodi cum omni diligentia inquiratis, & ſtudiosè inveſtigetis, inquiriq; & inveſtigari faciatis, & eos quos libros hujuſmodi penes ſe habere repereritis, pœnis quib. apoſtatantes præfati puniuntur, omninò & irremiſſibiliter puniatis: Non permittentes de cæterò eoſdem Hebræos (qui in memoriam paſſionis Dominicæ à ſancta matre Eccleſia tolerantur, ut aliquando manſuetudine noſtra allecti ad verum Chriſti lumen divino afflante ſpiritu, convertantur) à quibuſvis etiam Apoſtolica auctoritate fungentibus, occaſione cujuſvis ſortis librorum apud eos exiſtentium (dummodo blaſphemiam, ut præfertur, non contineant) niſi de noſtro expreſſo mandato, quomodolibet vexari aut moleſtari: Contradictores quoſlibet & rebelles, ac vobis in præmiſſis non parentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, ac etiam pecuniarias arbitrio veſtro moderandas & applicandas, ac alia oportuna juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas etiam iteratis vicibus aggravando: invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis. Romæ 29. Maji, Anno 1554.

Idem.

Inquiſitoribus exceptis, omnibus prohibetur hæreticorum librorum lectio.

CAP. II.

CVm meditatio cordis noſtri ad id potiſſimùm tendat, ut fides catholica ubique augeatur, & floreat: ad ea libenter intendimus, per quæ omnis ab ea declinandi occaſio tollatur. Sanè cùm ſicut nobis nuper innotuit ex facultatibus, quæ aliquibus ut libros hæreticos aut de fide ſuſpectos, etiam ad effectum eorundem librorum errores repellendi, tenere & legere poſſent, aliquando conceſſæ fuerunt, non ii qui ſperabantur fructus hactenus provenerint, quinimò diverſa inconvenientia ſubſecuta ſunt: Nos præmiſſis occurrere, & Chriſti fidelium animarum ſaluti conſulere cupientes, motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtris certa ſcientia & matura deliberatione, omnes & ſingulas facultates & licentias legendi & tenendi libros Lutheranos, aut alios hæreticos, ſeu de fide ſuſpectos, quibuſvis perſonis cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis vel conditionis exiſtentibus etiam ſi Epiſcopali, vel Archiepiſcopali, aut alia majori dignitate Eccleſiaſtica, ſeu præeminentia præfulgeant (Inquiſitoribus ſeu commiſſariis ſuper hæretica pravitate ab Apoſtolica ſede pro tempore deputatis, durante ipſa deputatione, duntaxat exceptis) à quibuſvis prædeceſſoribus noſtris, ac nobis, & dicta ſede Apoſtolica, ſeu ejus legatis, etiam de latere, aut majori pœnitentiario noſtro, vel quibuſvis aliis, ſub quibuſcunque verborum formis & expreſſionibus, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis clauſulis, irritantibuſque & aliis decretis quomodolibet etiam motu & ſcientia ſimilibus hactenus conceſſas, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium revocamus, irritamus, & annullamus, & pro revocatis, irritis, & penitus infectis quoad omnia habemus, & ab aliis haberi volumus: Diſtrictius inhibentes perſonis præfatis ſub ſententiis, cenſuris, & pœnis contra ſimiles libros tenentes aut legentes, tam à ſacris canonibus, quàm à nobis & ſede Apoſtolica hactenus inflictis & promulgatis, ne de cæterò facultatibus & licentiis prædictis uti, aut earum prætextu, ſeu aliàs quomodolibet libros prædictos, aut quoſcunque alios hactenus reprobatos, aut in futurum reprobandos tenere aut legere præſumant: Et inſuper omnes & ſingulos librorum impreſſores, bibliothecarios, ac libros quomodolibet vendentes, & quaſcunque alias perſonas, libros Lutheranos, aut alios hæreticos, ſeu Lutheranam, aut aliam falſam doctrinam in ſe cõtinentes, vel à nobis & dicta ſede quomodolibet, reprobatos, ex quavis cauſa etiam ex noſtra & dictæ ſedis ſpeciali licentia ſeu permiſſione penes ſe habentes, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis, aut præeminentiæ exiſtant,

a *Libros Thalmud, ut omni contumelia & blaſphemiæ genere refertos in veritatem Chriſtianam, damnavit Gregorius IX. & Innocent. IV. & exuri mandarunt, propterea quòd multis & horrendis hæreſib. ſcateret. Veruntamen hodie recognitis & expurgati Trident. Concil. decreto tolerantur.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiam ſi, ut præfertur, Pontificali aut alia quacunque etiam majori Eccleſiaſtica vel mundana dignitate præfulgeant (dictis inquiſitoribus & commiſſariis, ut præfertur, exceptis) dicta Apoſtolica auctoritate, & earundem tenore præſentium requirimus & monemus, ac eis & eorum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub incurſu hæreſis ac omnibus contra hæreticos de jure inflictis & promulgatis tam Eccleſiaſticis quàm temporalibus ſententiis, cenſuris, & pœnis, diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus infrà ſpatium ſexaginta dierum à die publicationis præſentium, modo & forma infra ſcriptis faciendæ computandorum, quorum viginti pro primo, & alios viginti pro ſecundo, ac reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino ac monitione canonica eis & eorum cuilibet in iis ſcriptis aſſignamus: omnes & ſingulos libros Lutheranos, aut alios hæreticos, ſeu Lutheranam aut aliam falſam doctrinam in ſe continentes, vel à nobis & dicta ſede quomodolibet reprobatos, penes ſe eos ex quavis cauſa, etiam mercaturæ, & ex noſtra ac ejuſdem ſedis permiſſione ac licentia etiam ſpeciali, ut præfertur, exiſtentes, Inquiſitorib. hæreticæ pravitatis in civitatibus, in quib. libri hujuſmodi exiſtunt, conſignaſſe debeant realiter, & cum effectu. Ro. 3. Cal. Maji. 1550.

Leo Decimus, in Concilio Lateranenſi.

Libri typis non cudantur, niſi eorum editioni ſuffragetur ordinarii auctoritas & approbatio.

CAP. III.

INter ſollicitudines noſtris humeris incumbentes, perpeti cura revolvimus, ut errantes in viam veritatis reducere, ipſosque lucrifacere Deo (ſua nobis cooperante gratia) valeamus: hoc eſt quod profectò deſideranter exquirimus, ad id noſtræ mentis ſedulò deſtinamus affectum, ac circa illud ſtudioſa diligentia vigilamus. Sanè licet literarum peritia per librorum lectionem poſſit faciliter obtineri, ac ars imprimendi libros, temporibus potiſſimum noſtris, divino favente numine, inventa ſeu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parva impenſa, copia librorum maxima habeatur, quibus ingenia ad literarum ſtudia percommodè exerceri, & viri eruditi in omni linguarum genere, præſertim autem catholici, quibus ſanctam Romanam Eccleſiam abundare affectamus, facilè evadere poſſunt, qui etiam infideles ſciant & valeant ſacris inſtitutis inſtruere, fideliumque collegio, per doctrinam Chriſtianæ fidei ſalubriter aggregare: Quia tamen multorum querela noſtrum & ſedis Apoſtolicæ pulſavit auditum, quòd nonnulli hujus artis imprimendi magiſtri, in diverſis mundi partibus, libros, tam Græcæ, Hæbraicæ, Arabicæ & Caldeæ linguarum in Latinum tranſlatos, quàm alios, Latino, ac vulgari ſermone editos, errores etiam in fide, ac pernitioſa dogmata etiam religioni Chriſtianæ contraria, aut contra formam perſonarum etiam dignitate fulgentium continentes, imprimere, ac publicè vendere præſumunt, ex quorum lectura non ſolum legentes non ædificantur, ſed in maximos potius tam in fide, quàm in vita & moribus prolabuntur errores, unde varia ſæpe ſcandala (prout experientia rerum magiſtra docuit) exorta fuerunt, & majora indies exoriri formidantur. Nos itaq; ne id quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem, ſalubriter eſt inventum, in contrarium convertatur, ac Chriſti fidelium ſaluti detrimentum pariat, ſuper librorum impreſſione curam noſtram habendam fore duximus, ne de cætero cum bonis ſeminibus ſpinæ coaleſcant, vel medicinis venena intermiſceantur: Volentes igitur de oportuno ſuper his remedio providere, hoc ſacro approbante Concilio, ut negotium impreſſionis librorum hujuſmodi eò proſperetur fœlicius, quòd deinceps indago ſolertior diligentius & cautius adhibeatur: Statuimus & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, ſeu aliam quamcunque ſcripturam tam in urbe noſtra quàm aliis quibuſvis civitatibus & diœceſibus, imprimere, ſeu imprimi facere præſumat, niſi prius in urbe per Vicarium noſtrum, & ſacri Palatii magiſtrum: in aliis verò civitatibus & diœceſibus, per Epiſcopum, vel alium habentem peritiam ſcientiæ, libri ſeu ſcripturæ hujuſmodi imprimendæ, ab eodem Epiſcopo ad id deputandum, ac Inquiſitorem hæreticæ pravitatis civitatis ſive diœceſis, in quibus librorum impreſſio hujuſmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propriæ ſubſcriptionem, ſub excommunicationis ſententia gratis & ſine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem ſecus præſumpſerit, ultra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam combuſtionem, ac centum ducatorum fabricæ baſilicæ Principis Apoſt. de urbe, ſine ſpe remiſſionis ſuſpenſionem, excommunicationis ſententia innodatus exiſtat, ac demum ingraveſcente contumacia taliter per Epiſcopum ſuum, vel Vicarium noſtrum reſpectivè, per omnia juris remedia caſtigetur, quòd alii ejus exemplo ſimilia minimè attentare præſumant. Rom. 4. Martii. 1515.

Pius Quartus.

Revocantur licentiæ omnes, hactenus præterquam Inquiſitoribus fidei, libros ſuſpectæ fidei legendi, aut venales proponendi, conceſſæ.

CAP. IV.

QVia in futurorum eventibus adeò humani fallitur incertitudo judicii, ut quod veriſimili conjectura utile videbatur, progreſſu temporis damnoſum appareat: nonnunquam Romanus Pontifex, quod conſultius tutum eſſe videbatur, conſultius revocat, prout temporis & perſonarum qualitate penſata in Domino conſpicit ſalubriter expedire; Innotuit ſiquidem nobis, quòd diverſi tam clerici ſeculares, & diverſorum ordinum regulares, quàm laici, qui ſe Lutheranis, & aliis hujus ſeculi hæreticis reſiſtere, & eorum errores ac falſas opiniones confutare poſſe præſumebant, & ad hoc ipſorum hæreticorum libros legendi facultatem ſibi à ſede Apoſtolica concedi extorſerant, ſelectioni librorum hujuſmodi ita dediderunt, ut propriæ innitentes prudentiæ, & à recta Domini via aberrantes, ipſorum hæreticorum fallaciis & ſuperſtitioſis ac falſis adinventionibus irretiti remanſerint, & qui alios ab erroribus revocare temerè arbitrabantur, ipſi in puteum interitus prolapſi ſint. Non conſiderantes, quòd Spiritus ubi vult ſpirat, & quòd ſine ejus numine nullum bonum provenit, propterea ſanius eſſe cum ſimplicitate cordis ad eum recurrere, & cum ejus adjutorio orthodoxam fidem in catholicis & à ſancta Romana Eccleſia approbatis libris exquirere, quàm falſitates hæreticorum per lectionem eorum librorum detegere velle; volentes præmiſſis inconvenientibus, quantum cum Deo poſſumus, occurrere, & ne ſimilia de cætero contingant, opportunè providere, omnes & ſingulas licentias & facultates legendi libros hæreticorum, ſeu de hæreſi ſuſpectos, aut à nobis, ſeu generalibus hæreticæ pravitatis in ſingulis provinciis aut Regnis deputatis Inquiſitoribus damnatos & reprobatos, quibuſcunque tam clericis ſecularibus, vel, ut præfertur, regularibus, quàm laicis cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis conditionis, & præeminentiæ exiſtant, etiam ſi Patriarchali, primitiali, Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, aut alia majori Eccleſiaſtica dignitate, ſeu etiam Cardinalatus honore, vel mundana etiam Marchionali, Ducali, Regia, vel Imperiali auctoritate, ſeu excellentia præfulgeant (generalibus inquiſitoribus præfatis duntaxat exceptis) per quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos, etiam vivæ vocis oraculo, & ſedem prædictam, ſeu ejus pœnitentiarium majorem, vel quoſvis ordinarios, aut diœceſanos, ſeu alios, etiam

per

per literas Apoſtol. in forma brevis, ſeu ſub plumbo expeditas, ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, ac ex quibuſcunque cauſis ſeu prætextibus, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſt. poteſtatis plenitudine, & aliàs quomodolibet conceſſas, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, revocamus, caſſamus, irritamus & annullamus, ac viribus penitus evacuamus, & pro revocatis, caſſis, irritis, & nullis haberi, easq; nemini ſuffragari poſſe aut debere decernimus, omnibus & ſingulis clericis & laicis, etiam, ut præfertur, qualificatis, non tamen generalibus Inquiſitoribus præfatis, aut quibus hoc per nos ſpecialiter injunctum fuerit, S.R.E. Cardinalibus, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis latæ ſententiæ, aliisq; ſententiis, cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis, & etiam temporalibus, in legentes libros hujuſmodi hactenus latis & promulgatis, à quibus non niſi à nobis, aut pro tempore exiſtente Romano Pontifice, ſeu ſingulis Inquiſitoribus prædictis, præterquam in mortis articulo, abſolvi poſſint, diſtrictius inhibentes, ne libros hujuſmodi ex quavis cauſa vel prætextu, publicè vel occultè, quovis ingenio vel colore legere, aut apud ſe tenere, ſeu imprimere, vel venales habere præſumant: ac mandantes eiſdem ſub cenſuris & pœnis prædictis, ut infra terminum, eis à ſingulis Inquiſitoribus hujuſmodi per eorum publicum edictum locis affigendum publicis ſtatuendum, libros ipſos officio inquiſitionis hæreticæ pravitatis hujuſmodi omninò conſignent; Et qui de eiſdem libris notitiam aliquam habuerint, ſeu perſonas ipſos libros legentes, aut apud ſe tenentes, vel imprimentes, aut venales habentes ſciverint, id quod ſciverint, ac nomina & cognomina libros ipſos legentium, aut apud ſe tenentium, vel imprimentium, aut venales habentium, & qualitatem eorundem librorum prædicto officio omnino revelent & notificent. Romæ 12. Decembr. 1558.

Pius IV. Ex Concilio Tridentino.

Libri hæreticorum peſtilentes & contagioſi ſunt non ſolùm ſimplicibus, verum etiam bonis & doctis, nec ulla eſt via qua magis poſſit occurri hæreſibus ne in populo oriantur & ne exorta ultra graſſentur, quam ſi tales libri, ex quibus hæreſis venenum facile incautus quis bibere poteſt, prohibeantur.

CAP. V.

DOminici gregis cuſtodiæ Domino diſponente præpoſiti, vigilis more paſtoris non deſiſtimus ipſi gregi ab imminentibus periculis, quanta maxima poſſumus cura & diligentia præcavere, ne propter negligentiam noſtram pereant oves, quæ præcioſiſſimo Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanguine ſunt redemptæ. Et ſi autem quæ ad fidei veritatem petefaciendam, & ad horum temporum hæreſes confutandas pertinebant, in œcumenico & generali Concilio Tridentino, Sancti Spiritus aſſiſtente gratia, nuper adeò enucleata ac definita fuerunt, ut facile jam ſit unicuique, ſanam catholicamque doctrinam à falſa adulterinaque internoſcere: tamen cùm librorum ab hæreticis editorum electio non modò ſimpliciores homines corrumpere ſoleat, verùm ſæpe etiam doctos eruditosque in varios errores, & à veritate fidei catholicæ alienas opiniones inducere: huic quoque rei eſſe duximus providendum. Cùm autem aptiſſimum ei malo remedium eſſe ſciremus, ſi componeretur atq; ederetur index ſive catalogus librorum, qui vel hæretici ſint, vel de hæretica pravitate ſuſpecti, vel certè moribus & pietati noceant, id negotium ad ſacram Tridentinam [a] Synodum rejeceramus. Ea verò ex tanta Epiſcop. & aliorum doctiſſimorum virorum copia delegit ad eum conficiendum indicem multos cùm doctrina tùm judicio inſignes Prælatos ex omnibus ferè nationibus. Qui quidem non ſine maximo labore, plurimiſque vigiliis, eum Indicem tandem, Deo juvante, perfecerunt, adhibitis etiam in conſilium lectiſſimis quibuſdam Theologis. Peracto autem Concilio, cùm ex ipſius Synodi decretō īs Index nobis oblatus fuiſſet, ut ne antè ederetur, quàm à nobis approbatus fuiſſet: Nos doctiſſimis quibuſdam probatiſſimiſque Prælatis eum accuratiſſimè legendum, examinandumq; tradidimus, & ipſi etiam legimus. Cùm igitur eum magno ſtudio, acri judicio, diuturna cura confectum, & præterea commodiſſimè digeſtum eſſe cognoverimus: Nos ſaluti animarum conſulere, eamq; ob cauſam providere cupientes, ne libri & ſcripta cujuſcunque generis, quæ in eo improbantur, ſive ut hæretica, ſive ut de hæretica pravitate ſuſpecta, ſive ut pietati ac morum honeſtati inutilia, aut aliqua correctione ſaltem indigentia, poſthac à Chriſti fidelibus legantur, ipſum Indicem, unà cum regulis ei præpoſitis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, approbamus, imprimiq; ac divulgari, & ab omnibus univerſitatibus catholicis, ac quibuſcunq; aliis ubiq; ſuſcipi, easque regulas obſervari mandamus atq; decernimus. Inhibentes omnibus & ſingulis tam Eccleſiaſticis perſonis ſecularibus & regularibus, cujuſcunq; gradus, ordinis & dignitatis ſint, quàm laicis quocunq; honore ac dignitate præditis, ne quis contra earum regularum præſcriptum, aut ipſius prohibitionem Indicis libros ullos legere, habereve audeat. Si quis autem adverſus eas regulas, prohibitionemque fecerit, is quidem, qui hæreticorum libros, vel cujuſvis auctoris ſcripta propter hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem damnata atque prohibita legerit, habueritvè, ipſo jure in excommunicationis pœnam incidat: eamque ob cauſam in eum tanquam de hæreſi ſuſpectum inquiri & procedi liceat, præter alias pœnas ſuper hoc ab Apoſtolica ſede, ſacriſq; canonibus conſtitutas. Qui autem libros alia de cauſa prohibitos legerit, habueritvè, præter peccati mortalis reatum, Epiſcoporum arbitrio ſeverè ſe noverit puniendum. Romæ 24. Mart. 1564.

a *Concil. Trident. ſeſſ. 18.*

Gregorius XIII.

Librorum prohibitorum lectio neq; ipſis ſacræ Theologiæ profeſſoribus ad convincendos errores, neq; aliis quibuſcunq; demptis Inquiſitoribus conceditur.

CAP. VI.

CVm pro munere, quod ſuſtinemus, id præcipuè nobis propoſitum habeamus, & omni ſtudio, diligentiaq; curemus, ut omnes Chriſti fideles tàm gravibus calamitoſiſq; temporibus in recta & catholica fide contineamus, id agere & providere neceſſe eſt, ut omnem omnibus aberrandi ab ea occaſionem ſubtrahamus. Nemini autem mirum videri debet, ſi Romanus Pontifex nonnunquam facultates aliquas, quas ipſe vel prædeceſſores ejus probabili adducti ratione conceſſerint, poſtea revocet, cùm ipſo rerum uſu edoctus animadverterit eas juſtiore de cauſa eſſe revocandas. Ad notitiam noſtram pervenit, ex data nonnullis licentia habendi & legendi libros hæreticos aut de hæreſi ſuſpectos, ad hæreſes & errores, qui in eis libris continebantur, refellendos, non raró evenire ſolere, ut illis ipſis eorum librorum lectio noceat, quibus ob eam cauſam conceſſum fuerit, ut aliis prodeſſe poſſent, ut illis ipſis hæreſibus & erroribus propter humanæ mentis imbecillitatem eos implicans, à quibus ſe alios revocaturos eſſe confiſi fuerant. Huic rei providere, & animarum periculo, quantum fieri poteſt, pro paſtorali ſolicitudine occurrere cupientes, cogitanteſq; nobiſcum, nuper in ſacro generali Concilio hæreſes horum temporum ita cōfutatas atq; damnatas fuiſſe, ut tantæ Synodi auctoritas, cujus decreta hujus ſanctæ ſedis auctoritate cum deliberatione matura confirmata & comprobata ſunt, ad vitandos errores, & catholicæ fidei

veritatem agnoſcendam ſufficere omnibus debeat, nec ullius præterea confutatio requirenda ſit, prædeceſſorum noſtrorum præſertim fœlicis recordat. Iulii Tertii, & Pauli Quarti veſtigiis inſiſtentes, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac deliberatione matura, omnes & ſingulas facultates habendi & legendi libros Lutheranos, aut aliorum hæreticorum, ſeu de hæreſi ſuſpectos, omnibus tam clericis ſecularibus aut regularibus, quàm laicis cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis vel conditionis ſint, etiam ſi Epiſcopali, vel Archiepiſcopali, aut alia majori Eccleſiaſtica ſeu ſeculari dignitate præfulgeant, (Inquiſitoribus & commiſſariis hæreticæ pravitatis à ſede Apoſtolica deputatis, quoad eo officio fungentur, exceptis) à nobis aut quocunq; prædeceſſorum noſtrorum ſeu Apoſtolicæ ſedis legatis, majorivé pœnitentiario vel quibuſcunque aliis quibuſcunq; verborum formis & clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, irritantibusq;, & aliis decretis quomodolibet etiam motu & ſcientia ſimili ad hoc tempus conceſſa, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium revocamus, & pro revocatis & irritis, perinde ac ſi nunquam conceſſæ fuiſſent, habemus, & haberi volumus. Inhibentes omnibus ſub cenſuris, ſententiis & pœnis, tam à ſacris canonibus, quàm à ſede Apoſtolica ad hoc tempus conſtitutis in eos, qui hujuſmodi libros legant aut habeant, ne quis eorum poſthac eis facultatibus uti, nevé ullos omninò libros hujuſmodi improbatos & prohibitos, aut in poſterum à ſede Apoſtolica, Inquiſitoribusvé hæreticæ pravitatis, aut locorum ordinariis improbari, prohiberique contigerit, legere, haberevé quacunque de cauſa audeat. Impreſſores & Bibliopolas, & alios, quicunque ejuſmodi libros, habent, habuerintvé (Inquiſitoribus & commiſſariis iiſdem duntaxat exceptis) monemus, & cuilibet eorum in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna incurſus criminis hæreſis, & aliis contra hæreticos à jure inflictis & irrogatis, tam Eccleſiaſticis quàm temporalibus ſententiis, cenſuris, & pœnis præcipimus, ac mandamus, ut eos libros intra 60. dies à die quo hæ literæ publicatæ fuerint numerandos, quorum 20. pro primo, alios 20. pro ſecundo, reliquos 20. pro tertio ac peremptorio termino, & monitione canonica eis aſſignamus, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in civitatibus, in quibus ii libri ſint, tradant atque conſignent.

TITVLVS V.

DE LIBELLIS FAMOSIS.

Pius Quintus.

Librorum famoſorum authores virulentiſſimis injuriis alienā famā clàm detrahentes, & qui eos publicaverint, dolové malo retinuerint, pœnis jure conſtitutis ſubjiciantur.

CAP. I.

Romani Pontificis providentia circumſpecta ad ea ſolicitudinis ſuæ partes potiſſimùm convertit, per quæ inter ſingulos gregis ejuſdem fideles, præſertim verò nobis & Romanæ Eccleſiæ ſubditos, pax & concordia confoventur, ſeditiones evitantur, ſcandalis obviatur, & animarum ſalus procuratur. Cùm itaq; iracundia ſit perturbatio immanis, affectio dura, violenta potentia, cædium cauſa, calamitatis ſocia, jacturam conciliãs & dedecus, pecuniarum pernicies, atque perditionis origo, eaque potiſſimùm ex injuriis verbo, vel ſcriptis, vel facto illatis naſcatur: Nos qui non ſine maxima mentis noſtræ perturbatione ſæpenumerò accepimus, quòd licet tam per ſacras leges, quàm canonicas ſanctiones, ſub certis etiam graviſſimis pœnis prohibitum fuerit, ne quis famoſum libellum componere audeat, & repertum ſive domi, ſive in publico, vel in quocunq; loco, aut corrumpere, vel igne conſumere teneatur, prius quàm alter inveniat, & nulli fateatur inventum, & qui ſecus fecerit quaſi auctor hujuſmodi delicti eiſdem pœnis ſubjaceat: nihilominus conſiderando, quod indies creſcente malitia, quàm plures iniquitatis filii, perditionis alumni, pœnas prædictas parvipendentes, easque variis fraudibus evitare ſatagentes, auſu temerario non erubeſcunt variis modis nonnullos Principes & Prælatos, nobiles, publicas & privatas perſonas variis injuriis & convitiis afficere, eorumque famæ & honori detrahere, ſub quodam ficto colore quarundam literarum incerto auctore ſcriptarum, nedum ab urbe noſtra, ſed etiam diverſis provinciis, in quibus nedum ea quæ in unaquaque regione ſucceſſerunt narrantur, ſed ea etiam quæ futurum quodam eorum temerario judicio fore opinantur, adeò ut plerunque odia, inimicitiæ, ſeditiones, rixæ, & homicidia permulta oriantur, in divinæ majeſtatis offenſam, animarum periculum, pernitioſum quoque exemplum, & ſcandalum plurimorum. Volentes præmiſſis quantum poſſumus obviare, conſiderantes attentius quòd plures pœnarum gravitas quàm Dei timor arcere ſolet à voluntate delinquendi, & propterea tanto periculo occurrere volentes, ac tam nefarios præſumptores & facinoroſos homines atrocibus pœnis torpeſcere, ut metus pœnæ meta hujuſmodi præſumptionis exiſtat: hac perpetuæ & irrefragabilis conſtitutionis edicto pœnas omnes tam temporales, quàm Eccleſiaſticas, in talia præſumentes per ſacras leges, & canonicas ſanctiones latas & promulgatas auctoritate Apoſtolica approbantes & innovantes, ac ad omnes & ſingulos prædictos, quiſi forte ſub illis comprehenſi non eſſent, extendentes & ampliantes, ſtatuimus & ordinamus, quòd deinceps perpetuis futuris temporibus nemo cujuſvis qualitatis, dignitatis etiam Eccleſiaſticæ, ſtatus, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerit, audeat nec præſumat libellos famoſos, nec literas monitorias, vulgò appellatas, Lettere d'Avviſi, continentes convitia, injurias, vel famæ & honoris alicujus læſionem, nec aliquam ſcripturam in qua de futuris ſucceſſibus diſſeratur, vel ea quæ coram nobis vel aliis ad univerſalis Eccleſiæ ſtatus regimen deputatis ſecretò tractantur, revelentur, componere, dictare, ſcribere, exemplaria retinere, nec aliquò tranſmittere, etiam ſi aliunde ab aliis provinciis, civitatibus, terris & locis, ad eorum manus pervenerint, ſed ſtatim quòd aliqui ſimiles libelli, literæ, ſive ſcripturæ, alicui delatæ fuerint, ſtatim quòd illos ſeu illas habuerit, antequam [illegible] eorum manifeſtaverit, corrumpere, ſeu igni tradere, vel dilecto filio noſtro Cardinali Ruſticucio conſignare teneatur, ſub pœnis prædictis quas hic pro expreſſis haberi volumus, ac aliis etiam gravioribus, etiam ultimi ſupplicii, & confiſcationis bonorum, ſecundum qualitatem facti & perſonarum, arbitrio noſtro irremiſſibiliter infligendis, quibus pœnis etiam eos ligare volumus, qui in hujuſmodi libellis, literis, ſeu ſcripturis de aliquo oblocuti fuerint, alicujuſque famæ & honori, vera etiam exprimendo, detraxerint, ac ea quæ coram nobis vel aliis ut ſuprà ſecretò tractantur, revelaverint: ex hoc equidem animus deprehenditur pravus injuriandi & nocendi, atque ideò eos eadem pœna teneri convenit. *Vid. Menoch. de arbit. jud. cent. 3. caſ. 263.*

Gregorius XIII.

Infames ſint & ad triremes damnentur qui ſcripta in alterius contumeliam componunt, & de rebus incertis & peregrinis [illegible] rumores ſpargunt.

CAP. II.

EſT rerum humanarum infœlicitas, ut non vetera tantùm vitia pertinaciter adverſus omnem legum latorum ſolertiam luctentur, & quamvis acribus compreſſa ſuppliciis renaſcantur, ſed nova etiam indies, & ſuperioribus ſeculis ignota ſuccreſcant. Quo nos, pro injuncto nobis divinitus munere, diligentius adniti par eſt, ut & illa

illa coërceamus, & horum, quæ ſe nunc primùm efferunt, antequam ſe corroborent, radices ipſas, ſi qua ratione poſſumus, amputemus. Cùm igitur haud ita pridem in urbe noſtra ſecta quædam emerſerit hominum improbè curioſorum, qui quæcunque de publicis, privatisque negotiis, vel aliunde rimari poſſunt, vel ipſi etiam pro ſua libidine comminiſcuntur, domi foriſque facta, infecta, vera, falſa, nullo diſcrimine proponunt, recipiunt, & ſcriptitant, ita ut ejus rei jam artem quaſi quandam inſtituerint, ac plerique eorum, etiam vili mercedula conducti, harum rerum commentariolos ex falſis plerumque vulgi rumoribus, in certo auctore collectos, huc illuc miſſitent, aut etiam tanquam primùm ex urbe ad diverſa loca miſſos, deinde iiſdem illis ex locis in urbem remiſſos circumferant, ac venditent, quibus non tantùm de præteritis arbitratu ſuo nugantur, ſed etiam quid ex hac aut illa re eventurum ſit ſtolidè vaticinantur. Nos, qui & facilè proſpicimus, & rerum experimentis edocti ſumus, quæ, quantaq; mala ex eo proveniant, cùm & ſæpius ſparguntur falſa pro veris, ſeu directè, ſeu obliquè, ac quodam quaſi colore quæſito multorum exiſtimatio & fama violatur: his ac talibus incommodis occurrere cupientes, hujus conſtitutionis auctoritate prohibemus, ne quis in poſterum tales commentarios conficere, nevé ab aliis confectos recipere, deſcribere, ſpargere, aut ad alios mittere audeat. Qui horum quid fecerit, ipſo facto perpetua ignominiæ nota affectus, ſine ulla ſpe veniæ ad triremes perpetuò aut ad tempus pro criminis admiſſi qualitate damnetur. Romæ Cal. Septemb. 1572.

TITVLVS VI.
DE SACRILEGIS.

Sixtus IV.

Sacrilegii rei ſunt qui res ſacras è templis ſurripiunt, ut eas convertant ad prophanos uſus.

CAP. I.

CVm provida ſanctorum Patrum decreta eos ſacrilegos eſſe diffiniant, qui Eccleſias & loca ſacra altiſſimo dedicata devaſtant, ipſorumq; diripiunt ornamenta, ſicut & illos qui de ſacro ſacrum auferre impia temeritate præſumunt, pariq; utrumq; flagitium ac duplici pœna coërceant, decet meritò nos, cui Eccleſiarum omnium cura diſpoſitione ſuperna commiſſa eſt, pro deteſtatione tanti criminis *a*, proq; ſtatu proſpero, venuſtate, & decore ipſarum Eccleſiarum in ſua decentia debitè conſervandis, omni vigilantia & attentione curare, ne perverſorum creſcente malitia, eædem Eccleſiæ & ſacra Dei templa, præcipuè almæ urbis, noſtro conſpectui antepoſita, ſuis nudentur ornatibus, & hujus ſceleris nequiſſimi patratores debitam recipiant ultionem. Sanè fide dignorum relatibus, non ſine admiratione, ad noſtrum pervenit auditum, quòd nonnulli iniquitatis filii ſe inaniter Chriſtianos eſſe profitentes, & à quorum oculis Dei timor, & reverentia Chriſtianæ religionis abſceſſit, de Patriarchalibus, & aliis ſacratiſſimis Eccleſiis & baſilicis dictæ urbis porphyreticos, marmoreos, & alios diverſorum generum & colorum lapides ad ipſarum uſum, decorem, & ornatum deputatos auſu ſacrilego *b* abſtulerunt hactenus, & indies auferre, eosq; ad diverſa loca per ſe vel alios aſportare præſumunt, in gravem divinæ majeſtatis offenſam, Eccleſiarum earundem deformitatem, detrimentumq;, animarum ſuarum periculum & ſcandalum plurimorum. Nos igitur ſacrilegorum impios & temerarios auſus hujuſmodi, quantum nobis ex alto conceditur, reprimere cupientes, quamvis præmiſſorum occaſione nonnullorum prædeceſſorum noſtrorum ſanctiones & prohibitiones variæ emanaverint temporibus retroactis, quas (in eo duntaxat quod de Eccleſiarum & ſacrorum locorum ornamentis atque lapidibus antedictis minimè auferendis prohibent vel diſponunt, ſeu illos qui hujuſmodi flagitioſiſſimos, ac penè in Chriſtiano orbe inauditos exceſſus perpetrare, & in his ſacrilegas manus injicere præſumpſerunt, excommunicationis ſententia innodatos fore declarant) in ſuo robore volumus permanere, omnes & ſingulos cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, qui ex prædictis lapidib⁹, ſive aliis ornamentis earundem Eccleſiarum ſive baſilicarum dictæ urbis habuerint, aut in ſurripiendo, ſervando, & retinendo auxilium præſtiterint vel favorem, niſi à die habitæ præſentium literarum notitiæ, ea reſtituant cum effectu; ſcientes verò revelent, & ad notitiam noſtram ſaltem per minores pœnitentiarios noſtros deduci faciant, majores excommunicationis ſententia, à qua (niſi in mortis articulo, & debita ſatisfactione prævia) à nullo præterquam à Romano Pontifice abſolvi poſſint, irretitos eſſe: Eccleſias verò & loca alia, quorum uſibus & ornatui illa deputata fuerint, aut forſan (quod abſit) deputari contigerit in futurum, tamdiu Eccleſiaſtico interdicto ſubjacere, quamdiu ad loca unde prius ablata fuêre, abſque diminutione aliqua fuerint reportata, harum ſerie declaramus. Et inſuper quiſquis ſuæ ſalutis immemor ſacrilegii crimen hujuſmodi committere præſumpſerit in futurum, ultra cenſuras prædictas, Eccleſiæ ſive baſilicæ, à qua lapides & ornamenta hujuſmodi abſtulerint, mediam libram auri pro recompenſa ſibi irrogatæ injuriæ abſque diminutione aliqua ſolvere teneatur. Rom. 7. Id. April. 1470.

a 14. *quæſt. 4. c. ſi quis. Gab. lib. 4. d. 15. Richard. lib. 4. d. 18. Sylveſt. ver. ſacrilegium.* b *Sacrilegium appellat cùm res ſacra è loco ſacro furatur publico. Bar. in l. ſacrilegii pœnam. ff. ad l. Iul. peculat. cujus pœna jure civili capitalis eſt, ita Bart. d. l. ſacrilegii pœnam. in princip. ff.*

TITVLVS VII.
DE BLASPHEMIS ET ALEAtoribus.

Iulius Tertius.

Præſtantiores cauſæ miſeriarum hujus ætatis execrandæ ſunt blaſphemiæ, pœnis eò ſeverius vindicandæ, quò ſegnius in divini nominis injuriam tolerantur.

CAP. I.

IN multis depravatis moribus, vitioſiſque conſuetudinibus, quæ in noſtram hanc almam urbem propter ejus amplitudinem, magnumq; advenarum undiq; in eam concurſum, ſimul cum pluribus eximiiſque virtutibus, atque egregiis veræ pietatis exemplis irrepſerunt, ad quas nos tollendas & extirpandas, omnem aciem mentis & cogitationis noſtræ intendim⁹, nihil eſt quod animum noſtrum magis exulceret & confodiat, quàm horribilis atque impia & Chriſtianis auribus intolerabilis, divini nominis blaſphemia. Cùm audimus ſacratiſſimum Dei & Ieſu Chriſti Domini noſtri nomen, quod ſuper omne nomen cœleſtia venerantur, terreſtria adorant, inferna contremiſcunt (quod ne temerè quidem à quopiam propter ejus ſublimitatem ac majeſtatem uſurpandum ſit) paſſim pravorum efferatorumque hominum vocibus ſcindi, unaque cum ejus ſanctiſſimæ & immaculatiſſimæ genetricis, & venerabilium ſanctorum, & amicorum ipſius ſummi Dei nomine deteſtandis blaſphemiis maledictiſque lacerari, ut minimè mirandum ſit, ſi à Chriſtianis populis in tantis calamitatibus conſtitutis, divinæ iracundiæ flagella non amoveantur: propterea quòd juxta ſapientis dictum, A viri multum jurantis domo, non diſcedet plaga. Quare nos hujuſmodi execrandum abuſum ſimul cum cæteris omnibus, quantum cum ejuſdem Dei adjutorio fieri poterit, extirpare volentes, ut

hanc ipſam urbem domicilium ac ſedem Spiritus Sancti, omnibus inquinamentis mundatam ac purgatam, Domino Deo per omnia placentem habeamus, in hunc qui ſequitur modum, quoad præfatum horrendum blaſphemiæ crimen, motu proprio, ex certa noſtra ſcientia & voluntate, invocata Dei omnipotentis juſtitia, decernimus, ſtatuimus & ordinamus, blaſphemantes ſcilicet Deum Patrem omnipotentem, vel ejus filium unigenitum Dominum & Redemptorem noſtrum Ieſum Chriſtum, ſeu Spiritum Sanctum, particulariter & explicitè, vel generaliter & implicitè, attribuendo divinæ majeſtati quæ illi minimè conveniunt, vel removendo quæ eam decent, primò convicti, ſi divites fuerint, compellantur ad ſolvendum ſcuta auri quadraginta, ſi verò pauperes, ſolvant decem, quæ ſi nequeant numerare, luant in corpore. Secunda vice convictis nobilibus, ſive divitibus ſive pauperibus, duplicetur pœna pecuniaria proportionabiliter ad primam hujuſmodi mulctam: Atque inſuper incurrant infamiam, & inhabilitatem ad beneficia quæcunq;, ad gradus, dignitates, & honores obtinendos. Vilibus convictis perfodiatur lingua. Tertia vice convictis nobilibus, tam divitibus quàm pauperibus, triplicetur pœna pecuniaria reſpectivè ut ſuprà. Vlterius ſint ipſo jure privati beneficiis Eccleſiaſticis, & officiis quibuſcunque, dignitatibus, titulis, magiſtratibus, honoribus, ſint inteſtablies tam activè quàm paſſivè. Sint inhabiles ad ferendum teſtimonium. Sint banniti publicè per triennium ab urbe. Vilibus imponatur fuſtigatio aut deportatio ad triremes per triennium & exulent perpetuò. Idem ſervetur contra blaſphemantes ipſius Domini noſtri Ieſu Chriſti matrem beatiſſimam ſemper virginem Mariam. Blaſphemi in ſanctos vel ſanctas Dei, corrigantur ſeverè arbitrio DD. judicum, habita ratione qualitatis & gravitatis criminis, cum cæteris circumſtantiis jure attendendis Volumus autem & ſtatuimus, ut omnes pœnæ exigendæ applicentur tantummodo ſuſtentationi orphanorum utriuſque ſexus catechumenorum & puellarum. Iudices verò tam horrendi & impii criminis deputamus & inſtituimus RR. DD. Inquiſitores noſtros generales, quos volumus poſſe addere præſtitutis pœnis, & maximè in corpore, ſi modus blaſphemiæ ob gravitatem, impietatem, vel malitiam, id expoſcat. Partes eorundem DD. Iudicum erunt, declarare, ſi dubium occurrat, qui nobiles, qui plebeii, qui divites, qui pauperes ſint habendi. Rom. Cal. Febr. 1554.

Leo Decimus, ex Concilio Lateran.

Pœna blaſphematorum cujuſcunque generis, ordinis & qualitatis.

CAP. II.

AD abolendam execrabilem blaſphemiam, quæ in maximum divini nominis & ſanctorum contemptum ſupra modum invaluit, ſtatuimus & ordinamus, ut quicunque Deo palàm ſeu publicè maledixerit, contumelioſiſque ac obſcenis verbis, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vel glorioſam virginem Mariam ejus genetricem expreſsè blaſphemaverit, ſi munus publicum, juriſdictionemque geſſerit, perdat emolumentum trium menſium, pro prima & ſecunda vice, dicti officii. Si tertiò deliquerit illo eo ipſo privatus exiſtat. Si clericus vel Sacerdos fuerit, eo ipſo quod de delicto hujuſmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcunque habuerit fructibus, applicandis ut infrà, unius anni mulctetur & hoc ſi pro prima vice, qua blaſphematus ita deliquerit. Pro ſecunda verò ſi ita deliquerit, & convictus fuerit, ſi unicum habuerit beneficium, eo privetur, ſi autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quòd ſi tertiò ejus ſceleris arguatur, & convincatur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcunque habuerit, eo ipſo privatus exiſtat, ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque liberè impetrari & conferri poſſint. Laicus verò blaſphemus, ſi nobilis fuerit, pœna vigintiquinque ducatorum mulctetur, & pro ſecunda vice quinquaginta, fabricæ baſilicæ Principis Apoſtolorum de urbe applicandorum, & aliis, ut infra dicetur; pro tertia verò nobilitatem perdat. Si verò ignobilis ac plebejus fuerit, in carcerem detrudatur. Quod ſi ultra duas vices publicè blaſphemus deprehenſus fuerit, mitra infami per integrum diem ante fores Eccleſiæ principalis mitratus ſtare cogatur. Si verò pluries in hoc ipſum peccatum lapſus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur, ad judicis deputati arbitrium. In foro autem conſcientiæ, nemo blaſphemiæ reus, abſque graviſſima pœnitentia, ſeveri confeſſoris arbitrio injuncta, poſſit abſolvi. Qui verò Sanctos reliquos blaſphemaverit, arbitrio judicis rationem perſonarum habituri, mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam ut ſeculares judices, qui contra tales blaſphemiæ convictos non animadverterint, eoſque ſuis pœnis minimè affecerint, quantum in eis fuerit, quaſi eidem ſceleri obnoxii, eiſdem quoque pœnis ſubjiciantur. Qui verò in illis inquirendis puniendiſque diligentes & ſeveri fuerint, pro qualibet vice decem annorum indulgentiam conſequantur, & tertiam partem mulctæ pecuniariæ habeant. Quicunque verò blaſphemantem audierint, eum verbis acriter objurgare teneantur, & ſi citra periculum ſuum id fieri poſſe continget, eundemque deferre vel notificare apud judicem Eccleſiaſticum vel ſecularem intra triduum debeant. Quod ſi plures dictum blaſphemantem ſimul audiverint, ſinguli eum accuſare teneantur, niſi fortè omnes convenerint, ut unus pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes virtute ſanctæ obedientiæ hortamur & monemus in Domino, ut pro divini nominis honore ac reverentia in ſuis domibus, ac cæteris præmiſſa omnia ſervari, exactiſſimè exequi mandent ac faciant, uberrimam ab ipſo Domino Deo tam boni operis ac pii mercedem habituri. Similemque annorum decem indulgentiam ab Apoſtolica ſede conſequuturi, cum tertia parte mulctæ, qua dictus blaſphemus plectitur, quoties tale ſcelus puniendum curaverint. Quam quidem indulgentiam & reliquam tertiam mulctæ partem, accuſatori blaſphemiæ nomen deferenti, ſimiliter concedi & aſſignari volumus, aliis pœnis contra hujuſmodi blaſphemos per ſacros canones expreſſis, nihilominus in ſuo robore manentibus.

TITVLVS VIII.

DE HOMICIDIS ET BANNITIS.

Pius Secundus.

Pœna homicidarum, & eorum fautorum.

CAP. I.

AD retinendas inſolentias tranſgreſſorum, ſi nervus publicæ diſciplinæ lenteſcit, eorum ad peccandum voluntas fit laxior, & exemplum impunitatis periculoſius in alios derivatur, propter quod ad præſidentis officium pertinet, talem adhibere juſtitiæ ſeveritatem & debitam executionem, quòd commiſſa crimina puniat, & committendorum in poſterum intercidat audaciam. Cùm autem ad audientiam noſtram pervenerit, quòd à certis annis citra, in noſtris & Eccleſiæ Romanæ terris, locis, & tenimentis, nobis & Eccleſiæ prædictæ mediatè & immediatè ſubjectis, quàm plura, quandoque etiam ex levibus cauſis, commiſſa eſſe reperiantur homicidia, ſitque inter alia crimen homicidii perniciosum & deteſtabile, debeatque juxta canonicas ſanctiones gravi animadverſione puniri, tantoque ſeverius puniendum & extirpandum, quantò manifeſtius cognoſcimus, quod ex eo ut plurimùm ſcandala & mala plurima ſubſequuntur. Cupientes idcircò ex debito paſtoralis officii, quod nobis & Ec-

& Eccleſiæ Romanæ prædictæ mediatè & immediatè ſubjecti, juxta piam diſpoſitionem Regis pacifici, qui regnat in cœlis, pacifici ſint & modeſti, nonnullas pro hujuſmodi crimine homicidii debitè puniendo, edidimus conſtitutiones infraſcriptas: quas ad hoc ut aliquis de eiſdem ignorantiam prætendere non poſſit, volumus per omnes & ſingulas civitates, nobis & Eccleſiæ Romanæ prædictæ mediatè vel immediatè ſubjectas, publico præconio publicari; mandantes, ac auctoritate Apoſt. tenore præſentium decernentes, omnes & ſingulos juxta conſtitutionum earundem determinationem obſtrictos eſſe ad obſervationem ipſarum, ac ſi perſonaliter ſingulis intimatæ forent, cùm non ſit veriſimile, quòd ad eorum notitiam non devenerit, quod extitit tam publico præconio patefactum. Tenor verò conſtitutionum, de quibus ſuprà fit mentio, ſequitur, & eſt talis, videlicet.

Homicidis non datur ſalvus conductus repetendi patriam, etiamſi injuriis & damnis partium ſatisfecerint.

CAP. II.

SAnctiſſimus dominus noſter, intendens quieti patriæ conſulere, & ipſam ſicariis, homicidis, & malefactoribus expurgare, ſtatuit & decrevit, quòd omnes illi qui pro delicto homicidii fuerint condemnati, ſeu aliàs de civitate aliqua & diſtrictu illius banniti, non poſſint ad civitatem ſeu diſtrictum hujuſmodi, quocunque tempore redire, ſeu in eis vel eorum altero moram trahere, etiam habita pace ab hæredibus, vel conſanguineis, ſeu filiis ipſius occiſi; nec legatus etiam de latere, aut Gubernator qui pro tempore fuerit, vel quivis alius poſſit auctoritate Apoſtolic. ſeu ex officio ſuæ legationis, aliquem homicidam ſic exbannitum rebannire, reducere, ſeu revocare ad civitatem vel diſtrictum, aut eorum alterum; ſeu ei licentiam vel ſalvum conductum concedere redeundi ſeu morandi in eis, vel eorum altero, in perpetuum vel ad tempus modicum ſive magnum, nec etiam per diem unum, ſive noctem; quòd ſi ſecus per quenquam ex ſupradictis factum fuerit, incidat in pœnam excommunicationis ipſo facto, ſine ulteriori ſententia declarationis; à qua per alium quàm per ſummum Pontificem (& tunc facta de hoc ſpeciali expreſſione) non poſſit abſolvi; ac reductio, licentia, revocatio, ſalvus conductus, & caſſatio proceſſus & banni hujuſmodi, ſint ipſo jure nulla, nulliusque roboris, vel momenti: incidat etiam in pœnam ducatorum mille, Cameræ Apoſtolicæ applicandorum, quam Theſaurarius, cui hoc ſecretò vel publicè fuerit denunciatum, retinere faciat & mandet, nullo ſuper hoc expectato ſeu requiſito ſuperioris mandato: quòd ſi non fecerit Theſaurarius, ipſe eandem ſententiam excommunicationis ipſo facto, cum eiſdem qualitatibus, incurrat: ipſeque ſic rebannitus, reductus, revocatus, ſive alio quocunque modo reverſus, poſſit & debeat capi, detineri, & incarcerari; & de ipſo, ſecundùm ſententiam contra eum latam, juſtitia fieri per Gubernatorem, Poteſtatem, & alios officiales, ad quos ſpectat ſeu pertinet, incontinenti, ſine ulteriori licentia, notificatione, & requiſitione ſuperioris, vel alterius, ſub pœna ducentorum ducatorum auri, Cameræ Apoſtolicæ applicandorum vel retinendorum; quam Theſaurius præfatus ſimili modo & forma, ac ſub ſimilibus cenſuris, faciat retineri; prout ſuperius eſt expreſſum. Hoc autem extendi voluit ad eos, qui revocati, rebanniti, vel aliàs quomodocunq; remiſſi fuerint, quacunq; auctoritate ſeu licentia (præterquam ex ſpeciali commiſſione ſeu mandato Romani Pontificis, contento in literis authenticis, & bulla plumbea munitis, à duobus menſibus citra, termino dierum quindecim, quo poſſint de civitate liberè recedere, eis conceſſo) vel qui in futurum rebannientur, revocabuntur, ſeu aliàs remittentur per quemcunq; quavis auctoritate prædicta, ſub pœnis pecuniariis, & aliis Eccleſiaſticis cenſuris, de quibus ſuperiùs eſt dictum.

Appellationi non eſt locus bannitis ob homicidium. Exilii fines quinquaginta milliaribus à loco delicti extenduntur.

CAP. III.

ITem quòd quæcunque appellationes interpoſitæ vel interponendæ ab hujuſmodi vel aliis ſententiis ſive gravaminibus contra homicidas latis, vel à proceſſu contra eos facto, etiam ſi lis vel inſtantia ſuper eis pendeat, & inhibitiones vigore ipſarum emiſſæ per auditorem cameræ, vel alium quemcunque ordinarium, vel delegatum, ſint nullæ & invalidæ, nec ad ulteriora ſuper eis, vel ipſarum vigore, procedi poſſit ac debeat: quinimò appellationes litis & cauſæ hujuſmodi, cenſeantur advocatæ, extinctæ & invalidæ, nec poteſtates vel alii officiales inhibiti, hujuſmodi mandatis, inhibitionibus, litis pendentiis, cenſuris & pœnis in eis contentis, aſtringantur; imò teneantur, & debeant, ſub pœnis ſupradictis, ad executionem ſententiarum latarum procedere. Poſſit tamen in cauſis aliis, à jure vel ſtatuto permiſſis, appellari ad Gubernatorem civitatis ſeu provinciæ; qui infra menſem cauſam diffinire teneatur; quo elapſo, appellatio, inhibitio, & inſtantia ſuper eis ſint nulla & liberè, ſine impedimento, poſſit fieri executio ſententiæ vel banni, ac ſi non fuiſſet inhibitum & appellatum; quodque banniti & condemnati propter hujuſmodi crimen homicidii, cenſeantur & ſint banniti ab omnibus circumvicinis, uſque ad milliaria quinquaginta, infra quæ, ſi reperti fuerint, poſſit & debeat capitalis ſententiæ, ſive condemnationis pecuniariæ executio fieri contra eos, per poteſtates & alios officiales, civitati, diſtrictui, & loco præſidentes, ſub pœnis pecuniariis ſimili forma imponendis.

Homicidis notorii rei quibus pœnis ſubjiciantur.

CAP. IV.

ITem quòd omnes & ſinguli homicidæ, quorum delictum notorium fuerit, vel de homicidio infamati, ſeu condemnati, etiam ſi de delicto hujuſmodi, ex forma ſtatutorum, non poſſit inquiri, vel aliqua pœna imponi, vel etiam ſi ipſius delicti, vel pœnæ pro eo interpoſitæ, auctoritate Apoſtolica, vel alterius, ab ea vel à Romano Pontifice poteſtatem habentis, ſit facta remiſſio, caſſatio proceſſus, & ſententia annullata, vel aliàs quomodolibet diſpenſatum, per viam gratiæ ſeu juſtitiæ, in toto vel in parte, non poſſit habere officia vel dignitates in quibuſcunque locis, civitatibus, & terris, à quibus banniti fuerint, in quibus domicilium eorum originemque habuerint, ſeu aliam moram traxerint, vel reſederint, etiam ſi fuerint abſoluti, rebanniti, vel aliàs eorum ſententia, ſeu condemnatio, ſive proceſſus caſſati, irritati vel aliàs pro infectis habiti; ſed perpetuò ſint infames, & omni dignitate privati, nec poſſint ferre teſtimonium, nec tabellionatus officium exercere, non admittantur ad judicandum, ſeu ad aliud officium exercendum, & ab omnibus actibus legitimis ſint perpetuò ſuſpenſi; quinimò ſi hujuſmodi officia acceptaverint, exercuerint, ſeu ad ea exercenda admiſſi fuerint, tam ipſi quàm gubernator, legatus aut ſuperior, qui eum elegerit, vocaverit, aut ipſum officium exercere, ſeu ei præeſſe paſſus fuerit, pœnam quingentorum ducatorum auri, ipſo facto incurrat, & ſua gubernatione privetur, nec geſta in judicio, vel extra judicium, tam per eum qui admiſſus fuerit ad officium, quàm per eum, qui illud ab eo exercere paſſus fuerit, de cætero valida ſint, & robur obtineant: quinimò ſint nullius roboris vel momenti, & ſi Eccleſiaſticæ perſonæ fuerint, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrant.

Sixtus IV.

Deo & hominibus exoſi viri ſanguinum, adverſus quorum audaciam & ferociorem petulantiam conſtitutio à Pio II. edita probatur & confirmatur.

CAP. V.

DEo & hominibus abominabiles eſſe viros ſanguinum, Propheta teſtatur, nec immeritò, cùm horrenda ſævitia, non ſolùm corporum, ſed etiam animarum eorum, quos interimunt (ſi non ſint armis ſpiritualibus, divina præveniente gratia, præmunitæ) deperditionem procurare noſcantur, pro quibus Dominus noſter Ieſus Chriſtus mortem ſubiit temporalem. Ad reprimendum igitur talium conatus nefarios, plurimùm conferre arbitramur, contra eos qui hujuſmodi deteſtabile ſcelus patrare non expaveſcunt, juſtitia ſeveriſſima puniri, & latas pro tempore condemnationes debitæ executioni demandari: eaque quæ pro talium condemnationum faciliori executione, & ſicariorum hujuſmodi perſecutione, à prædeceſſoribus noſtris providè emanarunt, ut eò firmius obſerventur, quò fuerint ſæpius Apoſtolica auctoritate munita, libenter approbantes, munimine roboramus, atque alia deſuper ſtatuimus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem per fœl. recor. Pium Papam II. prædeceſſorem noſtrum, accepto, quòd à certis annis tunc elapſis citra, &c. Cùm autem (ſicut nuper accepimus) contenta in eiſdem literis ab aliquibus temporibus citra non fuerint obſervata, & ex illorum in obſervantia ſubditi præfatæ Eccleſ. promptiores fuerint ad homicidia committenda, jamque ferè paſſim quotidiè homicidia perpetrentur, & homicidæ præfati ideò ad illa committenda promptiores exiſtant, quia ſperant latere, & ſuorum exceſſuum remiſſionem conſequi facilè poſſe, nos qui deteſtabilem & horrendam talium ſicariorum nequitiam, ad aliorum cautelam, opportunis juris remediis proſequi ſtudio cupimus indefeſſo, habitis ſuper his cum fratribus noſtris, præfatæ Eccleſiæ Cardinalibus, deliberatione matura, & de illorum conſilio, ſtatuta & decreta Pii prædeceſſoris præfati, & prout illa concernunt, omnia & ſingula in dictis literis contenta, auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore, approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, ac volumus, & præfata auctoritate de eorundem fratrum conſilio ſtatuimus & ordinamus, quòd condemnati hactenus, & quos in poſterum condemnari contingeret ubilibet, in civitatibus, terris, & locis prædictis, pro homicidio, ſive ut principales, ſive ut auxilium, conſilium & favorem præſtantes, ſuarum condemnationum remiſſionem, aut contra illos ſalvum conductum & licentiam ſecurè in loco patrati criminis, vel ei infra quinquaginta milliaria (ut præfertur) propinqua, nullatenus obtinere poſſint ab alio, quam à nobis, & Romano Pontifice, qui pro tempore erit, & alicujus alterius, etiam Legati de latere, remiſſio nemini ſuffragetur. Et ſi fortè contingeret, nos & eundem Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, ad remiſſiones ſive ſalvum conductum hujuſmodi procedere, talis remiſſio per præoccupationem proceſſiſſe cenſeatur, & nemini prodeſſe poſſit, niſi in illa verè præſentium literarum tenor de verbo ad verbum, non autem per clauſulas idem importantes, inſertus foret, & ſpecifica, & determinata cauſa exprimeretur, quæ nos & ſucceſſores noſtros induceret ad derogandum præſentibus, quæ cum tam matura deliberatione à nobis emanarunt. Romæ 14. Calend. April. 1484.

Iulius Secundus.

Homicidii reos & exules ob quodcunq; capitale ſcelus bannitos recipientes & tuentes, pœnis canonicis & à jure ſtatutis plectuntur.

CAP. VI.

DVdum per fœlic. record. Pium Papam II. prædeceſſorem noſtrum, accepto quòd à certis annis tunc elapſis citrà, in terris, locis, & tenimentis Romanæ Eccleſiæ mediatè vel immediatè ſubjectis quàmplura etiam ex levibus cauſis commiſſa eſſe reperiebantur homicidia, &c. Et deinde piæ memoriæ Sixtus Papa IV. etiam prædeceſſor noſter, accepto per eum quod in ipſius Pii prædeceſſoris literis contenta à certis annis tunc elapſis citrà non fuerant obſervata, &c. Prout in ſingulis literis prædictis plenius continetur. Cùm autem tempore aſſumptionis noſtræ ad ſummi Apoſtolatus apicem, propter guerras, quibus non ſolùm civitates, terræ, & loca temporali dominio eidem Romanæ Eccle. ſubjecta, ſed etiam tota Italia decem ferè annis, magno cum omnium in eis habitantium incommodo vexata fuerunt, in eiſdem civitatibus, terris & locis, præſertim in urbe noſtra inteſtina ac diuturna odia, & diſcordias, civileſque diſſiones vigere, ac furta, latrocinia, homicidia paſſim perpetrari cognoverimus, mente revolventes præfatum Sixtum prædeceſſorem & avunculum noſtrum, qui nos ad Cardinalatus honorem evexit, ad decorem & venuſtatem urbis prædictæ, & illius temporum reſtaurationes ac perſonarum ejuſdem urbis, ac aliarum civitatum & locorum eidem Romanæ Eccleſiæ ſubjectorum commoda, aciem ſuæ conſiderationis extendiſſe, illius exemplo permoti, animum ad ſedandum diſcordias & odia, tam in dicta urbe quàm aliis civitatibus, terris, & locis dictæ Eccleſiæ ſubjectis ad firmandam perpetuam pacem & quietem, non ſine maximis animi & corporis moleſtiis & curis, pro ſubditorum noſtrorum commodis applicavimus, idque opportunis juris remediis omni ſtudio efficere cupimus. Habita igitur ſuper iis cum fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus deliberatione matura, & de illorum conſilio, literas Pii & Sixti prædeceſſorum prædictorum, & prout illas concernunt, omnia & ſingula in dictis literis contenta, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, & innovamus, & robur firmitatis perpetuæ obtinere debere decernimus, ac illa ad bannitos, exititios, & rebelles, aut alios pro quocunque alio crimine capitali, à quibuſvis officialibus, tam in dicta urbe, quàm extra eam, & in terris eidem Romanæ Eccleſiæ mediatè vel immediatè ſubjectis juriſdictionibus pro tempore condemnatos, ac brigoſos nuncupatos, pacem juxta ordinationes dictæ urbis Apoſtolica auctoritate approbatas facere recuſantes, necnon jus ſibimet contra alios dicentes, aut cavalcatas ſine Romani Pontificis, aut officialium ſuorum ſpeciali licentia facientes vel moventes, præfata auctoritate, de eorundem fratrum conſilio extendimus, ac univerſis & ſingulis tam laicis quàm Eccleſiaſticis, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, excellentiæ, dignitatis, Ducibus quoque Comitibus, Baronibus, domicellis, necnon communitatibus, civitatibus, civitatum, terrarum, caſtrorum, & aliorum quorumcunque locorum, nobis & eidem Romanæ Eccleſiæ mediatè vel immediatè ſubjectorum, diſtrictè præcipiendo mandamus & inhibemus, ne aliquis eorum homicidas, bannitos, exititios, & rebelles, aut pro alio capitali crimine condemnatos, aut brigoſos, pacem facere recuſantes, ſeu jus ſibi contra alium dicentes, aut cavalcatas facientes vel moventes, in eorum civitatibus, caſtris, ſeu locis aliis quibuſcunque recipere & retinere, ſeu auxilium, conſilium vel favorem directè vel indirectè, publicè vel occultè, per ſe vel alium præſtare, aut in eorum domibus, ſeu caſtris, vel locis recipere & receptare præſumat.

Et quis contra inhibitionem & mandatum hujuſmodi quovis modo directè vel indirectè de cætero venire præſumpſerit, nos omnes & ſingulos ſic contravenientes, contra quos per Pium & Sixtum præfatos, ac alios prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, & Apoſtol. ſedis Legatos etiam ſatis eſt debitè proviſum, excommunicationis majoris, & anathematis ſententiam, à qua non niſi à nobis, vel eiſdem ſucceſſoribus, præterquam in mortis articulo conſtituti, & debita ſatisfactione præmiſſa, abſolvi poſſint, incurrere, eoſque omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, libertatibus, indultis, exemptionibus, immunitatibus realibus & perſonalibus, ac civitatibus,

caſtris

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

caſtris, terris, locis & dominiis eorum, dignitatibus, & honoribus, juribus, officiis, ac etiam feudis, & conceſſionibus quibuſcunque, quæ à nobis & Romana ac quibuſcunq; aliis Eccleſiis obtinere noſcuntur, ſub quacunque verborum forma & tenore, ac cum quibuſvis fortiſſimis & inſolitis clauſulis, immunitatibus, exemptionibus, & privilegiis, etiam præſervativis ab incurſu pœnæ privationis ipſo jure (quorum tenores ac ſi de verbo ad verbum inſerti forent, præſentibus pro expreſſis haberi volumus) eo ipſo privatos, & inhabiles ac indignos ad illa & quælibet alia in poſterum obtinenda, & quoſcunq; actus legitimos exercendos fore nunciamus, & alia per nos & ſucceſſores noſtros abſq; aliqua declaratione ſuper incurſu pœnæ privationis hujuſmodi, aut citatione eorum qui privationis pœnam incurrerint facienda, aliis perſonis in feudum ſeu vicariatum, aut alias, ac ſi per lapſum temporis conceſſionis, aut finitam lineam, ad dictam Cameram revertiſſent, liberè concedere, ac aliàs de illis diſponere poſſe decernimus & declaramus, necnon civitates, terras, caſtra, & loca prædicta Cameræ Apoſtolicæ confiſcamus, incorporamus, applicamus, & appropriamus, ac confiſcata, incorporata, applicata, & appropriata eſſe, ſicque contravenientes pro rebellibus ejuſdem Romanæ Eccleſiæ haberi & cenſeri debere volumus, eorum ſubditos, & vaſallos, & arcium, civitatum, terrarum, caſtrorum, & locorum prædictorum caſtellanos, à quocunq; fidelitatis juramento, quo ipſi eſſent quomodolibet aſtricti penitus abſolventes. Civitates quoq; terras, caſtra & loca prædicta, ſi ad ejuſdem Romanæ Eccleſiæ obedientiam ſe non reduxerint, ſeu in præmiſſis quomodolibet deliquerint, & etiam quorumcunq; eis conſilium, auxilium, vel favorem quovis modo directè vel indirectè, publicè vel occultè præſtantium, etiam quacunque Eccleſiaſtica vel mundana, etiam Regali præfulgeant dignitate & excellentia, ut præfertur, & ad quæ eos declinare contigerit, Eccleſiaſtico ſubjicimus interdicto, tamdiu firmiter obſervando, donec ibidem fuerint, etiam per triduum poſt inde diſceſſum. Illos quoq; qui aliquem ſciverint culpabilem in prædictis, & nobis vel ſucceſſoribus noſtris infra trium dierum ſpatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos verbum fideliter præferatur, ſimiles pœnas incurrere volumus.

Pius Quartus.

Homicidii reus in carcere conſtitutus audiatur, nec prius ad locum cædis remittatur, quin hæredum occiſi juri ſatisfecerit.

CAP. VII.

CVm nos dudum veſtigiis fœlicis recor. Iulii Papæ II. prædeceſſoris noſtri inhærentes nullum homicidii reum, qui ſe ab illo, etiam ſub prætextu quòd alium bannitum occiderit, ſeu ab alio banniti occiſore, juxta formam bannimentorum id permittentium, nominatus fuerit, aut ex alia quavis cauſa abſolvi debere prætendat, ad abſolutionem petendum per procuratorem, aut excuſatorem, ſeu defenſorem, etiam velut quemlibet de populo comparentem, audiri vel admitti debere, niſi ipſe reus ſe in carcere perſonaliter conſtituerit, ſtatuerimus & ordinaverimus, prout in noſtris deſuper editis literis, quarum tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, plenius continetur: Verùm cùm, ut nuper accepimus, à nonnullis in dubium revocetur, an in dictis noſtris literis ſolùm homicidæ banniti vel condemnati, non autem illi qui nondum condemnati vel banniti eſſent, comprehendantur. Nos propterea omnem ambiguitatem circa præmiſſa amputare & penitus tollere volentes, motu ſimili, & ex noſtra certa ſcientia, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, nullum ab homicidio, ſeu alio quovis crimine, pro quo pœna corporalis veniat imponenda, ex aliqua cauſa, etiam quia alium bannitum occiderit, vel ab alio banniti occiſore, juxta formam proclamatuum & bannimentorum id permittentium, vel conſtitutionum deſuper editarum, nominatus fuerit, ſive etiam quia ab ipſo occiſus, bannitus & condemnatus extiterat, ac impunè ex diſpoſitione dictorum proclamatuum & bannimentorum ſeu conſtitutionum occidi potuerit, ſe abſolvi debere prætendentem, ſive pro homicidio, aut alio crimine per eum commiſſo bannitus & condemnatus ſit, ſive nondum bannitus nec condemnatus, nec etiam inquiſitus exiſtat, per ſe vel aliam perſonam pro eo quomodolibet comparentem, ad abſolutionem petendum admitti vel audiri poſſe, niſi ſe prius in carcere conſtituerit, & ad cauſam hæredes, ab ipſo occiſi, citari, & in eventum quòd quis ab homicidio per ipſum commiſſo ex eo quòd alium bannitum occiderit, vel ab aliquo banniti occiſore, ut præfertur, nominatus fuerit, ſe abſolvi obtineat, eum nihilominus à loco in quo hæredes occiſi commorantur, quouſq; ab illis pacem obtinuerit, exulare debere, neq; ad eum locum aliter, niſi pace ab illis habita remitti poſſe, perpetuo ſtatuimus & ordinamus. Inhibentes nihilominus omnibus & ſingulis judicibus quacunq; auctoritate fulgentibus, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, aliisq; arbitrii noſtri pœnis, & noſtris etiam de latere Legatis ſub indignationis noſtræ pœna, ne contra tenorem hujus noſtræ conſtitutionis, de cætero quempiam ſic, ut præmittitur, ſe abſolvi petentem, niſi in carcere conſtitutum, quoquomodo audiant vel admittant: & ubi ſecus fecerint, proceſſus taliter habitos, ac ſententias deſuper latas, nullius fore momenti, ac vitio nullitatis ſubjacere, & illis non obſtantibus, reos ſic abſolutos pœnis debitis, ſeu de novo inquiri poſſe. Rom. 2. Feb. 1563.

Sixtus V.

Rei pro cujuſcunq; flagitii culpa ad capitalem pœnam damnati etiam per contumaciam, non audiantur, niſi in carceribus conſtituti & hæredibus eorum ad quos actio pertinet citatis.

CAP. VIII.

LIcet aliàs fœlic. recordat. Pius Papa IV. prædeceſſor noſter motu proprio, & ex ejus certa ſcientia, ſua perpetuò valitura conſtitutione ſanciverit, nullum ab homicidio, ſeu alio quovis crimine, pro quo pœna corporalis veniret imponenda, ex aliqua cauſa, vel quia bannitum occidiſſet, ſeu ab alio banniti occiſore juxta formam proclamatuum & bannimentorum id promittentium, vel conſtitutionum deſuper editarum nominatus fuiſſet, ſive etiam quia ab ipſo occiſus bannitus & condemnatus extitiſſet, & impunè ex diſpoſitione dictorum proclamatuum & bannimentorum, ſeu conſtitutionum occidi potuiſſet, ſe abſolvi debere prætendens, ſeu pro homicidio, aut alio crimine per eum commiſſo bannitus & condemnatus foret, ſive nondum bannitus & condemnatus, nec inquiſitus exiſteret, per ſe vel aliam perſonam pro eo quomodolibet comparentem ad abſolutionem petendum admitti vel audiri poſſe, niſi ſe prius in carceribus conſtituiſſet, & defuncti hæredes ab ipſo citati fuiſſent. Et in eventum quòd quis ab homicidio per eum commiſſo, ex eo quòd alium bannitum occidiſſet, vel ab alio banniti occiſore nominatus foret, ſe abſolvi obtineret, eum nihilominus ad locum in quo occiſi hæredes commorantur, quouſque ab illis pacem obtinuiſſet, exulare debere, neq; ad eum locum aliter niſi pace ab illis habita remitti poſſe, perpetuò ſtatuerit & ordinaverit: Inhibens nihilominus omnibus & ſingulis judicibus, tam ſecularibus, quàm Eccleſiaſticis, etiam noſtris de latere Legatis ſub indignationis ſententiæ pœna, ne contra conſtitutionis hujuſmodi tenorem de cætero quempiam ſic, ut præmittitur, ſe abſolvi petentem, niſi in carcere conſtitutum quoquomodo audeant vel præſumant, & ubi ſecus fecerint, taliter per eos habitos proceſſus, & ſententias deſuper latas nullius fore momenti, ac nullitatis vitio ſubjacere, & illis non obſtantibus reos ſic abſolutos pœnis debitis puniri, ſeu de novo inquiri poſſe. Sicque per quoſcunq; judices & Commiſſarios quavis auctoritate fulgentes, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi facultate & auctoritate, judicari debere decre-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

verit, aliaq; forſan fecerit, prout in ipſis Pii literis deſuper in forma motus proprii ſignatis, plenius continetur. Cùm tamen à nonnullis in dubium revocetur, an in literis Pii prædeceſſoris hujuſmodi, comprehendantur etiam illi qui ex aliqua criminali cauſa, pro qua pœna corporis afflictiva imponenda foret, in eorum contumaciam condemnati fuerint, ita ut ad purgandum contumaciam & condemnationem hujuſmodi, admitti vel audiri non debuerint, nec debeant, niſi prius ſe in carceribus conſtituerint: Nos omnem circa præmiſſa ambiguitatem è medio tollere & penitus amputare volentes, necnon literarum hujuſmodi tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illisq; nihil addentes, vel minuentes, motu ſimili ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine decernimus & declaramus, eos omnes & ſingulos qui ex hujuſmodi cauſis, licet in eorum meram contumaciam hactenus condemnati fuerint, & in futurum condemnabuntur, ſub eiſdem literis omninò comprehenſos fuiſſe, & eſſe, ac fore, ita ut non aliter ad purgandum dictam eorum contumaciam & condemnationem admitti debuerint, vel debeant, niſi ſeſe prius in carceribus conſtituerint vel conſtituant. Decernentes quod in quacunque inſtantia, caſu, & cauſa ſe abſolvi petant, licet forſan in aliqua ſe conſtituerint, nullo modo audiantur, niſi ſe prius in carceribus ſervatis ſervandis de novo conſtituerint, & novæ conſtitutioni hujuſmodi ad plenum ſatisfecerint. Ac omnes & ſingulas abſolutiones, remiſſiones, & quaſvis alias gratias contra præſentium tenorem quomodolibet pro tempore impetratas, & à quibuſcunque judicibus cujuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis & conditionis exiſtant, quovis prætextu, vel cauſa emanatas nullatenus attendi debere, minusque cuiquam prodeſſe modo poſſe, ſed tanquam nullas & invalidas, nulliusq; roboris vel momenti, rejiciendas eſſe, licereq; præfatis & aliis judicibus, quibuſcunq; illis non obſtan. proceſſus hujuſmodi reaſſumere, & prout juris fuerit terminare. Rom. 12. Iul. 1567.

Idem.

Sanctionum piè & juſtè in homicidas & bannitos editarum accurata declaratio & confirmatio.

CAP. IX.

Piæ memoriæ Pius Papa IV. prædeceſſor noſter, Pii II. Pauli, Sixti, Iulii, Leonis, & Clementis prædeceſſorum literas in bannitos, ſicarios, & homicidas latas, cum ſtatutorum, ordinationum, extenſionum, ampliationum, revocationum, caſſationum, irritationum, annullationum, decretorum, confiſcationum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requiſitionum, & mandatorum, ac omnibus & ſingulis aliis in eis reſpectivè contentis clauſulis, auctoritate Apoſtolica per ſuas literas approbavit, & innovavit, ac perpetua roboris firmitate ſubſiſtere, & per ſingulos quos literæ ipſæ concernebant, & concernerent in futurum, ſub excommunicationis, anathematis, maledictionis, infamiæ, ſuſpenſionis, diffidationis, criminis læſæ majeſtatis, ſeditionis, rebellionis, confiſcationis, depoſitionis, privationis, inhabilitatis, & interdicti, ac aliis cenſuris, & pœnis, Eccleſiaſticis & temporalibus, ac corporis afflictivis, in eiſdem literis contentis, quas contravenientes eo ipſo incurrerent, perpetuò inviolabiliter obſervari, illasque etiam ad homicidas, ſicarios, exititios, criminoſos, rebelles, aliosq; infames, propter homicidia & alia nefanda per eos perpetrata, exceſſus, crimina, & delicta, etiam ad hoc ut ipſi in civitatibus, terris, caſtris, vel locis eorum, ſeu in quibus tunc morabantur banniti & condemnati, etiam habita pace ab hæredibus, filiis, ſeu conſanguineis occiſorum, aut partium læſarum, non ſolùm à locis circumvicinis uſque ad quinquaginta milliaria, ſed etiam ab omnibus & ſingulis civitatibus, terris, caſtris, & locis, etiam regni, & partium prædictarum nobis & dictæ Romanæ Eccleſiæ mediatè vel immediatè quomodolibet ſubjectis, banniti & exules eſſent, & eſſe cenſerentur, nec in illis ſeu eorum aliquo, etiam prætextu cujuſvis licentiæ, ſalviconductus, remiſſionis, reductionis, revocationis, vel alterius gratiæ per eos ſuper [illegible] quomodolibet pro tempore obtentæ morari [illegible] poſſent. Et ſi in eis reſiderent, vel reperti eſſent, [illegible] & detineri, & incarcerari, ac juxta criminum & exceſſuum per eos perpetratorum qualitatem, & literarum Pii II. & Clementis prædeceſſorum hujuſmodi [illegible] rem, ſub pœnis in eisdem literis contentis per [illegible] civitatis, terræ, caſtri, vel loci, in qua vel quo [illegible] forent, debitis pœnis plecti, ſeu inde educi, & ad [illegible] ſeu officiales, ad quos criminum ſeu exceſſuum [illegible] dem punitio de jure vel conſuetudine pertineret, [illegible] deberent, extendi & ampliari debere, & in eis [illegible] habere decrevit. Et nihilominus præmiſſa omnia & ſingula, prout per Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leonem, & Clementem prædeceſſores præfatos ſtatuta, ordinata, extenſa, ampliata, revocata, caſſata, annullata, inhibita, decreta, & declarata fuerant, etiam ad hoc [illegible] ces, Barones, Marchiones, Comites, Domini temporales, Vicarii, Feudatarii, Capitanei, Magnates, Principes, communitates, cives, officiales & perſonæ, ac alii quos prædictæ, & præſentes literæ, concernunt, ac ipſorum [illegible] literas, & in eis contenta hujuſmodi non obſervantes [illegible] illis directè vel indirectè quomodolibet contravenientes, ac eis adhærentes, eorumque fautores & complices [illegible] ſingulas cenſuras & pœnas prædictas eo ipſo abſq; alia declaratione incurrerent, & incurriſſe cenſerentur [illegible] Duces, Barones, Marchiones, Comites, domini temporales, Vicarii & Feudatarii, civitatum, terrarum, caſtrorum & locorum, etiam regni, & partium prædictarum [illegible] eidem Eccleſiæ immediatè ſubjectorum aliquos [illegible] dictæ Eccleſiæ hoſtes & inimicos, aut ſubditos [illegible] bannitos, & facinoroſos, cujuſcunq; ſtatus vel conditionis eſſent, publicè vel occultè, ullo unquam tempore recipere vel acceptare nullatenus præſumerent [illegible] quos ad eorum dominia & territoria confugere contingeret, illos ex eorum dominiis vel territoriis [illegible] expellere, ſeu ad ſimplicem juſſionem vel requiſitionem ſuam, & ſucceſſorum ſuorum, quo vellet, & [illegible] ipſi vellent, tutè conduci facere, ac quod præmiſſa ab [illegible] jus ſubditis inviolabiliter obſerventur omni excuſatione ceſſante cum effectu curare, ſub ſimilibus privationis & rebellionis, ac criminis læſæ majeſtatis pœnis ſi contra fecissent eo ipſo incurrendis.

Necnon ut homicidæ, fautores & complices [illegible] facilius capi & puniri poſſent, quod communitates civitatum, & univerſitates terrarum, caſtrorum, & locorum, in quibus ſeu quorum territorio, diſtrictu, & ditione dicta homicidia perpetrarentur, ſub paribus interdicti Eccleſiaſtici, & duorum millium per communitates, ac mille ducatorum per univerſitates, necnon civitatum, terrarum, & locorum eorundem Domicelli, Barones, Vicarii & alii in temporalibus domini ſub majoris excommunicationis latæ ſententiæ, & quinq; millium ducatorum auri præfatæ Cameræ irremiſſibiliter applicandorum, eo ipſo, abſq; alia declaratione incurrendis pœnis, eoſdem homicidas, complices, & fautores ſtatim capere, ac omnem exactiſſimam diligentiam, de qua per publica documenta fidem etiam facere tenerentur, capi facere: & ſi eos capere non poſſent, ſtatim commiſſum homicidium univerſitatibus, ſeu incolis & habitatorib. oppidorum & locorum circumvicinorum, ad quæ declinabunt ſeu declinare poterunt, notificari. Communitates verò & domini [illegible] in temporalibus prædicti, ad quorum ditiones [illegible] clinabunt, cùm primum id ad eorum notitiam devenerit [illegible] eos apprehendere, ſeu apprehendi facere: quod ſi [illegible] potuerint, ſimiliter id univerſitatibus ſeu incolis & habitatoribus vicinorum locorum ad quæ declinabunt [illegible] verisimiliter declinare poterunt, inſinuare, & capere eorum

eorum judices ordinarios traducere, & tradere, ſub ſimilibus pœnis tenerentur, & deberent, de novo ſtatuit, ordinavit, inhibuit, & declaravit. Et ſimiliter quibuſvis dictæ ſedis Legatis etiam de latere, ac Nunciis, & Provinciarum Rectoribus, necnon ſuis, & dictæ Romanæ Eccleſiæ Vicariis in temporalibus pro tempore exiſtentibus, & præfatis communitatibus, omnem ſuper abſolutionis homicidiorum hujuſmodi, per eum & prædeceſſores ſuos ac ſedem eandem, ſub quavis forma & verborum expreſſione conceſſam, approbatam, & innovatam auctoritatem & facultatem revocavit, caſſavit, irritavit, & annullavit. Et ſi quando ſimiles abſolutiones per eum, & ſucceſſores ſuos Rom. Pontifices, & ſedem præfatam concedi contingeret, illas per judices & officiales, ad quos pertineret, niſi trinæ literæ Apoſtolicæ ſub intervallo unius menſis pro ſingulis literis hujuſmodi cum expreſſa derogatione præſentium deſuper emanarent, nullatenus admitti vel obſervari voluit, prout in ſingulis literis prædictis plenius continetur.

Cùm autem ſtatim ubi nos ad ſummi Apoſtolatus apicem divina cooperante providentia aſſumpti fuimus, ob earundem literarum non obſervationem in eiſdem civitatibus, terris & locis, ac etiam in alma urbe noſtra varias diſſenſiones, diſcordias, & odia vigere, latrocinia & homicidia, aliaque nefandiſſima crimina perpetrari, ac præfatos Pium II. Paulum, Sixtum, Iulium, Leonem, Clementem, ac Pium IV. prædeceſſores pro fœlici ac tranquillo ſtatu & commodo perſonarum tam dictæ urbis quàm aliarum civitatum, terrarum & locorum prædictorum, præmiſſa ſtatuiſſe, ordinaſſe & peregiſſe perſpexerimus: Idcircò nos quoque eadem ratione quietis videlicet ac pacis moti, habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris ejuſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus deliberatione matura, ac de illorum unanimi conſilio & aſſenſu ſingulas Pii II. & Pauli, ac Sixti, necnon Iulii, & Leonis, & Clementis, & Pii IV. prædeceſſorum literas hujuſmodi, cum ſtatutorum, ordinationum, extenſionum, ampliationum, revocationum, caſſationum, irritationum, annullationum, decretorum, confiſcationum, incorporationum, applicationum, voluntatum, hortationum, requiſitionum, & mandatorum, omnibusq; & ſingulis aliis in eis reſpectivè contentis clauſulis, Apoſtolica auctoritate prædicta, tenore præſentium approbamus, confirmamus, & innovamus, illisq; perpetuum & inviolabilis firmitatis robur adjicimus, ac ab omnibus & ſingulis, quos illæ concernunt, penitus ac ſub prædictis per contrafacientes irremiſſibiliter incurrendis pœnis obſervari volumus atque decernimus, eaſdemq; literas ad hoc, ut ſi homicidæ, ſicarii, banniti in civitatibus, terris, caſtris, & locis prædictis cuiquam damna aliqua intulerint, ipſiq; damnis taliter illatis, à civitatum communitatibus, ac terrarum, caſtrorum, & locorum hujuſmodi univerſitatibus capti & deprehenſi non fuerint, ſed taliter delinquentes impunè evaſerint, communitates ac univerſitates hujuſmodi (præter hoc, quòd ad damnorum quorumcunq; ſic illatorum parti læſæ, damnaque hujuſmodi patienti, eorumq; hæredibus plenariam reſtitutionem & ſatisfactionem omninò teneantur) ad tantundem quantum damna illata hujuſmodi extimata fuerint, Cameræ Apoſtolicæ realiter & cum effectu perſolvendum omninò ſint aſtricti, auctoritate & tenore præfatis extendimus & ampliamus. Mandantes eiſdem communitatibus & univerſitatibus, quatenus ipſæ in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub majoris excommunicationis, ac aliis nobis, & pro tempore exiſtenti Romano Pontifici benevíſis pœnis, eoſdem ſicarios & bannitos, in eorum civitatibus, caſtris, terris & locis commorantes, ſeu per eas & ea tranſeuntes, capere, & ad populum convocandum & coadjuvandum campanas pulſare, eosq; ſic captos ad carceres conducere, aut Curiæ temporali conſignare omninò teneantur. Rom. 3. Non. Iul. 1566.

Sixtus Quintus.

In ſicarios, bannitos, latrones, & homicidas æquiſſima conſtitutio, priorum Pontificum decreta confirmans.

CAP. X.

HOc noſtri Pontificatus initio, inter multa Reipublicæ damna & incommoda, quæ menti noſtræ obverſabantur, nobis longè fuit graviſſimum, quòd populos S. R.E. ditioni temporali ſubjectos, non modo ad rerum ſubſtantiarumque ſuarum perturbationem & jacturam, ſed etiam vitæ periculum redactos invenerimus, exulibus, bannitis, cæteriſque id genus facinoroſis hominibus ita undiq; ingruentibus & graſſantibus, ut vix quiſquam ab hac hominum peſte tutus alicubi conſiſtere poſſe videatur. Quare cùm ad hæc ſananda mala, ex officii noſtri debito, & præcipua erga noſtros ac ejuſdem Rom. Eccl. ſubditos charitate aſſiduè extimulemur, nihil non agere & tentare decrevimus, quo populis optata quies, ſalus, ſecuritas & tranquillitas per nos reſtituatur. Quod ita demum, Deo auxiliante, ſperamus nos eſſe conſecuturos, ſi cautè provideatur, ne ullum domi foriſq; intra extrave fines noſtros criminoſis hominibus hujuſmodi pateat diffugium aut receptaculum, ſed omninò legum & magiſtratuum ſeveritatem, juſtitiæq; gladium ſubire, ac debitas pœnas luere cogantur.

Itaque de fratrum noſtrorum conſilio omnes & ſingulas conſtitutiones à fœl. record. Pio II. Paulo etiam II. Sixto IV. Iulio ſimiliter II. Leone X. Clemente VII. Iulio III. Pio etiam IV. Pio V. Greg. XIII. & quibuſvis aliis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, ſuo cujuſq; tempore in deteſtabile prædictorum & aliorum infrà ſcriptorum hominum genus, pro temporis & criminum ratione editas, cum omnibus & ſingulis eis contentis, quoad ea quæ præſentibus non contrariantur, & excepta excommunicationis ſententia, per eaſdem conſtitutiones in illis contravenientes promulgata, quam ne animarum perniciem potius quàm ſalutem adferat, conſultò tollendam & ſubmovendam duximus, ex certa ſcientia noſtra approbantes & innovantes, illarumq; omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererētur, pro expreſſis & inſertis haberi volentes. Romæ primo Anno Pontificatus Sixti V.

TITVLVS IX.

DE FALSIS ET FALSVM EXPONENTIBUS.

Innocentius VIII.

Perſonæ qualitatem & conditionem mentientes, ut aliquid facilius conſequantur, rei hoc obliquo tramite aſſecutæ fructu careant.

CAP. I.

CVm, ſicut non ſine diſplicentia accepimus, nonnulli conſcientiæ ſuæ prodigi, & avaritiæ morbo laborantes, ut literas Apoſtolicas gratis expediant, & officiales debita eorum portione defraudent, in eiſdem literis ſe nonnunquam venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut dilectorum filiorum abbreviatorum de majori præſidentia, ſeu literarum prædictarum ſcriptorum, necnon aliarum perſonarum quarumcunque, ex quarum qualitatibus & privilegiis ſive antiqua conſuetudine literas ipſas gratis expedire ſolent, nepotes, & quandoq; germanos, interdum verò familiares continuos commenſales fuiſſe & eſſe affirmare, & ut tales in dictis literis ſe inſcribi facere ac feciſſe non vereantur, cùm revera tales non fuerint, in animarum ſuarum periculum, ac officiorum Roman. curiæ non modicum præjudicium & gravamen: Nos fraudibus & deceptionibus hujuſmodi prout noſtro incumbit officio de remedio opportuno providere volentes, motu proprio, & ex certa ſciētia, omnes & ſinguli cujuſcunq; ſtatus, gradus & conditionis fuerint, & quocunq; nomine

nuncupentur, qui ſe Cardinalium, aut aſſiſtentium ſeu ſcriptorum eorundem, aut aliarum perſonarum quarumcunq;, ex quarum qualitatibus & privilegiis, ſive antiqua conſuetudine literas ipſas gratis expediri ſolent, nepotes, ſeu germanos, aut familiares continuos commenſales in eiſdem literis nominaverint, cùm revera tales non fuerint: excommunicationis ſententia, à qua niſi per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, mortis articulo excepto, ac ſatisfactione prævia, abſolvi non poſſint, auctoritate Apoſtolica per præſentes innodamus. Et nihilominus conceſſiones & gratias in eiſdem literis contentas quaſcunq;, ipſasq; literas hacten' expeditas & expediendas, viribus omninò carere, eiſq; & eorum ſingulis in aliquo ſuffragari non potuiſſe, nec in futurum poſſe, motu, auctoritate & ſcientia ſimilibus decernimus & declaramus, ac volumus quòd mandatum, decretum, & declaratio noſtra hujuſmodi in Cancellaria Apoſtolica publicetur, & in illius libro deſcribatur, & perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obſervetur. 18. Aug. 1487.

Paulus Quartus.

Qui perſonis interpoſitis beneficiorum proviſionem venantur, aut ſeipſos in canonico examine offerunt, quo alterius ignorantiæ & imperitiæ fucum præbeant, falſumq; tueantur, excommunicantur.

CAP. II.

INter cæteras curas, quibus ex Apoſtolatus officio aſſiduè urgemur & premimur, ea continuè animo noſtro fixa fuit, ut beneficia Eccleſiaſtica, præſertim curam animarum habentia, perſonis conferantur idoneis, quæ vellent & poſſent apud ea perſonaliter reſidere, ſcirentque eis laudabiliter deſervire. Et ad hoc dilectos filios noſtros Bernardinum ſancti Matthæi Tranen. & Scipionem ſanctæ Potentiæ de Piſis, ac Ioannem ſancti Ioannis apud portam Latinam titulorum, Reumanum, nuncupatos presbyteros Cardinales, qui unà cum venerabili fratre Franciſco Epiſcopo Gebenen. Datario noſtro diſtributioni & proviſioni beneficiorum hujuſmodi præeſſent, jamdudum deputavimus. Verùm cùm audiamus, eoſdem Cardinales & Datarium, licet in his eam, quam poſſunt, majorem ſemper adhibuerint & indies adhibeant diligentiam, perſonas quibus beneficia ipſa conferenda ſunt, ſuper literatura examinando, de eorum vita & moribus, ac beneficiis per eos obtentis, aliiſque ad præmiſſa facientibus accuratè inquirendo, diverſimodè tamen circumveniri & falli, ac diverſas eis fraudes in præmiſſis fieri, aliquibus ſe alios eſſe ſimulantibus, & tanquam tales ſe in examine ſupponentibus, & aliis beneficia pro perſonis ſibi cognitis, & id ignorantibus, ut poſtmodum cum eis beneficia etiam per ſimoniacam pravitatem contractare, & ſuper eis paciſci poſſint: aliis beneficia tam pro ſe quàm aliis perſonis cum oblatione diverſarum penſionum annuarum diverſis perſonis, etiam familiaribus, continuis commenſalibus noſtris, aut aliis quos ipſi nobis gratos & acceptos eſſe exiſtimant, annuatim perſolvendarum, & ſic ſimoniacam hæreſim incurrendo: aliis beneficia hujuſmodi pro diverſis aliis, ſub ſpe penſionem annuam aut aliud commodum temporale ab eis conſequendi: aliis beneficia ipſa pro ſeipſis animo & intentione, & interdum pacto expreſsè firmato, de eis poſtmodum in favorem aliorum, qui aliquando minus idonei, & non benemeriti exiſtunt, cum ſimili penſione, aut commodo, aut ſine illa, vel illo reſignandis & dimittendis, maxima cum inſtantia obtinere procurantibus. Nos præmiſſis fraudibus & dolis, ac hæreſi ſimoniacæ quantum cum Deo poſſumus efficaciter occurrere volentes, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, atque decernimus, quòd de cætero omnes & ſinguli, qui poſt publicationem præſentium in locis infrà ſcriptis faciendam, occaſione beneficiorum obtinendorum ſe alios eſſe ſimulaverint, & tanquam tales ſe in examine ſuppoſuerint, aut beneficia pro perſonis id ignorantibus, ſeu pro ſe vel pro aliis cum oblatione alicujus penſionis annuæ, aut pro aliis, cum ipſe [illegible] annuam, aut aliud quantumvis modicum temporale commodum ab eis conſequendi, vel pro ſeipſis principaliter, animo & intentione ea poſtmodum in favorem aliorum, etiam quantumvis idoneorum & benemeritorum, cum ſimili penſione aut commodo, aut ſine illa, eo reſignandi, obtinere procuraverint, cujuſcunq; ſtatus, gradus, ordinis & conditionis exiſtant, etiam ſi Epiſcopali, aut alia majori dignitate Eccleſiaſtica, vel Cardinalatus honore, ſeu mundana, etiam Regia, Ducali, aut Marchionali præeminentia præfulgeant, excommunicationis & anathematis, ac maledictionis æternæ ſententiam, qua niſi à nobis, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolvi nequeant, necnon privationis omnium & ſingulorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura & ſine cura ſæcularium & quorumvis ordinum regularium, per eos in titulum vel commendam, aut aliàs quomodolibet obtentorum, & inhabilitatis ad illa & alia in poſterum obtinenda pœnam, eo ipſo abſq; alia deſuper facienda declaratione incurrant, ita ut conſtito ſolum ſummariè & extrajudicialiter, quòd ipſi contra tenorem præſentium aliquid fecerint, per curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generalem auditorem ſeu viceauditorem, vel ejus locumtenentem pro talibus & ut tales publicari poſſint: & nihilominus, ſic, ut præfertur, obtentæ proviſiones [illegible] mendæ, aliæq; diſpenſationes nullæ ſint, irritæ & inanes, nullumq; alicui jus in ipſis beneficiis vel ad illa tribuant, nec aliquis earum vigore fructus ſuos faciat, ſed eorum reſtitutionem teneantur, poſſintq; beneficia ſic impetrata quàm per eos antè obtenta, tanquam [illegible] præmiſſo vacantia, à nobis & Romano Pontifice pro tempore exiſtente duntaxat liberè impetrari. Volumus autem ſtatutum, ordinationem, & decretum noſtra hujuſmodi etiam quoad monaſteria monialium, & alia beneficia, per moniales aut alias mulieres obtineri ſolita, locum habere.

Leo Decimus.

Surreptitiæ ſiunt literæ per falſam rei narrationem [illegible] impetratæ.

CAP. III.

INhærendo [a] veſtigiis prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, ſicut non abſq; gravi diſplicentia accepimus, nonnulli animæ ſuæ prodigi, & avaritiæ morbo laborantes, ut literas Apoſtolicas gratis expediant, & Romanæ Curiæ officiales debita eorum portione defraudent, in eiſdem literis nonnunquam venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Vicecancellarii, & aliorum Cardinalium, aut dilectorũ filiorum Abbreviatorum de minori præſidentia, ſeu literarum prædictarum ſcriptorum, necnon aliarum perſonarum quarumcunq;, ex quarum qualitatibus, & privilegiis, ſive antiqua conſuetudine, literas ipſas gratis expedire ſolent, nepotes, & quandoque germanos, interdum verò familiares continuos commenſales fuiſſe & eſſe affirmare, & ut tales in dictis literis ſe inſcribi facere & feciſſe non vereantur; cùm revera tales non fuerint, in animarum ſuarum periculum, & officiorum ejuſdem Rom. Curiæ non modicum præjudicium & gravamen. Nos igitur fraudibus & deceptionibus hujuſmodi, prout noſtro incumbit officio, de remedio opportuno providere volentes, motu proprio & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & ſingulos cujuſcunq; ſtatus, gradus, vel conditionis fuerint, & quocunq; nomine nuncupentur, qui ſe Vicecancellarii, aut aliorum Cardinalium, vel Abbreviatorum, ſeu ſcriptorũ eorundem, aut aliarum perſonarum quarumcunq; ex quarum qualitatibus & privilegiis, ſive ex antiqua conſuetudine hujuſmodi literas ipſas in toto vel in parte gratis expedire ſolent, nepotes

a *Convenit hac conſtitutio cum ea quam Innocentius* [illegible] *hanc rem ſup. c. 1. eod.*

fratres,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

fratres, aut familiares continuos commenſales in eiſdem literis etiam motu proprio conceſſis nominaverint, ſi re vera tales nepotes, aut fratres, vel familiares continui commenſales non fuerint, necnon officiales præmiſſa fieri procurantes, ſeu permittentes, excommunicationis ſententiam, à qua non niſi per Romanorum Pontificem pro tempore exiſtentem (articulo mortis excepto, ac debita ſatisfactione prævia) abſolvi poſſint, auctoritate Apoſtolica per præſentes innodamus, eosque excommunicationis ſententiam hujuſmodi in dictum enuentum exnunc, prout extunc, & econtra incurriſſe declaramus, & pro talibus publicè judicari mandamus: Ac ipſos officiales procurantes ſeu permittentes hujuſmodi, à ſuorum officialium perceptione emolumentorum per continuum, ultra alias pœnas quos propterea incurrent, omninò ſuſpendimus. Et nihilominus conceſſiones & gratias in eiſdem literis contentas quaſcunque, ipſasque literas hactenus tam per Cameram, quàm Cancellariam expeditas & expediendas, viribus omninò carere, eisque quos concernunt, & eorum ſingulis in aliquo ſuffragari non potuiſſe, neque in futurum poſſe, ſed omninò ſurreptitias, invalidas & nullas fuiſſe, eſſe & fore, ſicque per quoſcunque Iudices, etiam ſanctæ Ro. Eccleſiæ Cardinales, ac ſacri Palatii Apoſtol. auditores in quacunque inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter interpretandi & judicandi facultate, interpretari, & judicari debere, ac irritum & inane quicquid ſecus ſuper iis quavis auctoritate, etiam per nos & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices, qui pro tempore fuerint, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, motu & ſcientia ſimilibus decernimus & declaramus: Ac volumus quòd mandatum, decretum, & declaratio noſtra hujuſmodi in Cancellaria Apoſtolica publicentur, & in illius libro deſcribantur, ac perpetuis futuris temporibus obſerventur. Rom. 20. Febr. 1517.

Sixtus Quintus, ex bulla cœnæ Domini.

Excommunicantur adulterantes & falſificantes literas Apoſtolicas.

CAP. IV.

EXcommunicamus & anathematizamus omnes falſarios literarum Apoſtolicarum, & in forma brevis, ac ſupplicationum gratiam vel juſtitiam continentium, per Romanum Pontificem vel ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vicecancellarium, ſeu gerentes vices eorum, aut de mandato ejuſdem Romani Pontificis ſignatorum, aut ſub nomine ejuſdem Romani Pontificis, ſeu vicecancellarii aut gerentium vices prædictorum ſignantes ſupplicationes eaſdem. Extendentes conſtitut. fœlicis recordationis Innocent. Papæ III. quæ incipit: Ad falſariorum. cum omnibus pœnis in ea contentis, ad falſificantes ſeu mutantes ſupplicationes per nos ſeu de mandato noſtro ſignatas & datas, ſine noſtra aut Datarii noſtri licentia.

TITVLVS X.
DE AMBITV.

Paulus Quartus.

Quo plus altiora & ſanctiora ſunt honorum faſtigia, eo mitius & modeſtius homines ambire decet. Pontificatus itaq; electionem ante ſedem vacantem procurans, & ſuffragia venatus, excommunicatur, & ab omnibus dignitatibus abdicatur.

CAP. I.

CVm ſecundùm Apoſtolum, nemo debeat ſibi honorem aſſumere, ſed qui tanquam Aaron vocatur à Deo, facilè ab omnibus judicari poteſt, quàm graviter excedant, errent, & peccent, qui tam inferiores quàm ſuperiores dignitates Eccleſiaſticas, & ipſam deniq; beati Petri ſedem, ac Apoſtolicæ dignitatis culmen & apicem à Deo optimo Maximo, à quo omnia bona procedunt, nulla prorſus humana ope, nec cujuſvis auxilio, conſilio, vel favore interveniente, provenire non arbitrantur, ſed illas tanquam venales, aut aliàs in diſpoſitione mortalium cônſtitutas, diverſis modis & mediis ambire & aſſequi, ſeu potius uſurpare præſumunt.

Nam ut Romanæ & cujuſlibet alterius, tam ante, quàm poſt Domini Dei & redemptoris noſtri Ieſu Chriſti in terris adventum, bene inſtitutæ reipublicæ de ambitu & contra ambitus reos ſanctiſſimè promulgatas, & inviolabiliter obſervatas leges, ad præſens omittamus, nonnè hujuſmodi deteſtabile ambitus ſcelus, etiam jure divino graviſſimè punitur, cùm Abſalon, qui regnum genitoris ſui adhuc viventis ambiebat, ex multo cui inſederat elevatus, capillis capitis ſui quercui ſuſpenſus remanſit, & à Ioab tribus lanceis in corde transfixus fuit? Nonnè illud ſacrorum Conciliorum à ſancta Dei Eccleſia receptorum & approbatorum auctoritas diverſimodè deteſtatur & punit, cùm quemcunque Presbyterum, aut diaconum, ſeu clericum, qui Papa incolumi, & eo inconſulto, ſubſcriptionem pro Romano Pontificatu commodare, aut pictatia promittere, ſeu ſacramentum præbere tentaverit, aut aliquod ſuffragium polliceri, vel de hac cauſa privatis conventiculis factis aliquid deliberare & decernere præſumpſerit, loci ſui dignitate & communione privandum, anathematisque pœna plectendum cenſeat, & propter occultas fraudes, & conjurationum hujuſmodi ſecretas inſidias, ſi quis harum actionum particeps, conſilio eorum, qui de Pontificali agunt ambitu, ad notitiam Eccleſiæ deferat, & rationali probatione convincat, eum non ſolùm ab omni culpa purgatum remanere, verùm etiam remuneratione non indigna ſublevari velit, & ſtatuat, & exinde non modò ſacrorum canonum, ſed etiam ſecularium legum interpretes peritiſſimi, ambientes Papatum, aut ſuper eo Papa vivente, & inconſulto, tractantes, ſeu conventiculas facientes, crimen læſæ majeſtatis in primo capite, & ſimoniacæ hæreſeos incurrere decreverint, non ſine clara & aperta ratione, cùm omnis tractatus de loco, dignitate, & bonis alicujus viventis, eo non conſentiente, ab utroque jure prohibeatur, & reprobetur: præſertim cùm inde præſtetur votum captandæ mortis, quòd ſacri canones & venerandæ leges paſſim abhorrent & deteſtantur. Accedit quod cùm inter Pontificem & Eccleſiam contrahatur ſpirituale conjugium, quod fortius eſt carnali, graviſſimæ pœnæ ex utriusque juris cenſura imponuntur iis, qui conſtanti matrimonio, de alio conjuge tractare præſumunt. Quare cùm peccatis ingentibus, plures indies beati Petri ſedem, nobis viventibus & inconſultis, ambire, & conventiculas ſuperinde facere dinoſcantur, & ad hoc ſuffragia S. R. E. Cardinalium obtinere, & quodam modo ſubharrare procurent & ſatagant.

Nos cupientes hujuſmodi deteſtabile ambitus, & illi conjuncta ſimoniacæ hæreſeos, & læſæ majeſtatis crimina, non ſolùm noſtris, ſed etiam ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium temporibus perpetuò abolere, & non ſolùm ex uſu, ſed etiam ex mentibus hominum, præſertim in electione Romani Pontificis, qui Domini Dei & Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti in terris Vicarius exiſtit, radicitus evellere, & in præmiſſis pro tantæ rei neceſſitate, & periculi magnitudine, ut tenemur, ſalubriter providere, habita ſuper his cum venerabilibus fratribus noſtris ipſius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus deliberatione matura, de eorum conſilio & unanimi aſſenſu, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, Apoſtolica auctoritate, & de noſtræ Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & ſingulas excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ac privationis, & quavis alias ſententias, cenſuras, & pœnas dudum à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, aut ſacris Conciliis, ſeu ſanctorum Patrum noſtrorum decretis, ſtatutis, capitulis, canonibus, conſtitutionibus, & ordinationibus contra ſic ambientes quomodo-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

libet latas & promulgatas, approbamus & innovamus, ac perpetuò obſervari, & in viridi obſervantia, ſi forſan in ea non ſint, reponi & eſſe debere. Nec non quoſcunque in præmiſſis, tam noſtro, quàm ſucceſſorum noſtrorum prædictorum tempore, publicè vel occultè, aut aliàs quomodolibet delinquentes, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, etiam ſi Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, aut alia majori Eccleſiaſtica dignitate, ſeu Cardinalatus honore, vel mundana, etiam Ducali, Regali, Reginali, aut Imperiali auctoritate ſeu excellentia præfulgeant, & eorum quemlibet ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas incurrere volumus atq; decernimus. Et nihilominus conſiderantes dignum eſſe, ut quos Dei timor à malo non revocat, Eccleſiaſticæ ſaltem coërceat ſeveritas diſciplinæ, de ſimilibus conſilio, & aſſenſu, ac auctoritate, & plenitudine poteſtatis volumus, & declarando ſtatuimus, ordinamus & decernimus, quòd ſententiis, cenſuris, & pœnis prædictis in ſuo robore & efficacia remanentibus, ac effectum ſuum ſortientibus, omnes & ſinguli, tam clerici, quàm utriuſque ſexus laici, qui per ſe vel alios, nobis viventibus & inconſultis, verbis vel ſcriptis, aut nunciis, cum aliquo de futuro Pontifice eligendo, hactenus tractarunt, vel tentarunt, ſeu in poſterum, Romano Pontifice vivente & inconſulto tractabunt, vel tentabunt, etiam ſi, ut præfertur, qualificati, & dignitate, honore, & auctoritate, & excellentia prædictis præditi exiſtant, ſint ipſo jure & facto, abſque alia deſuper ferenda ſententia, excommunicati excommunicatione majori, & maledictione æterna damnati, & ab excommunicatione & maledictione hujuſmodi per alium, quàm per nos, & Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, præterquam in mortis articulo, abſolvi non poſſint, incurrerintque, & incurrant reſpectivè crimen ſimoniacæ hæreſeos, & læſæ majeſtatis in primo capite, ac privationem omnis, etiam Epiſcopalis, Archiepiſcopalis, & Patriarchalis, ac cujuſvis alterius majoris, vel minoris dignitatis, ac Cardinalatus honoris, nec non Ducalis, Regalis, Reginalis, & Imperialis auctoritatis & excellentiæ, ac omnium & ſingularum Eccleſiarum cathedralium, etiam metropolit. & Patriarchalium, monaſteriorum quoque ac prioratuum, aliorumque beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum cum cura & ſine cura, ſecularium, careantque voce activa & paſſiva, ac effecti ſint, & efficiantur reſpectivè perpetuò inhabiles & incapaces omnium dignitatum, honorum, bonorum, jurium, & legitimorum actuum, perpetuaque infamia ubique gentium ſint notati, & noтentur reſpectivè, nec infamia hujuſmodi ab eis aboleri, neque ipſi ullo unquam tempore ad vocem, dignitates, honores, bona, jura, & actus hujuſmodi, niſi ex ſpeciali verbo, & mandato noſtro, ſeu Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, noſtra, ſeu illius manu propria ſubſcripto, ac ſpecifica & individua reatus & culpæ ſuæ qualitate expreſſa reſtitui poſſint. Quodque ſimiles ſententias, cenſuras & pœnas reſpectivè incurrerint & incurrant ipſo jure & facto, ac ſine alicujus ſententiæ prolatione, omnes & ſinguli, etiam ut præmittitur, qualificati, & dignitatibus hujuſmodi præditi, cujuſvis ſexus & ordinis exiſtant, qui per ſe vel alium, ſeu alios à die noſtræ ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumptionis uſque in hanc diem, in præmiſſis, aut eorum aliquo, quodvis auxilium, conſilium vel favorem, ſeu operam, verbis vel ſcriptis, aut re vel facto, ſeu promiſſione, pollicitatione, ſuaſione, vel his omnibus inſimul, aut quovis alio modo directè vel indirectè, vel incidentaliter præſtiterunt, ſeu in futurum quovis etiam ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum tempore præſtabunt, aut in præmiſſis mediatores proxenetæ, nuncii, mandatarii, procuratores, ſeu trapezitæ fuerunt, vel in poſterum, ut præfertur, erunt, ſeu aliàs in præmiſſis quovis modo intromiſerunt vel immiſcuerunt, ſeu in poſterum etiam tempore ſucceſſorum hujuſmodi habebunt, niſi ea nobis, aut ſucceſſoribus noſtris, quorum tempore id continget, vel alteri, cui id per nos vel ſucceſſores prædictos commiſſum fuerit, per ſe vel alium ſeu alios, cùm primùm commodè potuerint, revelaverint, etiamſi in præmiſſis aliquod aliud auxilium, conſilium, vel favorem, aut opem non præſtiterint. Nos enim iis qui præmiſſa revelaverint, etiamſi complices fuerint, non ſolùm veniam, ſed etiam gratiam & præmia pollicemur, prout etiam ſucceſſores noſtros prædictos facturos eſſe confidimus; ad hoc ut eorum ſimiles participes tanti criminis valeant coërceri: Et ſi quis in unquam etiam dictorum ſucceſſorum noſtrorum tempore præſentes literas, & in eis contenta quæcunque injuſta, illicita, vel iniqua exiſtere, aut in toto, vel in parte non valere, ſeu aliquo tempore non valitura eſſe, vel à nobis ſic fieri non potuiſſe, aut non debuiſſe, auſu temerario aſſerere præſumpſerit, cujuſcunq; dignitatis exiſtat, etiam ſi Cardinalatus honore, aut Regia, vel Imperiali præeminentia & excellentia præfulgeat, ipſo jure & facto anathematis mucrone percuſſus ſit, & contra eum, tanquam verè ſchiſmaticum & hæreticum inquiri, & tanquam talis puniri, ejuſque memoria damnari poſſit. Rom. 17. Cal. Ian. 1558.

Pius V.

Iudicii electioni non opes aut favores, ſed virtutum exmeritis ſuffragari debent, nec ad officia admittantur qui ambitioſi ſunt, & precio mercantur, quod dignitate præſtare nequeunt.

CAP. II.

ETſi Rom. Pontificis continua, indefeſſaque meditatio circa ſubditorum ſuorum commodum & utilitatem continuè implicatur, ac quæ iis, quos ut filios tenere diligit, obeſſe poſſe credit, de medio tollit: negotiorum tamen multitudine preſſa ſingula in dies ſingulos conſiderans illorum executionem, etiam dietim diſponit, ut & negotia ipſa ſalubrius dirigantur, ac ipſi ſubditi paulatim ſui in eos amoris cognoſcant indicia. Sanè licet aliàs ne ordo juſtitiæ perverteretur, & ex certis aliis inibi expreſſis cauſis per civiles conſtitutiones ſalubriter fuerit ſtatutum, ut judices, & alii juſtitiæ adminiſtratores ſine quoquo ſuffragio fieri debeant, graviſſimis etiam injunctis pœnis, qui præmiſſam conſtitutionem tranſgredi auſi quoquo modo fuiſſent: accepimus tamen nuper, non ſine animi noſtri diſplicentia, nonnullos pro conſequendis officiis & dignitatibus, juriſdictionis exercitium habentibus, pecunias & alias res ſolvere & promittere aliquibus Curialibus, quorum interceſſionibus & favoribus talia officia & dignitates obtinent. Licetque nos, pro noſtri paſtoralis officii debito præmiſſa conniventibus oculis pertranſire nequeuntes, omnem adhibuerimus diligentiam, ut tam ambitioſi hujuſmodi, quàm pecuniarum hujuſmodi receptores & ſtipulatores, tam publicè quàm ſecretè reperirentur, nihilominus exinde nihil certi expiſcari hactenus potuimus.

Cupientes igitur præmiſſis modum aliquem imponere, ac eos, quos civilium pœnarum timor à ſimilibus non coërcet, per canonicas ſanctiones auctoritate Apoſtolica omninò deterrere, & avaritiæ hujuſmodi genus juri & juſtitiæ hujuſmodi tam obnoxium de medio tollere, conſtitutionis civilis, ac pœnarum per illas ſtatutarum tenorem & formam præſentibus pro expreſſis habentes, motu ſimili, &c. & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ pietatis plenitudine, omnes & ſingulas leges, conſtitutiones, ſtatuta, & decreta contra delinquentes hujuſmodi, tam à jure civili, quàm à ſacris canonibus facta, ac in illis contenta, punitiones, & pœnas quaſcunque in tales inflictas harum ſerie innovamus, eaſque idem robur, eandemque vim obtinere volumus atque ſtatuimus, quod, & quam habuiſſent & haberent, ſi hactenus ad unguem obſervatæ fuiſſent, vel à nobis per præſentes emanerent. Inſuper quoque, ut earum aliis pœnarum

pœnarum multiplicatione ſtabilior efficiatur, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, quamque vim legis, etiam inviolabilis habere ſancimus, legibus, conſtitutionibus, ſtatutis, & decretis prædictis præjudicium non inferendo, quinimò illis addendo, decernimus & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus nemini cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis & conditionis fuerit, liceat mediante pecunia vel ſolutione, & traditione, ac promiſſione aliarum rerum, etiam per interpoſitas perſonas, aut alias quovis modo faciendas, aliquas dignitates & officia, exercitium & adminiſtrationem juriſdictionis habentia, procurare aſſequi, vel obtinere, ac ſi quis in his præſentibus contraveniſſe quoquo modo dici aut cenſeri poterit, ipſum contravenientem eo ipſo confiſcationis omnium bonorum, degradationis, & amiſſionis, tā privilegii doctoratus, quàm quorumcunque per eum obtentorum officiorum, tam ſecularium quàm Eccleſiaſticorum, ac demum ultimi ſupplicii pœnas irremiſſibiliter incurrere volumus. Cæterùm, ut fraudibus, quæ circa præmiſſa exoriri poſſent, facilius occurratur, pari modo ſtatuimus, quòd ubicunque & quandocunque compertum fuerit, per interpoſitam perſonam aliquas pecunias, ſeu alias res traditas ſeu promiſſas fuiſſe alicui Curiali familiari, vel cuicunque alteri perſonæ pro officiis & dignitatibus, juriſdictionis adminiſtrationem habentibus, is qui officium hujuſmodi obtinuerit ſe à præmiſſis, attenta interpoſitione perſonæ hujuſmodi, nullatenus excuſare queat: quinimò nulla admiſſa ignorantiæ excuſatione ipſo jure præſumatur ſolutionem & promiſſionem hujuſmodi de eorum qui officia & dignitates ſimilia obtinuerunt conſenſu & mandato penitus eſſe facta, iiſdemque propterea pœnis ſubjacere omninò intelligatur. Poſtremò ne ii qui in præteritum talia officia, ſeu dignitates ſolutionibus ſeu promiſſionibus mediantibus impetraverint, credant ſe per præſentes abſolutos eſſe; eiſdem motu, ſcientia & poteſtatis plenitudine perpetuò declaramus, eos pœnas in tales à jure communi inflictas incurriſſe, & contra eos ad pœnarum hujuſmodi proſecutionem procedi poſſe. Eos verò qui ſimilibus mediis aliqua officia & dignitates, ſimiliter juriſdictionis adminiſtrationem habentia, obtinent, ſi in futurum quippiam unquam vigore præcedentium promiſſionum in aſſecutione officii hujuſmodi factarum ſolverint, ipſo jure & facto pœnas in hac noſtra conſtitutione contentas incurrere, præſentesque noſtras, tam eos qui in futurum officia ſimilia & dignitates ſolutionibus & promiſſionibus præcedentibus obtinebunt, quàm eos qui jam obtinuerunt, ſi in futurum aliquid manutentionis in eis, aut alia cauſa ſolverint, ligare volumus. Decernentes contra præmiſſa quodvis pactum, etiam juramento vallatum, ac inſtrumenta, & alias forſan deſuper editas ſcripturas minimè in cauſa eſſe poſſe, quo minùs ſolvere habentes, ſi pro præmiſſis ſolverint, pœnas præſentibus contentas incurrant. Nos enim pacta, conventiones, promiſſiones, & ſcriptas, ac alia quæcunq; quomodolibet, ut præfertur, inita exinde caſſamus, irritamus, & annullamus, eosque à juramentis, & aliis nexibus prædictis abſolvimus, nec non præſentes, & deſuper forſan conficiendas literas perpetuis futuris temporibus dare, ac omnes & ſingulos à data præſentium irremiſſibiliter ligare volumus, illasq; nullo unquam tempore de ſubreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ vel quopiam alio defectu notari, aut ſub quibuſvis revocationibus & derogationibus comprehendi nullatenus poſſe, ſicq; per quoſcunq; judices, &c. & cauſarum palatii Apoſtolici auditores, ac ſanctæ Rom. Eccleſiæ Card. ſublata, &c. judicari debere, irritum quoque, &c. decernimus.

Idem.

Pœnæ jure civili in ambitus reos ſancitæ confirmantur & extenduntur ad recipientes pecunias & mediatores.

CAP. III.

CVm nuper, ne ordo juſtitiæ perverteretur, & ex certis aliis cauſis animum noſtrum moventibus, fuerint confirmatæ omnes & ſingulæ leges, conſtitutiones, ſtatuta, & decreta contra ambientes officia, juriſdictionis adminiſtrationem habentia, ea quæ pretio ſeu promiſſionibus acquiren. tam à jure civili quàm à ſacris canonibus facta, ac in illis contenta, punitiones & pœnas quaſcunque in tales inflictas innovaverimus, easque idem robur, eandemque vim obtinere voluerimus, atque ſtatuerimus, quod, & quam habuiſſent & haberent, ſi hactenus ad unguem obſervatæ fuiſſent, vel à nobis emanaſſent: Inſuperque, ut earum uſus pœnarum multiplicatione ſtabilior efficeretur, per noſtram conſtitutionem perpetuò valituram, quam vim legis etiam inviolabilis habere voluimus, decreverimus inter cætera, quòd perpetuis futuris temporibus nemini cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis fuerit, liceat mediante pecunia, vel ſolutione, & traditione, ac promiſſione aliarum rerum, etiam per interpoſitas perſonas, aut aliàs quoviſmodo faciendis, aliquas dignitates & officia, exercitium & adminiſtrationem juriſdictionis habentia, procurare, aſſequi, vel obtinere ſub graviſſimis pœnis in dicta noſtra conſtitutione, quam hic de verbo ad verbum pro expreſſa haberi volumus & mandamus, expreſſis: Attendentesq; quòd fortè probabiliter dubitari contingat, an dicta noſtra conſtitutio comprehendat recipientes hujuſmodi pecunias ac res, ac promiſſiones ſibi factas ſtipulantes, ut officia prædicta exercitium ac juriſdictionis adminiſtrationem habentia conferri faciant, ac mediatores, & interpoſitas perſonas: Propterea nos motu ſimili, & ex certa ſcientia, & de poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione declaramus, & quatenus opus ſit, addendo prædictæ noſtræ conſtitutioni decernimus, quòd dicta noſtra conſtitutio, ac omnes & ſingulæ pœnæ in ea expreſſæ, perinde ligent & afficiant omnes & quoſcunq; cujuſvis dignitatis exiſtant, qui pro hujuſmodi officiis juriſdictionis adminiſtrationem habentibus conferendis, ac mediatores & interpoſitas perſonas quaſcunq; pecunias & alias res, ut ſuprà, receperint, ac ſi prædicti in dicta noſtra conſtitutione comprehenſi eſſent, & de illis in ea expreſſa mentio facta eſſet. Et præſentes perpetuò durare ac omnes irremiſſibiliter ligare volumus & decernimus.

TITVLVS XI.

DE SIMONIACIS, ET NE QVID DEtur vel exigatur.

Gregorius XI.

Proviſiones beneficiorum nunciantibus nihil detur aut promittatur.

CAP. I.

SOlicitè debet vitari, quod noxium eſſe dignoſcitur, & ex cupiditatis aviditate, etiam in honoris Apoſtolicæ ſedis depreſſionem, ortum habere videtur. Sanè nuper ad noſtrum pervenit auditum, quòd nonnulli inhoneſta lucra quærentes, dum per ſedem prædictam de perſonis aliquorum apud ſedem conſtitutis eandem, Patriarchalibus, Metropolitanis, & aliis cathedralibus Eccleſiis, ſive monaſteriis vacantibus providetur, vel perſonæ ipſæ ad hujuſmodi, per dictam ſedem de aliis Eccleſiis transferuntur, aut alias ipſorum gubernationi committuntur, hujuſmodi proviſiones, tranſlationes, commendas, ſive commiſſiones, prædictis perſonis ſic apud ſedem prædictam conſtitutis, ut aliquod munus ab ipſis recipiant, denunciare feſtinant. Nos igitur in præmiſſis (prout ex debito tenemur paſtoralis officii) providere volentes, univerſis & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis,

ſexus, ordinis, vel conditionis exiſtant, etiamſi Pontificali, vel alia quavis Eccleſiaſtica præfulgeant dignitate, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium diſtrictius inhibemus, ne de cætero illis, qui ipſis hujuſmodi proviſiones, tranſlationes, commendas, ſive commiſſiones earundem, ſive de Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ſive de alicujus vel aliquorum ex venerabilibus fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, aut alterius cujuſcunque mandato, ſeu aliàs qualitercunque apud dictam ſedem nunciabunt, ſeu nunciari facient, ſive dici, vel ſuper hoc nova portari, aliquod directè vel indirectè, per ſe vel per alium, donent ſeu promittant, neque per alium datum ſeu promiſſum perſolvant. Nos enim quoſcunque præſumentes contrarium quoquo modo excommunicationis ſententiæ ſubjacere volumus & decernimus, ipſo facto, à qua nullus ab alio quàm à Romano Pontifice poſſit, niſi duntaxat in mortis articulo, abſolutionis beneficium obtinere. Avernon. 6. Calend. Novemb. 1376.

Leo Decimus, in Concilio Lateranenſi.

Simonia ſcelus penitus evellendum pœnis ſacris canonibus ſancitis.

CAP. II.

VT *a* nefariæ ſimoniæ labes ac peſtis non ſolùm à Romana Curia, ſed ex omni etiam Chriſtiana ditione in perpetuum ejiciatur, conſtitutiones per anteceſſores noſtros etiam in ſacris Conciliis contra hujuſmodi ſimoniacos editas innovamus, eaſque inviolabiliter obſervari præcipimus, ac pœnas in eis contentas pro expreſſis & inſertis haberi, & delinquentes etiam authoritate noſtra affici volumus.

Pius V. ex Concilio Tridentino.

Simoniacorum pœna.

CAP. III.

VT ſimoniacæ pravitatis labes prorſus aboleatur, conſtitutiones anteceſſorum noſtrorum contra ſimoniacos editas, & præſertim Pauli ſecundi *b*, inviolabiliter obſervari mandamus, & delinquentes tam in ſacrorum ordinum receptione, quàm in beneficiorum aſſecutione, ſtatutis etiam inferius pœnis noſtra auctoritate affici volumus. Quicunque igitur deteſtabile crimen ſimoniacæ pravitatis convictus fuerit in cōſequendis ordinibus, eo ipſo ſit ab illorum executione per decennium ſine ſpe diſpenſationis ſuſpenſus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Eccleſiaſticas ſimoniacè acquiſiverit, illis ſit ipſo jure privatus, & in futurum inhabilis ad eas & quaſcunque alias obtinendas. Qui beneficium, aut officium Eccleſiaſticum ſimoniacè adeptus fuerit, illis ſimiliter ſit ipſo jure privatus *c*, & ad fructuum omnium, quos perceperit, reſtitutionem teneatur, & perpetuò ſit inhabilis ad ea, & quæcunque alia beneficia Eccleſiaſtica. Si quis autem tale crimen pluries commiſiſſe convictus fuerit, præter ſupradictas pœnas etiam corporaliter puniatur, & ab ordinibus Eccleſiaſticis degradatus à fidelium conſortio ejiciatur. Qui verò ordines & beneficia ſimoniacè cōtulerint, pœnis à jure ſtatutis puniantur, cujuſcunque gradus, conditionis, dignitatis, etiam ſi Epiſcopi, Archiepiſcopi, vel majores fuerint. Caveant præterea quicunque, ne in ſacramentorum exhibitione ſimoniacum aliquod faciant. Alioquin graviſſimè puniantur per locorum ordinarios, qui hujuſmodi criminis reos cum maxima ſeveritate coërcere procurent, juxta Concilii Tridentini ſtatuta.

a *Hæc conſtitutio à Martino V. antea in Concilio Conſtantienſi dita eſt.* b *Paulus III. in extravag. & Sixtus IV. in bulla quæ incip. Etſi dominici gregis.* c *Ex Concil. Conſtantienſ. Petrus Rebuff. in pract. benefic. tit. de ſimonia, num. 8.*

Pius Quintus, ex Concilio Tridentino.

Beneficia purè & ſincerè conferri debent, hoc eſt, abſq; pacto aliquo, conventione vel conditione, quibus ſimonia vitium inducitur.

CAP. IV.

DVrum nimis & incommodum arbitramur, quòd Eccleſiarum miniſtri in iis quæ ad ipſorum ſuſtentationem ſuppeditant, diſpendia patiantur. Quoniam cùm hanc ad rem, ſimulque prohibendam ab Eccleſia Dei avaritiæ pravitatem, editas ante hac ſanctiones minimè ſatis eſſe intelligimus, novæ conſtitutionis ſubſidio cogimur providere. Cùm itaque aliàs ex pluribus Eccleſiarum cathedralium & collegiatarum conſtitutionibus, aut ex prava conſuetudine obſervari intelligeremus, ut in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia proviſione, ſive admiſſione ad poſſeſſionem alicujus cathedralis Eccleſiæ, vel beneficii, canonicatuum, aut præbendarum, vel partem proventuum, ſeu ad diſtributiones quotidianas certæ conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationesve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Eccleſiis dicuntur Turnorum lucra, interponerentur, licet ſancta Synodus Tridentina has deteſtata mandaverit Epiſcopis, ut quæcunque hujuſmodi quæ in uſus pios non converterentur, atque ingreſſus eos qui ſimoniacæ labis, aut ſordidæ avaritiæ ſuſpicionem haberent, fieri non permitterent, ipſique diligenter de eorum conſtitutionibus, ſive conſuetudinibus ſuper prædictis cognoſcerent, & illis tantùm quas probarent exceptis, reliquas ut pravas & ſcandaloſas rejicerent, eos verò qui adverſus prædicta quavis ratione commiſiſſent, pœnis contra ſimoniacos editis teneri decreverit: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipſorum miniſtrorum edita, aut omninò contemnuntur, aut in varios ſenſus traducta perperam eluduntur. Quare nos pro divini cultus exercitio, ſimulque evocatorum ad illum [illegible] plenius, evidentiusque conſulendum fore rati, revocamus & abolemus omnia & quæcunque privilegia, conſuetudines, & ſtatuta quarumcunque Eccleſiarum cathedralium & metropolitanarum, ac majorum, necnon collegiatarum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, aut alio quovis præſidio munita, ac etiam ſupra hominum memoriam, & longiſſimo ac quantocunque tempore etiam continuo obſervata, ſive pro ſolvendis Eccleſiarum vel prælatorum debitis, ſive pro ſupportandis illorum oneribus, ſive aliis etiam majoribus, maximis, & urgentiſſimis cauſis conceſſa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innovata, extenſa, & moderata, quòd vacantibus ipſarum Eccleſiarum dignitatibus, canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficiis, & officiis, fructus, ac etiam quotidianæ diſtributiones ex eis de primo ab ipſa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breviore tempore proventuri, menſæ Epiſcopali, ſeu capitulari, alióve loco integrè, vel partim remaneant, ſeu applicentur, aut in communes uſus cedant, ſeu inter alios canonicos, & perſonas Eccleſiæ, ſeu capituli dividantur. Quodque nullus etiam Apoſtolica auctoritate proviſus in canonicum recipi, aut ad dignitatem, ſeu portionem, beneficium vel officium admitti, vel aliàs in ejus poſſeſſionem induci poſſit, niſi prius de obſervandis hujuſmodi privilegiis, conſuetudinibus, & ſtatutis juramentum præſtiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & diſtributionum perceptione renunciaverit, ſeu capitulo, & perſonis prædictis ceſſerit, ſeu (ut appellant) dulciaria, aut quid aliud præſtiterit. Quorum omnium tenores, cauſas, & effectus habemus præſentibus pro expreſſis, quibuſcunque illa concepta ſint formulis, nec non irritantibus, & aliis decretis roborata: Volentes ea omnia vires & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur, & interdicimus omnibus Epiſcopis, capitulis, collegiis, & perſonis ad quos id pertinet, ne poſthac fructus

fructus, aut diſtributiones hujuſmodi, nec prorſus ullam eorum partem retineant, nevè ipſorum ceſſionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocunq; petant, vel exigant, aut quenquam ſive ordinaria, ſive Apoſtolica auctoritate proviſum, ad præſtandum hujuſmodi juramentum inducant, aut illi prædicta non facienti poſſeſſionem impediant, vel remorentur. Quicunq; contra fecerint, ſi Eccleſiarum antiſtites, tamdiu à Pontificialis officii exercitio ſint ſuſpenſi, donec ſatisfactione prævia illis per ſedem Apoſtolicam ſuſpenſio relaxetur: capitula verò, & collegia quæcunque Eccleſiaſtico ſubjaceant interdicto, ac ſingulares perſonæ in excommunicationis ſententiam incurrant, à qua, niſi in mortis articulo conſtituti, ab alio quàm à Romano Pontifice abſolutionis beneficium nequeant obtinere. Romæ prid. Calend. Iunii 1570.

TITVLVS XII.

DE MALEFICIS ET INCANTATORIBUS.

Alexander VI. Angelo de Verona ordinis Prædicatorum, ſacræ Theologiæ profeſſori, in provincia Lombardiæ hæreticæ pravitatis Inquiſitori.

Inquiſitorum fidei officiis intereſt animadvertere in maleficos, incantatores, & vanarum ſuperſtitionum obſervatores.

CAP. I.

CVm acceperimus in Provincia Lombardiæ diverſas utriuſque ſexus perſonas, diverſis incantationibus & diabolicis ſuperſtitionibus operam dare, ſuiſque beneficiis & variis obſervationibus multa nefanda ſcelera procurare, homines & jumenta ac campos deſtruere, & diverſos errores inducere, magnaque inde ſcandala exoriri: decrevimus pro paſtoralis officii nobis ex alto commiſſi miniſterio ſcelera hujuſmodi compeſcere, ac ſcandalis & erroribus præmiſſis quantum cum Deo poſſumus occurrere. Ea propter tam tibi quàm etiam ſucceſſoribus tuis per Lombardiam conſtitutis, de quibus in his & aliis plenam in Domino fiduciam obtinemus, committimus, & mandamus, etiam ſoli (honeſto tamen comitatu per vos eligendo aſſociati) contra eaſdem utriuſque ſexus perſonas diligenter inquiratis, eaſque juſtitia mediante puniatis & compeſcatis. Et ut melius commiſſionem hujuſmodi exequi poſſitis, contra illas vobis plenam & omnimodam harum ſerie concedimus facultatem, conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon indultis & conceſſionibus ordinariis forſan pro tempore factis, cæteriſque contrariis quibuſcunque non obſtantibus.

Sixtus Quartus Vicario generali Epiſcopi Bononienſis.

Hæreticum eſt à dæmonibus expectare reſponſa.

CAP. II.

NVntiatum eſt nobis, nonnullos ordinis ſanctæ Mariæ de monte Carmeli fratres tantæ fuiſſe temeritatis, ut veriti non ſint diſputando & prædicando in civitate Bononienſi ejuſque comitatu aſſerere, non eſſe hæreticum *a* & à puritate fidei alienum, dæmonum expectare reſponſa: ob quod adverſus ipſius fidei puritatem ſcandala multa exorta videntur. Nos id indignè moleſteq; ferentes, & de præmiſſis certam notitiam non habentes, diſcretioni tuæ per præſentes committimus & mandamus, ut omni opportuna adhibita diligentia & induſtria veram notitiam habere cures, an ſint, qui fuerint hujuſmodi aſſertores, & quæ ſcandala propterea ſint exorta. Quicquid autem in præmiſſis inveneris in ſcriptis authenticè redactum, ad dilectum filium Franciſcum de Toleto, Notarium & Datarium noſtrum domeſticum, ſub tuo ſigillo tranſmittas, ut ab eo de omni re certiores facti, quid agi conveniat, auctore Domino, ſtatuere valeamus. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo piſcatoris, die decimo octavo Iunii 1474. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Adrianus Sextus, Inquiſitori Comenſi.

Iuriſdictione Inquiſitorum pœnis jure ſancitis plecti debent incantatores & ſortilegi.

CAP. III.

DVdum *a*, uti nobis exponi feciſti, per fœl. rec. Iulium Papam II. prædeceſſorem noſtrum, non ſine magna tunc animi ſui diſplicentia accepto, quòd per quendam Georgium de Caſali, ordinis fratrum Prædicatorum profeſſorem, & in civitate Cremonenſi hæreticæ pravitatis Inquiſitorem deputatum, in nonnullis Lombardiæ partibus, & præſertim in locis, in quibus dictus Georg. Inquiſitor deputatus erat, repertæ fuerunt quàmplures utriuſq; ſexus perſonæ, propriæ ſalutis immemores, & à fide Catholica deviantes, certam ſectam facientes, fidem quam in ſacri ſuſceptione baptiſmatis ſuſceperant, abnegantes, ſanctam crucem pedibus conculcantes, & opprobria ſuper eam perpetrantes, Eccleſiaſticis & præſertim Euchariſtiæ ſacramentis abutentes, diabolum in ſuum dominum & patronum aſſumentes, eique obedientiam & reverentiam exhibentes, & ſuis incantationibus, carminibus, ſortilegiis, aliiſq; nefandis ſuperſtitionibus jumenta & fructus terræ multipliciter lædentes: aliaq; quàmplurima nefanda, exceſſus, & crimina, eodem diabolo inſtigante committentes & perpetrantes, in animarum ſuarum periculum, divinæ majeſtatis offenſam, pernicioſumq; exemplum & ſcandalum plurimorum. Contra quas cum dictus Georgius tunc (ut aſſerebat) in dictis locis ſuæ inquiſitioni deputatis, prout ipſius Georgii incumbebat officio, ipſe Georgius proceſſiſſet: nonnulli autem tam clerici quàm laici illarum partium, quærentes plus ſapere quàm oportet, præmiſſa delicta ad ejuſdem Georgii Inquiſitionis officium non pertinere temerè aſſerentes, præſumentes in populo errores & ſcandala ſeminaverunt: ſicque eundem Georgium in populo odioſum reddere, & dicti Georgii officium impedire conati fuerunt, prout etiam tunc impediebant: ita quòd propter præmiſſa, perſonæ prædictæ delicta hujuſmodi perpetrantes, remanebant impunitæ, & aliæ eorum exemplo ad ſimilia perpetranda quotidie inducebantur, in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & ſcandalum plurimorum. Dictus prædeceſſor volens (ne inquiſitionis officii executio quomodolibet retardaretur, & labes hæreticæ pravitatis longius venena diffunderet) providere, dicto Georgio per quaſdam ſuas in forma brevis literas commiſit & mandavit, quatenus in locis ejuſdem Georgii inquiſitioni deputatis, de exceſſibus hujuſmodi cognoſcere, & contra quaſcunq; perſonas, cujuſcunq; conditionis & præeminentiæ forent, inquiſitionis officium exercere & exequi: ipſaſque perſonas, quas in præmiſſis culpabiles reperiret, unà cum locorum ordinariorum Vicariis, quatenus voluiſſent intereſſe, juxta dictarum perſonarum demerita corrigere & punire deberet, ſecundùm modum contra alios hæreticos à jure ex ſacris canonibus ſtatutum: contradictores quoſcunq; per cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris opportuna remedia compeſcendo. Eos verò qui in præmiſſis conſilium, auxilium vel favorem præſtarent, præfatus prædeceſſor noſter eiſdem indulgentiis uti & gaudere decrevit, quibus cruce ſignati contra alios hæreticos, ex indulto Apoſtolico eis conceſſo, tunc gaudebant & utebantur, prout in dictis literis plenius contine-

a *Directè pugnat cum analogia noſtræ fidei, expectare à dæmonibus reſponſa. Cajetan. in quæſt. 90. 22. S. Thom.*

a *De maleficiis & incantatorib. vide flagellum hæret. Pau. Gril. lib. 2. Alph. de Caſt. de punit. hær. Sylv. Prier. de dæm. mir.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ri dicitur. Et ſicut eadem expoſitio ſubjungebat, non ſolùm delicta & crimina hujuſmodi contra fidem Catholicam, & Chriſtianam religionem, ſub juriſdictione inquiſitoris Cremonenſis committuntur & perpetrantur, ſed omnibus aliis locis & diœceſibus ſub juriſdictione aliorum Inquiſitorum dicti ordinis congregationis Lombardiæ, indies perpetrantur & committuntur. Et cùm eadem ſint delicta, eadem profectò proviſione & caſtigatione eis eſt earundem literarum tenore providendum. Quare tu, ſicut aſſeris, in civitate Comenſi ubi dictæ pravitatis Inquiſitor exiſtis, tam tuo, quàm omnium aliorum dictorum ordinis & congregationis hæreticæ pravitatis Inquiſitorum ubilibet conſiſtentium & deputatorum nominibus, feciſti nobis humiliter ſupplicari, ut literas prædictas ad vos extendere & ampliare, aliaſque deſuper opportunè dignaremur providere. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationi inclinati, literas prædictas, cum omnibus in eis contentis clauſulis, in omnibus & per omnia, prout in eiſdem literis continetur, ad te & ad alios ordinis & congregationis hujuſmodi Inquiſitores, tam in præſentiarum deputatos, quàm in futurum perpetuis futuris temporibus deputandos, ac ſi tibi, & cuilibet Inquiſitorum prædictorum dirigerentur, & directæ fuiſſent, Apoſtolica auctoritate & tenore concedimus. Romæ 20. Iulii. 1523.

Innocentius Octavus.

Horrenda flagitiis propenſiores ſortilegi inſontes puerulos devorantes, grandines & auras læſivas cum atroci fame exagitantes, ſterilitatem in hominibus & armentis procurantes, aliaq, quamplurima diaboli arte facientes prodigioſa & portentoſa damnantur.

CAP. IV.

SVmmis deſiderantes affectibus, prout paſtoralis ſollicitudinis cura requirit, ut fides catholica, noſtris potiſſimè temporibus, ubique augeatur & floreat, ac omnis hæretica pravitas de finibus fidelium procul pellatur, ea libenter declaramus, ac etiam de novo concedimus, per quæ hujuſmodi pium deſiderium noſtrum nativum ſortiatur effectum, cunctiſque propterea per noſtrum operationis miniſterium, quaſi per providi operatoris ſarculum, erroribus extirpatis, ejuſdem fidei zelus & obſervantia in ipſorum corda fidelium fortius imprimatur.

Sanè nuper ad noſtrum, non ſine ingenti moleſtia, pervenit auditum, quòd in nonnullis partibus Alemaniæ ſuperioris, necnon in Moguntinenſi, Colonienſi, Trevirenſi, Saltzburgenſi & Bremenſi provinciis, civitatibus, terris, locis, & diœceſibus complures utriuſque ſexus perſonæ propriæ ſalutis immemores, & à fide catholica deviantes, cum dæmonibus, Incubis & Succubis, abuti, ac ſuis incantationibus, carminibus & conjurationibus, aliiſque nefandis ſuperſtitionibus & ſortilegiis, exceſſibus, criminibus & delictis, mulierum partus, animalium fœtus, terræ fruges, vinearum uvas, & arborum fructus, necnon homines, mulieres, pecora, pecudes, & alia diverſorum generum animalia, vineas quoque, pomaria, prata, paſcua, blada, frumenta, & alia terræ legumina, perire, ſuffocari, & extingui facere & procurare, ipſoſque homines, mulieres, jumenta, pecora, pecudes, & animalia diris tam intrinſecis quàm extrinſecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eoſdem homines ne gignere, & mulieres ne concipere, viroſque ne uxoribus, & mulieres ne viris actus conjugales reddere valeant, impedire. Fidem præterea ipſam, quam in ſacri ſuſceptione Baptiſmi ſuſceperunt, ore ſacrilego obnegare. Aliaque quamplurima nefanda, exceſſus & crimina, inſtigante humano generi inimico, committere & perpetrare non verentur, in animarum ſuarum periculum, divinæ majeſtatis offenſam, ac perniciosum exemplum, ac ſcandalum plurimorum.

Quodque licet dilecti filii Henrici Inquiſitoris in prædictis partibus Alemaniæ ſuperioris, in quibus etiam provinciæ, civitates, terræ, diœceſes, & alia loca hujuſmodi comprehenſa fore cenſetur: Necnon Iacobus Sprenger per certas partes lineæ Rheni, ordinis prædicatorum & Theologiæ profeſſores, hæreticæ pravitatis Inquiſitores per literas Apoſtolicas deputati fuerunt, prout adhuc exiſtunt. Tamen nonnulli clerici & laici illarum partium, quærentes plura ſapere quàm oporteat, pro eo, quòd in literis deputationis hujuſmodi provinciæ, civitates, diœceſes, terræ, & alia loca prædicta, illarumq; perſonæ ac exceſſus hujuſmodi nominatim & ſpecificè expreſſa non fuerunt, illa ſub eiſdem partibus minimè contineri, & propterea præfatis Inquiſitoribus in provinciis, civitatibus, diœceſibus, terris & locis prædictis hujuſmodi Inquiſitionis officium exequi non licere, & ad perſonarum earundem ſuper exceſſibus & criminibus antedictis punitionem, incarcerationem & correctionem admitti non debere, pertinaciter aſſerere non erubeſcunt. Propter quod in provinciis, civitatibus, diœceſibus, terris & locis prædictis, exceſſus, & crimina hujuſmodi non ſine animarum earundem evidenti jactura, & æternæ ſalutis diſpendio remanent impunita.

Nos igitur impedimenta quælibet, per quæ ipſorum Inquiſitorum officii executio, quomodolibet retardari poſſet, de medio ſubmovere, & ne labes hæreticæ pravitatis, aliorumq; exceſſuum, hujuſmodi in perniciem aliorum innocentium ſua venena diffundat, opportunis remediis, prout noſtro incumbit officio, providere volentes, fidei zelo ad hoc maximè nos impellente. Ne pariter contingat, provincias, civitates, diœceſes, terras & loca prædicta, ſub eiſdem partibus Alemaniæ ſuperioris, debito Inquiſitionis officio carere, eiſdem Inquiſitoribus in illis officium Inquiſitionis hujuſmodi exequi licere, & ad perſonarum earundem ſuper exceſſibus & criminibus prædictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia ac ſi in literis prædictis provinciæ, civitates, diœceſes, terræ & loca, ac perſonæ & exceſſus hujuſmodi nominatim & ſpecificè expreſſa forent, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus.

Proque potiori cautela literas & deputationem prædictas ad provincias, civitates, diœceſes, terras & loca, necnon perſonas, & crimina hujuſmodi extendentes, præfatis Inquiſitoribus, quod ipſi, & alter eorum, accerſito ſecum dilecto filio Ioanne Gremper clerico Conſtantienſis diœceſis, magiſtro in artibus, eorum moderno, ſeu quovis alio Notario publico, per ipſos, & quemlibet eorum pro tempore deputando in provinciis, civitatibus, diœceſibus, terris & locis prædictis contra quaſcunque perſonas, cujuſcunque conditionis & præeminentiæ fuerint, hujuſmodi Inquiſitionis officium exequi, ipſaſque perſonas, quas in præmiſſis culpabiles repererint, juxta earum demerita corrigere, incarcerare, punire, & mulctare. Necnon in ſingulis provinciarum hujuſmodi parochiaſibus Eccleſiis verbum Dei fideli populo, quoties expedierit, ac eis viſum fuerit, proponere & prædicare, omniaque alia & ſingula in præmiſſis & circa ea neceſſaria & opportuna facere, & ſimiliter exequi liberè & licitè valeant, plenam ac liberam eadem auctoritate de novo concedimus facultatem.

Leo Decimus, in Concilio Lateran.

Infames perpetuò exiſtant clerici incantationibus & ſortilegiis dediti, tum deponantur & monaſteriis includantur.

CAP. V.

CVm ſecundùm leges civiles & ſacrorum canonum cenſuras, ſortilegia per invocationem dæmonum, incantationes ac divinationes, ſuperſtitiones prohibitæ ſint: Statuimus, decernimus, & ordinamus, ut clerici [a] qui in præmiſſis culpabiles inventi fuerint, arbitrio ſuperiorum infamia notentur, ſi verò non deſtiterint, de-

a *Diaz. in pract. can. ca. 100. Cuchus in inſtitut. can. lib. 4. tit. 7. de diverſis delictis. verſ. his adduntur.*

pœnæ.

ponantur, atq; in monaſterium ad tempus arbitrio ſuperioris præfiniendum detrudantur, beneficiisq; & officiis Eccleſiaſticis priventur. Laici verò utriuſque ſexus excommunicationis & aliis pœnis juris tam civilis quàm canonici ſubjaceant.

Idem, univerſis & ſingulis locorum ordinariis dominii Venetorum.

In ſtrigas & ſortilegos, ut contra hæreticos vehementer ſuſpectos procedi ſolet, quia ea perpetrant, quæ manifeſtè ſapiunt hæreſim.

CAP. VI.

Honeſtis petentium votis libenter annuimus, eaq́ue favoribus perſequimur opportunis. Aliàs ad petitionem dilectorum filiorum nobilium virorum Ducis & dominii Venetorum, cùm in Brixienſi & Bergomenſi civitatibus & diœceſibus quoddam hominum genus pernicioſiſſimum ac damnatiſſimum, labe hæretica, per quam ſuſcepto renunciabatur baptiſmatis ſacramento, Dominum abnegabant, & ſatanæ, cujus conſilio ſeducebantur, corpora & animas conferebant, & ut illi rem gratam facerent, in necandis infantibus paſſim ſtudebant, & alia maleficia & ſortilegia exercere non verebantur, quod ita factum eſſe videbatur, ut ad eorum errorem extirpandum opportuna adhiberentur remedia. Volentes etiam ejuſdem generis nonnullos indicibili pœna obſtinatè vitam potius perfidè amittere, quàm errorem ſuum cognoſcere maluiſſe, & propterea de rigoroſo nimium (ut dicebatur) veſtri ordinariorum contra tales proceſſu dubitantes, venerabilem fratrem Epiſcopum Polenſem noſtrum & Apoſtolicæ ſedis apud eoſdem Ducem & Dominium, Nuncium vobis adjungendum duximus, cum facultate per ſe vel alium, ſeu alios proceſſus per vos habitos, ſeu factos examinandi, & revidendi: & ſi vos Inquiſitores proceſſus ritè & rectè, ac juxta formam juris habitos feciſſetis, contra tale hominum damnatorum genus unà vobiſcum procedendi & inquirendi, necnon procuratores & advocatos, ſcribas, cæteroſq́ue ad Inquiſitionis præfatæ exercitium neceſſarios & opportunos, officiales & miniſtros cum competentibus ſalariis deputandi, & homines prædictos (quòd redire ad Eccleſiæ unitatem vellent) clementer ſuſcipiendi, eiſq́ue pœnitentiam ſalutarem injungendi, & eos abſolvendi etiam in utroque foro, & incorrigibiles condemnandi, & brachio ſeculari tradendi, cæteraq; quæ vos de jure vel conſuetudine facere poſſetis & deberetis faciendi, exercendi, & exequendi, prout in literis deſuper confectis continetur. Cùm igitur commiſſionis hujuſmodi vigore præfatus nuncius, venerabilem fratrem Epiſcopum Juſtinopolitanum in partibus illis commorantem, ad præmiſſa unà vobiſcum pertractanda & exequenda ſubdelegaverit, voſq́ue & ipſe ſubdelegatus in valle Communica Brixienſis diœceſis, ubi maximè hujuſmodi damnati generis homines vigent & pullulant, proceſſeritis, ac nonnullos culpabiles repertos, & curiæ ſeculari tradendos, necnon jam condemnatos habueritis, videtur quòd per Venetorum collegium Prætori Brixienſi mandatum fuerit, ne ſententias hujuſmodi exequeretur, & vobis & eidem ſubdelegato, ne ad executionem illarum procederetis, inhiberet, prout inhibitum fuit: ac expenſas & ſalaria pro hujuſmodi inquiſitionis negotio neceſſaria ſubmoveret, & retraheret: necnon proceſſus contra culpabiles prædictos habitos & factos eis tranſmitteret, ſeu tranſmitti faceret: & quod deterius eſt, ſubdelegatum prædictum ad coram eis in civitate Venetiarum comparendum cogeret & compelleret, prout coactus & compulſus fuit. Et quia propter dictas literas, in quibus dictus nuncius adjunctus fuit, ab aliquibus hæſitatur, an propter hoc facultas veſtra diminuta exiſtat, ita quòd prout ante duas hujuſmodi literas potuiſſetis, procedere non poſſitis, indecenſq́ue, & contra juris & ſacrorum canonum diſpoſitionem, ac Eccleſiaſticam libertatem exiſtat, laicos de perſonis & cauſis Eccleſiaſticis ſe intromittere, nullamq́ue injunctam à nobis executionem adimplere, niſi proceſſibus, ac ſententiis per eos viſis & examinatis, ac ſi ipſi in clericos cauſaſq́ue Eccleſiaſticas ſuperioritatem & juriſdictionem haberent: cùm tamen in clericos cauſaſq́ue hujuſmodi laicis nulla facultas attributa ſit, quos obſequendi & exequendi manet neceſſitas, non auctoritas imperandi, propter quod inter Chriſti fideles non modicum ſurgit ſcandalum. Nos igitur, ne quod ad ſalutem animarum, & dictarum cauſarum faciliorem expeditionem introductum eſt, in damnum & percellationem convertatur; & propterea ob diuturnitatem temporis infœlices animæ hujuſmodi peccatis magis graventur, & ad omne circa hoc dubium tollendum, vos prout ante datas dictas literas de jure & conſuetudine ſeu privilegio procedere poteratis, necnon etiam contra maleficos & ſortilegos, ac à fide apoſtatantes, prout criminis poſtulaverit qualitas, procedere poſſe & debere, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium decernimus & declaramus, vobis committentes & mandantes, ut eoſdem Venetos, & illorum Ducem, ac officiales ſuos, ne ipſi ulterius in hujuſmodi cauſis ſe intromittãt, ſed quòd injunctas ſibi executiones, & fortè injungendas, poſtquam requiſiti fuerint, ſine aliqua proceſſuum, per dictos Eccleſiaſticos judices factorum viſione, vel examinatione promptè exequantur, moneatis & hortemini. Et ſi hoc facere neglexerint, vel recuſaverint, vos eos per cenſuras Eccleſiaſticas & alia juris oportuna remedia, appellatione poſtpoſita, compellatis. Datum Romæ 15. Februarii 1521.

TITVLVS XIII.

DE TESTIBVS.

Pius Quintus.

Perjurii & falſi rei habentur qui in cauſis civilibus aut criminalibus dicta teſtium ſine judicis auctoritate detegunt.

CAP. I.

Licet contra Notarios, qui in cauſis, tam criminalibus, quàm civilibus, dicta teſtium, aut reorum reſponſiones abſque judicis decreto partibus patefaciunt, multæ conſtitutiones editæ ſint, eoſq́ue tanquam falſi reos, & infames, ac perjuros puniri debere ſtatutum ſit, nihilominus quia [a] magis timetur quod ſæpius cavetur, & ut in futurum timore pœnæ, ſi non Dei timore arceantur, omnes & ſingulas cenſuras & pœnas, contra eos, qui talia deliquerint latas, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus, confirmamus, & innovamus, nec de earum rigore, propter illarum forſan inobſervantiam, aut prædeceſſorum noſtrorum, & etiam noſtram, ac officialium, & miniſtrorum eorundem, & noſtrorum tolerantiam quicquam relaxatum aut remiſſum eſſe, ac eaſdem in ſuo priſtino robore & vigore permanere decernimus & declaramus. Et ut pœnarum certitudo omnibus hic in alma noſtra innoteſcat, ſtatuimus, decernimus, & declaramus, omnes & ſingulos Notarios, tam principales, quàm ſubſtitutos, executores quoque, ac carcerum cuſtodes, cæteroſq́ue, quibus tam vigore ſui officii, quàm aliàs quomodocunq; reos, dum in carceribus ſecretis detinentur, facultas alloquendi conceditur, qui reorum [b] reſponſiones, ac teſtium in dictis cauſis depoſitiones propalare in totum vel in parte, dicto aut facto, quibuſvis perſonis cujuſcunque conditionis, prærogativæ, & dignitatis, tam mundanæ, quàm Eccleſiaſticæ exiſtant, abſque judicis, coram quo cauſa vertitur, & Procuratoris fiſcalis licentia auſi fuerint, aut eiſdem reis & teſtibus, donec in ſecretis retinentur, etiam quarumvis perſonarum, ut ſupra quomodolibet qualifi-

a *Magis timetur quod ſæpius cavetur.* b *Reorum reſponſiones, & teſtium depoſitiones non debent publicari.*

catarum, vel nomine eorundem reorum & teſtium, vel aliis etiam extra carceres exiſtentium nomine eorundem carceratorum nuncium, epiſtolam, literas, vel (ut vulgò dicitur) ambaſciatas ferre, abſq; ejuſdem Iudicis & Procuratoris fiſcalis licentia, ultra pœnas eis à jure vel ſtatuto inflictas, pœnam relegationis in perpetuum, vel ad tempus ad triremes, & ſi qualitas facti id exegerit, & judici videbitur, etiam ultimi ſupplicii incurrere, & puniri debere præcipimus & mandamus, ſicq; per quoſcunque judices quavis auctoritate fungẽtes puniri & condemnari, & non aliter, declaramus. Rom. 23. Iul. 1568.

TITVLVS XIV.
DE MONETARVM TONSORIBVS.

Pius Quintus.

Ultimi ſupplicii pœna afficiuntur aureæ & argenteæ monetæ tonſores.

CAP. I.

Cum nil magis humanæ vitæ commercio ſit neceſſarium, quàm pecuniarum uſus, quæ hominibus cuncta humano victui neceſſaria præbent: decet Romanum Pontificem ad ea libenter intendere, per quæ pecuniæ ipſæ non ſolùm non adulterentur, verùm etiam in primævo illarum ſtatu ab omnibus illæſæ conſerventur. Quod, & ſi cunctis in locis, præcipuè tamen in hac alma urbe noſtra, quàm glorioſi Apoſtolorum Principes martyrio ſuo conſecrarunt, & ad quam veluti communem omnium matrem gentes undequaque concurrunt, ſingulisque aliis dominiis, terris, & locis, nobis & ſedi Apoſtolicæ mediatè vel immediatè ſubjectis, curandum eſt, ut & ad illam venientibus vitiorum exempla non proponantur, & quibuſvis peccandi materies ſuccidatur. Attendentes itaque quòd licet monetarum aurearum tonſoribus ultimi ſupplicii de jure ſit inflicta pœna, argenteas tamen monetas tondentibus ſatis minor pœna impoſita ſit. Ac animo revolventes, quàm par ſit utriuſque delictum, cùm ii qui argenteas minuunt, nulla alia de cauſa ab aurearum mutilatione, niſi ob earum defectum, ſubſiſtant, ac propterea eodem juris rigore, in utroque ſæviendum eſſe, æquum reputantes. Motu ſimili, &c. hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſtatuimus, eos qui argenteas tondent monetas, ultimi ſupplicii, & ea quæ aureorum tonſores hactenus puniti ſunt, & de jure puniri debent, pœna puniendos eſſe, & ita ab omnibus, quibus Iudicis officium non tam in alma urbe noſtra, quàm alibi in toto ſtatu Eccleſiaſtico commiſſum eſt, quovis nomine cenſeantur, & quavis auctoritate præfulgeant, injunctum eſt, puniri volumus & mandamus. Diſtrictius inhibentes ſingulis terrarum, locorum, & civitatum dominis in temporalibus, ne Iudices præfatos in præmiſſis hoc modo ſævientes, ſub excommunicationis, &c. impedire, moleſtare, vel inquietare audeant, vel præſumant.

TITVLVS XV.
DE LENONIBVS.

Paulus Quartus.

Lenonum ſordidum & turpe lucrum ex proſtitutione virginum corradentium pœna.

CAP. I.

Lenones & lenæ, circa proſtitutionem maſculorum verſantes, & cum eis circa proſtitutionem ipſam agentes, vel conſentientes, necnon lenones & lenæ, puellam, ſeu aliam juvenculam invitam aſſumentes, & ad neceſſitatem nutrientes, ac poſtmodum proſtituentes, & lucrum ex ejus proſtitutione captantes, quotquot fuerint ultimo ſupplicio afficiantur. Hi verò qui corrupto comite ſtuprum puero ſuaſerint, aut puellam virginem ſuper violatione ejus pudicitiæ interpellaverint, ſeu ad hoc ei quicquam donaverint, vel promiſerint, ut id aſſequerentur, dederint, aut domum ad hoc eis commodaverint, ſeu quicquid aliud ad effectum promiſſorum fecerint, flagitio perfecto, capitali pœna plectantur, eo autem imperfecto, in aliquam inſulam deportentur, & inibi perpetuò relegentur, & qui in præmiſſis comites corrupti fuerint, eiſdem pœnis ſubjaceant. In cæteris verò caſibus lenones & lenæ hujuſmodi, qui de cætero lenocinii artem exercuerint, fuſtibus per urbem publicè cæſi, ab hac urbe perpetuò exulare cogantur: qui domos ſuos eiſdem lenonibus vel lenis de cetero ſcienter locaverint, vel ſi ignorantes id fecerint, niſi poſtquam hoc eis notificatum fuerit illos expulerint, domum ſic locatam eo ipſo amittant, & ea realiter & cum effectu priventur, & ſpolientur, & inſuper pœnam mille ſcutorum auri ab eis auferendorum, & in pios uſus convertendorum ipſo facto incurrant.

TITVLVS XVI.
DE CONCVBINARIIS ET FORnicatoribus.

Leo X. In Concilio Lateranenſi.

In publicos concubinarios animadvertere debent Synodi provincialium ordinarii, ut omnis fornicationis ſpurcitia e clero [illegible] recis extincta, legis divinæ authoritas cuſtodiatur.

CAP. I.

Statuimus quòd quicunq; clericus cujuſcunq; conditionis, ſtatus, religionis, dignitatis, etiamſi Pontificalis, vel alterius præeminentiæ fuerit, qui poſt debitam præſentium a notitiam, quam habere præſumatur poſt duos menſes poſt earundem præſentium publicationem in Eccleſiis cathedralibus factam, quam Diœceſani omninò facere teneantur, poſtquam præſentes ad eorum notitiam pervenerint, publicus concubinarius à perceptione fructuum omnium beneficiorum ſuorum trium menſium ſpatio ſit ipſo facto ſuſpenſus, quos ſuperior in fabricam, vel aliam evidentem Eccleſiarum utilitatem, ex quibus ii fructus percipiuntur, convertat: necnon hujuſmodi publicum concubinarium, ut primum talem eſſe noverit, mox ſuus ſuperior monere teneatur, ut infra breviſſimum terminum concubinam dimittat, & ſi illam non dimiſerit, vel dimiſſam ſeu aliam publicè reſumpſerit, jubemus ut ipſum omnibus ſuis beneficiis omninò privet. Et nihilominus ii publici concubinarii uſq; quò cum eis per ſuos ſuperiores poſt ipſarum concubinarum dimiſſionem, manifeſtamq; vitæ emendationem fuerit diſpenſatum, ad ſuſceptionem quorumcunq; honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorumve ſint inhabiles: qui ſi poſt diſpenſationem reſiduo vomitu ad hujuſmodi publicum concubinatum redierint, ſine ſpe alicujus diſpenſationis ad prædicta proſus inhabiles exiſtant: quodque ſi hi ad quos talium correctio pertinet, eos, ut prædictum eſt, punire neglexerint, eorum ſuperiores tam in ipſos de neglectu, quàm illos pro concubinatu modis omnibus digna punitione animadvertant b, in Conciliis etiam provincialibus, & ſynodalibus adverſus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per ſuſpenſionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna pœna ſeveriter procedatur: & ſi ii quorum deſtitutio ad nos & ſedem prædictam ſpectat, per concilia provincialia aut ſuperiores propter concubinatum publi-

a *Concilium Tridentinum idem juſſit ſeſſ. 25. cap. 14. clericis concubinariis beneficiorum privationem & excommunicationem indicens.*
b *Iiſdem fermè pœnis in concubinarios animadvertit Concil. [illegible] menſ. ſub Eugenio II. cap. 7. in 3. Tom. Concil. pagin. [illegible] & [illegible] in Concilio Oxonien. cap. etſi forte. 3. Tom. Concil. pag. 764. in [illegible] ſeſſ. 20. 4. Tom. Conciliorum.*

cum-

cum reperiantur privatione digni, ſtatim cum proceſſu inquiſitionis ad nos deferantur, eadem diligentia & inquiſitio in quibuſcunq; generalibus capitulis, etiam provincialibus quoad eos ſervetur, pœnis aliis contra prædictos, & alios publicos concubinarios jure ſtatutis, in ſuo robore permanſuris.

Publici autem intelligendi ſunt non ſolùm ii, quorum concubinatus per ſententiam, aut confeſſionem in jure factam, ſeu per rei evidentiam, quæ nulla poſſit tergiverſatione celari, notorium eſt, ſed etiam qui mulierem de incontinentia ſuſpectam & diffamatam tenent, & per ſuum ſuperiorem admoniti ipſam cum affectu non dimittunt. Quia verò in quibuſdam regionibus nonnulli juriſdictionem Eccleſiaſticam habentes pecuniarios quæſtus à concubinariis percipere non erubeſcunt, patientes eos in tali fœditate ſordeſcere, ſub pœna maledictionis æternæ præcipimus, ne deinceps ſub pacto, compoſitione, aut ſpe alterius quæſtus talia quoviſmodo tolerent, aut diſſimulent, alioquin ultra præmiſſam negligentiæ pœnam duplum ejus quod propterea acceperint, reſtituere, & ad pios uſus omninò convertere teneantur, & compellantur. Ipſas autem cōcubinas aut ſuſpectas Prælati omnibus modis curent à ſuis ſubditis per auxilium, & brachii ſecularis invocationem, ſi opus fuerit, penitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinatu procreatos apud patres ſuos cohabitare non permittant. Iubemus inſuper quod in prædictis Synodis & capitulis præmiſſa publicentur, & ut quilibet ſuos ſubditos ad ipſarum concubinarum dimiſſionem moneant, diligenter injungimus. Præterea omnibus ſecularibus viris, etiam ſi Regali præfulgeant dignitate, ne ullum qualecunq; inferant impedimentum, quocunq; quæſito colore, Prælatis, qui ratione officii ſui adverſus ſubditos ſuos pro hujuſmodi concubinatu, & aliis caſibus ſibi à jure permiſſis procedunt. Et cùm omne fornicationis crimen *a* lege divina prohibitum ſit, & ſub pœna peccati mortalis neceſſariò evitandum, monemus omnes laicos, tam uxoratos, quàm ſolutos, ut ſimiliter à concubinatu abſtineant: nimis enim reprehenſibilis eſt, qui uxorem habet, & ad aliam uxorem ſeu mulierem accedit: qui verò ſolutus eſt, ſi continere nolit, juxta Apoſtoli conſilium uxorem ducat: pro hujuſmodi autem divini obſervantia præcepti, hi ad quos pertinet, tam ſalutaribus monitis, quàm aliis canonicis remediis omni ſtudio laborent. Rom. 14. Cal. Ian. 1516.

Pius V.

In Sodomitas, & concubinarios.

CAP. II.

SI quis crimen nefandum *b* contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetraverit, Curiæ ſeculari puniendus tradatur, & ſi clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus ſimili pœnæ ſubjiciatur.

Monemus præterea omnes locorum ordinarios, & in virtute ſanctæ obedientiæ eis præcipimus, ut ſtatuta Tridentini *c* Conc. contra concubinarios tam clericos quàm laicos edita diſtinctè faciant obſervari, reddituri Deo ac nobis ſi id omiſerint rationem. Rom. 6. Cal. Apr. 1566.

TITVLVS XVII. DE DVELLO ET DVELLVM permittentibus.

Iulius II.

Pugnantes in duello, & duellum permittentes, quacunq; cauſa, etiam jure probata, excommunicantur, eisq; ſepultura in loco ſacro denegatur.

CAP. I.

REgis pacifici qui regnat in cœlis, licet inſufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorum fidelium ſtatui, prout ex ſuſceptæ ſervitutis tenemur officio, indefeſſa ſolertia intendentes, ac animarum periculis obviare cupientes, ad ea per quæ ubiq;, præſertim in terris Romanæ Eccleſiæ ſponſæ noſtræ ſubjectis inter fideles eoſdem, cædes, rixæ, & contentiones ceſſent, ſcandalorum tollantur fomenta, pax & concordia vigeant, proſperisq; eorum ſucceſſibus conſulatur, opportunæ proviſionis operam impendimus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Sanè non ſine maxima animi noſtri perturbatione accepimus, quòd nonnulli fidelium prædictorum, inimico humani generis inſtigante, & aliquibus cauſis occurrentibus, & plerumq; minimis & inhoneſtis ac levibus verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes devenientes, ut alter alterius ſanguine ſatietur, ad temporales Principes & dominos, maxime civitatum, terrarum, & locorum ſedi Apoſtolicæ ſubjectorum cōfugiunt, ut eis locum tutum, ſive campum ad duellum ſeu pugnādum aſſignent. Et quamvis *a* Principes, & domini præfati duellum ſive pugnam eis diſſuadere & prohibere deberent, tamen plerunque locum aut campum tutum hujuſmodi aſſignāt, malevolumq; altercantium propoſitum ad executionem augent, magisque uni quàm alteri favent, ex quo hominum mortes repentinæ, & niſi divina gratia præviantur, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, inter aſtantesq; pugnantium amicos odia & altercationes, & ex uno inconvenienti plura oriuntur, in ipſorum fidelium animarum & corporum periculum, generisque humani præfati jacturam, pernicioſum exemplum, & ſcandalum plurimorum. Nos igitur qui fidelium prædictorum tranquillitatem & pacem ſynceris deſideriis exoptamus, ſaluberrimis Chriſtianæ religionis documentis & exemplis Deum tentandum non eſſe præmoniti, Salvatorisq; Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui Petro Apoſtolorum Principi ut gladium mitteret in vaginam mandavit, præceptis edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quādam natura conſtituit, inſidiari nefas, & gladiatoria munera & pugnationes hujuſmodi vulgares à religionis noſtræ pietate damnari, cruentaq; ſpectacula à ſacris canonibus, & imperialibus legibus inhibita & improbata, ſicq; pugnantes infamia notari, & diverſis pœnis puniri, & cum omni tempore, potiſſimùm tamen in ocio civili, & domeſtica quiete publica deteſtanda eſſe, motu proprio, non ad alicujus ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & ex certa ſcientia, hac in perpetuum valitura conſtitutione, duellorum & gladiatorum hujuſmodi uſum damnamus & improbamus, & in terris Rom. Eccleſiæ mediatè & immediatè ſubjectis, per quoſcunq; quavis auctoritate & poteſtate, ac nobilitate fulgentibus, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, è quacunque cauſa, etiam à legibus permiſſa, fieri omninò prohibemus. Dictosq; pugiles taliter pugnātes, ubiq; impunè capi poſſe & puniri pro homicidio vel vulnere, juxta juris cōmunis diſpoſitionē, nulla eis conſuetudine ſuffragante, ſtatuimus, corporaq; in duello in terris Eccl. mediatè vel immediatè ſubjectis facto morientiū in ſacro ſepelire prohibentes. Ro. 5. Cal. Aug. 1505.

Leo Decimus.

Duelli authores, proſcriptione bonorum, ſpectatores excommunicatione & mulcta pecuniaria plectantur.

CAP. II.

QVàm Deo & hominibus abominabiles viri pugnantes in duello exiſtant, & omnium in ore verſatur, & di-

a *Deuteron. 23. Tob. 4. 1. Corinth. 6. Epheſ. 5. Gal. 5. Actor. 15. Matth. 15. Marc. 7.* b *Non poteſt hac res magnitudine ſceleris enarrari. Lact. lib. 6. cap. 23.* c *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. matrim. cap. 8.*

a *Concil. Trident. decreto ſeſſ. 25. cap. 19. Principes duellum permittentes excommunicantur, & committentes illud, & patroni, conſultores, ſpectatores excommunicantur & ſunt infames, & proſcriptione bonorum mulctantur.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

vina humanaq; jura deteſtantur: nec immerito, cum non ſolùm corporum, ſed etiam eorum animarum, pro quibus Salvator noſter Ieſus Chriſtus Dei filius mortem ſubiit temporalem, grave detrimentum afferre noſcantur. Ad reprimendum igitur talium nefarios auſus plurimùm conferre cenſentes, eos, qui hujuſmodi ſcelus deteſtabile quidem, & canonica a, civiliq; lege prohibitum patrare non expaveſcunt, graviter fore puniendos: ac ea quæ ad compeſcendum ſimiles vetitos conatus à Rom. Pont. prædeceſſoribus noſtris ſtatuta fuerunt, ut eò firmius obſerventur, quò ſæpius fuerint auctoritate Apoſtolica communita, approbemus, & novo munimine roboremus, & ſi qua ad perterrendum animos audaces meliora ſint, iis adjiciamus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Adjicientes, & eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuentes, quòd pugnantes ipſi non ſolùm pœnis prædictis ſubjaceant, ſed eorum memoria perpetuò damnata ſit, ac bona proſcripta ſint, & Cameræ noſtræ Apoſtolicæ confiſcata eo ipſo. Duces, Barones, Comites, Marchiones, & domini temporales, vicarii, feudatarii, armorum Capitanei, Communitates quoque civitatum, terrarum, & locorum eidem Rom. Eccleſiæ mediatè vel immediatè ſubjectorum, campum ad pugnandum præſtantes, non ſolùm pœnas prædictas incurrant, ſed ab omni jure quod in locis & territoriis ſuis obtinent, ipſo facto cadant, illudq; ad Cameram præfatam devolvatur, & devolutum eſſe cenſeatur, abſq; alia declaratione deſuper facienda. Qui verò ad talia cruenta ſpectacula videnda convenerint, ſi nobiles, quingentorum, ſi mediocris fortunæ, centum, ſi verò ignobiles, vigintiquinq; ducatorum, necnō excommunicationis & perpetuæ maledictionis pœnam incurrant, ac locus ipſe Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto. Et inſuper omnia & ſingula tam per Iulium prædeceſſorem ſtatuta, & ut præfertur, per nos confirmata, & illis adjecta, perpetuæ firmitatis robur obtinere, ac inviolabiliter obſervari debere decernimus. Rom. 10. Cal. Aug. 1519.

TITVLVS XVIII.

DE TAVRORVM ET ALIORVM ANIMAlium agitatione & pugna.

Pius Quintus.

Ferocia & cruenta quæcunq; ſpectacula, in quibus tauri & ſaviores aliæ feræ introducuntur, & ad pugnam ludicram, ſed plerumq; exitialem hominibus, congrediuntur, prohibentur.

CAP. I.

De ſalute gregis Dominici noſtræ curæ divina diſpēſatione crediti, prout ex debito paſtoralis officii aſtringimur, ſolicitè cogitantes, fideles cunctos gregis ejuſdem ab imminentibus corporum periculis etiam animarum pernicie perpetuò arcere ſtudemus. Sanè licet deteſtabilis duellorum uſus à diabolo introductus, ut cruenta corporum morte animarum etiam perniciem lucretur, ex decreto Concilii Tridentini prohibitus fuerit, nihilominus adhuc in pleriſq; civitatibus, & aliis locis, quamplurimi ad oſtentationem virium ſuarum & audaciæ, in publicis privatiſq; ſpectaculis, cum tauris & aliis feris beſtiis congredi non ceſſant, unde etiam hominum mortes, membrorum mutilationes, animarumq; pericula frequenter oriuntur. Nos igitur conſiderantes hæc ſpectacula, ubi tauri & feræ a in circo vel foro agitantur, à pietate & charitate Chriſtiana aliena eſſe, ac volentes hæc cruenta turpiaq; dæmonum, & non hominum ſpectacula aboleri, & animarum ſaluti, quantum cum Deo poſſumus, providere, omnibus & ſingulis Principibus Chriſtianis, quacunq; tam Eccleſiaſtica, quam mundana etiam Imperiali, Regia, vel quavis alia dignitate fulgentibus, quovis nomine nuncupentur, vel quibuſvis communitatib⁹ & Rebuſpublicis, hac perpetuò noſtra conſtitutione valitura, ſub excommunicationis & anathematis pœnis ipſo facto incurrendis, prohibem⁹ & interdicimus, ne in ſuis provinciis, civitatibus, terris, oppidis & locis hujuſmodi ſpectacula, ubi taurorum aliarumq; ferarum beſtiarum agitationes exercentur, fieri permittant. Militibus quoq; cæteriſq; aliis perſonis, ne cum tauris & aliis beſtiis in præfatis ſpectaculis, ipſi tam pedeſtres, quàm equeſtres cōgredi audeant, interdicimus. Quòd ſi quis eorum ibi mortuus fuerit, Eccleſiaſtica careat ſepultura. Clericis quoq; tam regularibus, quàm ſecularibus beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, vel in ſacris ordinib⁹ conſtitutis, ſub excōmunicationis pœna, ne eiſdem ſpectaculis interſint, ſimiliter prohibemus. Omneſq; obligationes, juramenta & vota, à quibuſvis perſonis, Univerſitate vel Collegio de hujuſmodi taurorum agitatione, eum ut ipſi falsò arbitrantur, in honorem ſanctorum, ſeu quarumvis Eccleſiaſticarum ſolennitatum, & feſtivitatum, quæ divinis laudibus, ſpiritualibus gaudiis, piiſq; operibus, non hujuſmodi ludis celebrari & honorari debent, hactenus factas & facta, ſeu in futurum fienda, quæ & quæ omninò prohibemus, caſſamus & annullamus, ac pro caſſis, nullis, & irritis haberi perpetuò decernimus atque declaramus. Mandamus autem omnibus Principibus, Comitibus, & Baronibus, ſanctæ Rom. Eccleſiæ feudatariis, ſub pœna privationis feudorum, quæ ab ipſa Eccleſia obtinent. Reliquos verò Principes Chriſtianos, & terrarum dominos prædictos hortamur in Domino, & in virtute ſanctæ obedientiæ mandamus, ut pro divini nominis reverentia & honore, præmiſſa omnia in ſuis dominiis, ac terris hujuſmodi exactiſſimè ſervari faciant, uberrimam ab ipſo Deo mercedem tam boni operis b recepturi. Ac univerſis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſq; locorum ordinariis in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus in civitatibus, & diœceſibus propriis perſonis noſtras literas ſufficienter publicari faciant, & præmiſſa etiam ſub pœnis & cenſuris Eccleſiaſticis obſervari procurent.

a *Iure Pontificio & civili penitus interdicta ſunt duella. And. conſt. monomachiam. 2. q. 5. & c. 1. de cleric. pugn. in duello. & c. 1. & l. 3. de purg. vulg. & per Iaſ. l. ex hoc jure. ff. de juſtitia & jure.*

a *Navarrus hanc extravagantem ſive Pii V. conſtitutionem ſic interpretatur, ut eam non extendi exiſtimet in illam agitationem taurorum, quæ tali moderamine fit, ut cædibus & periculis non immittetur, ob quæ vitanda lata eſt lex. Ceſſante autem ratione & fine legis, ceſſat ejus diſpoſitio, & quia juxta limites rationis legis debet reſtringi vel extendi lex. l. cum pater. §. dulciſſimis. ff. de legat. 2. & quia ex procemio legis ſolet cauſa legis conjici finalis. l. fin. ff. de inſtit. & c. quia propter. de elect.* b *Vide Merinam in uſufructu confeſſ. par. 1. fol. 150. §. 28. de ludis. & Ludovic. Lopez in inſtruct. par. 1. c. 70.*

FINIS QVINTI ET ULTIMI LIBRI DECRETALIVM SEPTIMI.

INDEX